FM2022-23088:1 Bilaga 12

RIKSINTRESSEN FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL I

NORRBOTTENS LÄN 2023

FÖRSVARSMAKTEN

BD - NORRBOTTENS LÄN

För mer information om riksintresset
samt tillhörande påverkansområden,
se värdebeskrivningarna samt
www.forsvarsmakten.se

0 50 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: GSD Sverigekartor
(©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:2 450 000
Produkt ID: SE-220253:10
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

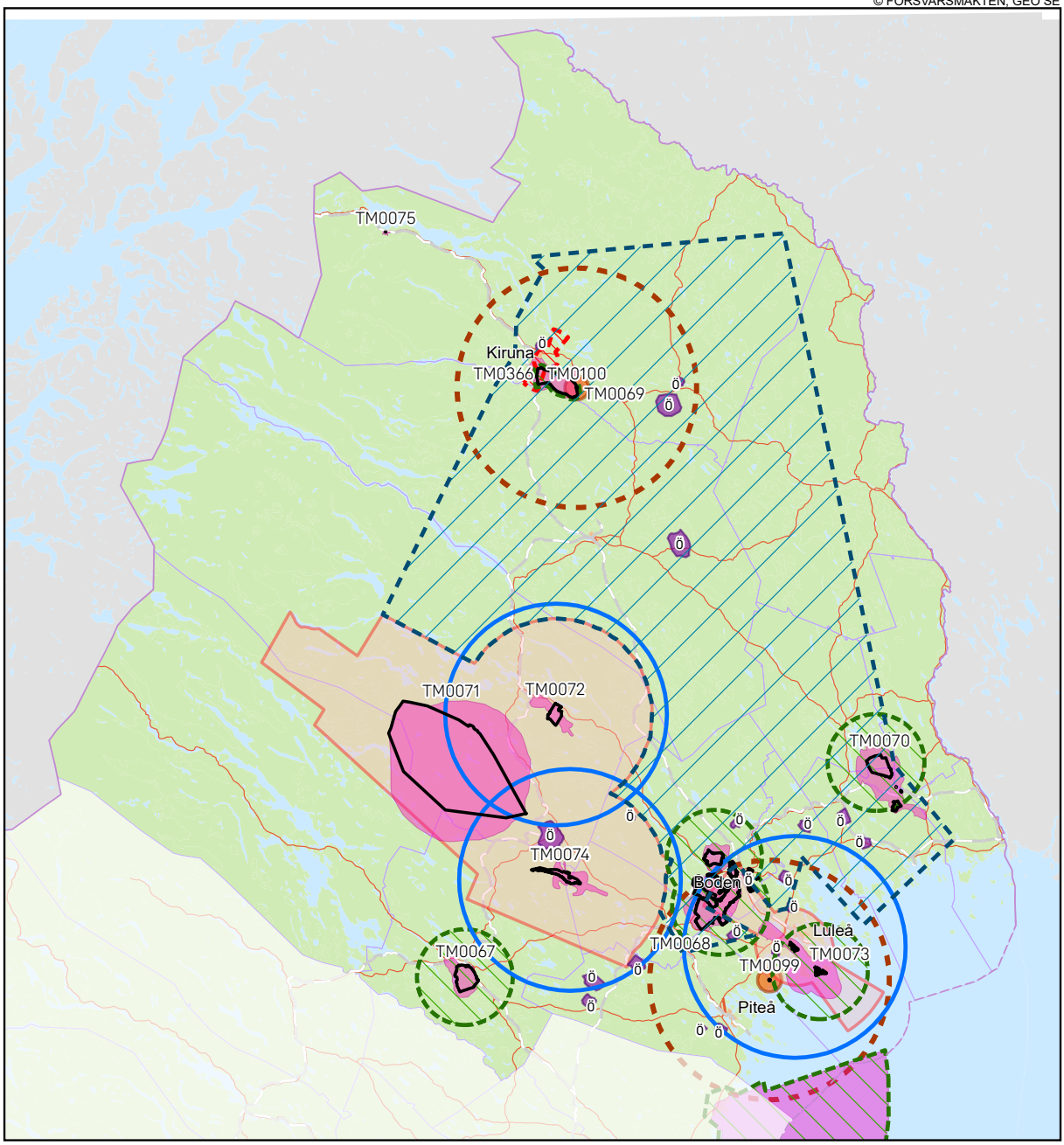

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

- Riksintresse på land

Öppna områden av betydelse 3 kap 9 § första stycket MB

- Lågflygningsområde med påverkansområde

Påverkansområden

- MSA-område
- Område med särskilt behov av hinderfrihet
- Påverkansområde civil flygplats
- Påverkansområde väderradar
- Påverkansområde för buller eller annan risk
- Påverkansområde övrigt
- Stoppområde för höga objekt
- Stoppområde för vindkraftverk

LÄSANVISNING

Denna riksintressekatalog tillhör beslut FM2022-23088:1 om aktualiserade riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap 9 § miljöbalken 2023.

Riksintressekatalogerna är uppdelade länsvis och utgörs sammanlagt av 21 stycken kataloger. Varje katalog är uppdelad i två delar där den första delen är gemensam för alla kataloger. I del 1 beskrivs bakgrunden till Försvarsmaktens arbete med riksintressen och sådant som hjälper läsaren till en djupare förståelse för innehållet i del 2. Del 1 innehåller även information om Försvarsmaktens roll i samhällsplaneringen och i vilka typer av ärenden Försvarsmakten är samrådspart.

Del 2 redogör för enskilda riksintressen, områden av betydelse och påverkansområden lokaliserade inom respektive län. I del 2 återfinns kartor som gestaltar aktuellt intresse samt en värdebeskrivning för varje riksintresse eller område av betydelse. För de riksintressen och områden av betydelse som omfattas av sekretess finns en gemensam värdebeskrivning.

Sist i katalogerna finns en begreppsförklaring.

Riksintressekatalogerna finns att ta del av på Försvarsmaktens hemsida. På hemsidan finns även geodata i form av shapefiler att hämta.

Kontakt avseende samhällsplanering och riksintressen för totalförsvarets militära del:

Vid frågor om riksintressen för totalförsvarets militära del, vänd dig till Infrastrukturavdelningen på Högkvarteret via följande epost: fysplan@mil.se. Formella remisser ska skickas till exp-hkv@mil.se.

INNEHÅLL

LÄSANVISNING **3**

INLEDNING **5**

DEL 1 – TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL **7**

Totalförsvarets militära del 8

Historik – Riksintressen för totalförsvarets militära del 9

Myndigheter som bedriver verksamhet inom riksintressen för totalförsvarets militära del 10

Redovisning av riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del med tillhörande påverkansområden 14

Remisser till Försvarsmakten 21

Buller 23

Övnings- och skjutfält 28

DEL 2 – VÄRDEBESKRIVNINGAR **31**

Värdebeskrivning för riksintressen och områden av betydelse som helt eller delvis omfattas av försvarssekretess 32

TM0067 – Riksintresset Arvidsjaurs övnings- och skjutfält, Arvidsjaurs kommun 35

TM0068 – Riksintresset Bodenområdet, Boden, Piteå, Luleå och Älvsbyns kommuner 41

TM0069 – Riksintresset Kalixfors skjutfält, Kiruna och Gällivare kommuner 49

TM0070 – Riksintresset Lombens och Orrträsks skjutfält, Kalix, Överkalix, ÖverTorneå och Haparanda kommuner 54

TM0071 – Riksintresset Vidsels skjutfält och Vidsels provplats (Provplats RFN) , Jokkmokk, Arjeplog och Arvidsjaurs kommuner 61

TM0072 – Riksintresset Jokkmokks flygBas, Jokkmokks kommun 67

TM0073 – Riksintresset Luleå/Kallax flottiljflygplats och Junköns skjutfält, Luleå kommun 73

TM0074 – Riksintresset Vidsels flygbas, Älvsbyn, Jokkmokk och Arvidsjaurs kommuner 79

TM0075 - Riksintresset Abisko flygplats, Kiruna kommun 86

Riksintresset militär vädertjänst 91

Områden av betydelse lågflygningsområden 99

Områden av betydelse Civila flygplatser 107

BEGREPPSFÖRKLARINGAR **108**

INLEDNING

Riksintresseanspråk är ett verktyg för staten att inom ramen för samhällsplaneringen påverka och bevaka intressen som är av särskild nationell betydelse. Att ett område har identifierats som ett riksintresse betyder att det så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada dess värde eller möjligheterna att använda det för avsett ändamål.

I Sverige finns tolv statliga myndigheter som ansvarar för att inom sitt verksamhetsområde ange sådana områden som myndigheterna bedömer är av riksintresse enligt 3 kap. miljöbalken. Försvarsmakten är en av dessa myndigheter och ansvarar för att lämna uppgifter om områden som anses vara av riksintresse enligt 3 kap. 2 § miljöbalken. Försvarsmakten ansvarar för att identifiera och peka ut områden av *riksintresse* och *område av betydelse* för totalförsvarets militära del. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) är sektorsmyndighet och svarar för att lämna uppgifter om områden som anses vara av riksintresse för totalförsvarets civila delar.

De av Försvarsmakten utpekade *riksintressena* och *områdena av betydelse* för totalförsvarets militära del redovisas i länsvisa riksintressekataloger. Riksintressekatalogen ska utöver att redogöra för utpekade anspråk även fungera som ett kunskapsstöd för allmänhet, företag och myndigheter som söker information om riksintressen, områden av betydelse och påverkansområden för totalförsvarets militära del. Riksintressekatalogen ska även verka som planeringsunderlag för aktörer inom samhällsplaneringen som berörs av *riksintressen, områden av betydelse* eller *påverkansområden* för totalförsvarets militära del.

Riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken

Att ett område bedömts vara av riksintresse enligt 3 kap. miljöbalken för ett visst ändamål innebär att detta intresse ska ges företräde framför andra allmänna och enskilda intressen när frågor om markanvändning avgörs. Hänsynen till riksintresset gäller oavsett om en planerad verksamhet eller åtgärd avser mark innanför eller utanför det redovisade områdets gränser. En åtgärd som planeras utanför det specifika riksintresseanspråket men inom påverkansområdet kan alltså medföra påtaglig skada på själva riksintresset. Det väsentliga i bedömningen när det rör ett område enligt 3 kap. miljöbalken är om värdet av riksintresset riskerar att påtagligt skadas.

Av 3 kap. 9 § första stycket miljöbalken framgår att *”mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret skall så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt motverka totalförsvarets intressen.”*

Av 3 kap. 9 § andra stycket miljöbalken gäller att ”områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna”.

Områden som är utpekade som riksintressen ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra utnyttjandet för ett visst ändamål samt åtgärder som kan påtagligt skada områdets värde. Det innebär att ett riksintresse har företräde om det motstående intresset är ett annat allmänt eller enskilt intresse. Om två eller fler olika riksintressen är oförenliga och ett av dessa är ett riksintresse för totalförsvaret ska totalförsvarets intresse enligt 3 kap. 10 § miljöbalken ges företräde. Områden av betydelse för totalförsvarets militära del omfattas inte av denna paragraf och är således att likställa med andra områden av betydelse.

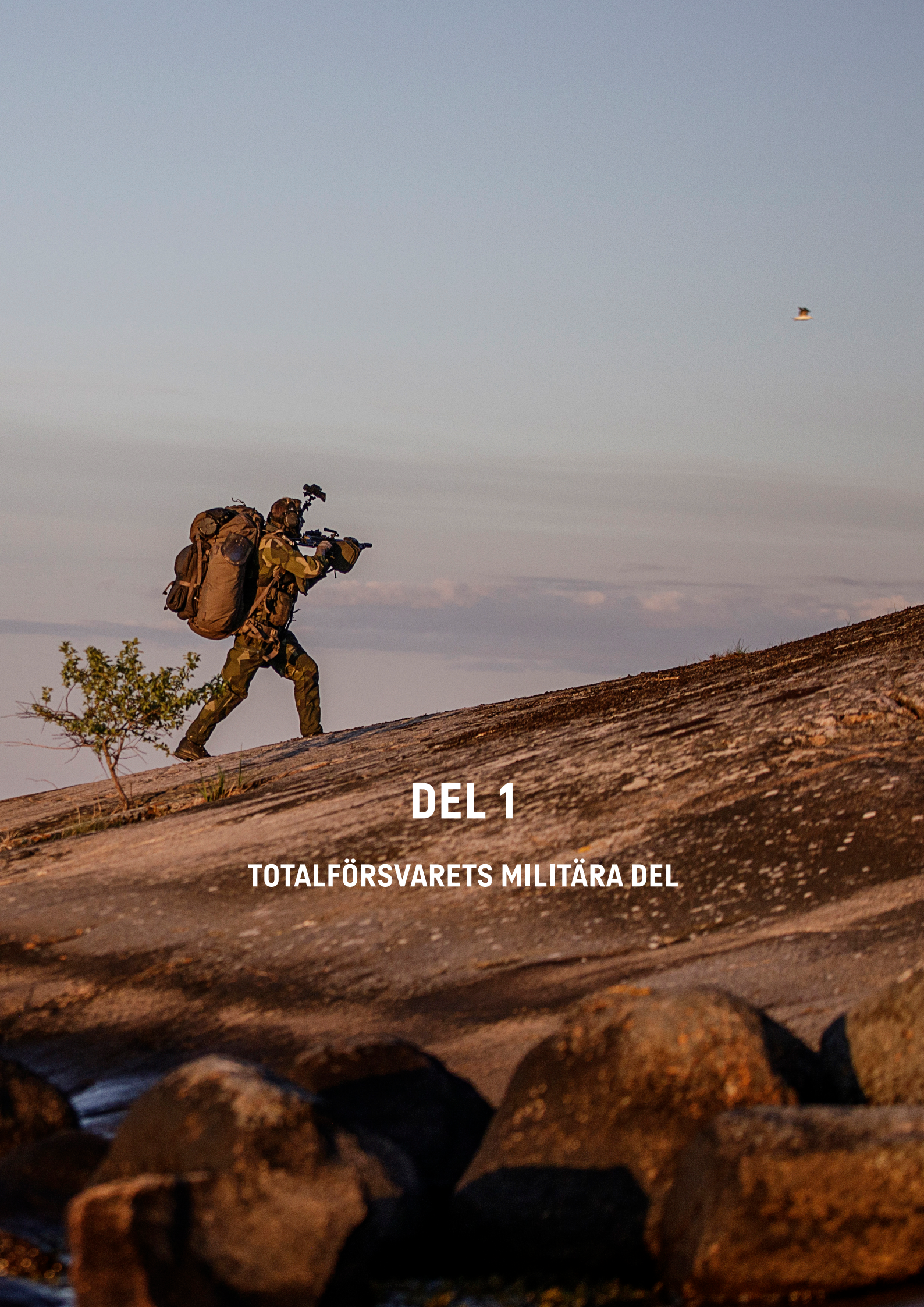

DEL 1

TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL

TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL

Totalförsvar är sådan verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig (1 § lag (1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap). Det övergripande målet med totalförsvaret är att ha förmåga att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet. Totalförsvaret består av militär verksamhet (militärt försvar) och civil verksamhet (civilt försvar). Under högsta beredskap utgör totalförsvaret all samhällsverksamhet som då ska bedrivas. Det civila försvaret ska bland annat bidra till Försvarsmaktens förmåga under höjd beredskap och ytterst vid krig. Vissa delar inom totalförsvaret står alltid redo medan andra är beredda att bidra då samhället behöver ställa om vid kriser, konflikter eller krig.

I propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop 2020/21:30, 2020-10-14) lämnade regeringen förslag till riksdagen om mål och inriktning för det militära försvaret. Riksdagen har sedan antagit regeringens förslag. I propositionen anges att målet för det militära försvaret är att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp. I detta uppdrag ingår att främja Sveriges säkerhet och kunna hävda Sveriges territoriella integritet. I propositionen fastställs även att det militära försvaret fortsatt behöver stärkas och den operativa förmågan behöver öka samt att det militära försvaret ska fortsatt utformas och dimensioneras för att kunna möta ett väpnat angrepp mot Sverige.

I regeringens rapport efter analys av den säkerhetspolitiska situationen 2022 står bland annat följande att läsa. Rysslands agerande innebär att den säkerhetspolitiska situationen i Sveriges närområde och övriga Europa på ett väsentligt sätt försämrats jämfört med bedömningen som gjordes i anslutning till försvarsbeslutet 2021–2025. Detta kräver att Sverige stärker försvarsförmågan och fördjupar existerande försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten.

Försvarsmakten ansvarar för att upprätthålla och utveckla det militära försvaret. Även andra aktörer däribland Försvarets materielverk (FMV), Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), Försvarets radioanstalt (FRA) Försvarshögskolan och Fortifikationsverket (FORTV) bidrar till det militära försvaret.

För att kunna upprätthålla och utveckla ett militärt försvar enligt de uppgifter och uppdrag som är givna av riksdag och regering behöver förutsättningar att bedriva verksamhet för myndigheterna inom totalförsvarets militära del säkerställas både på kort och på lång sikt.

När det gäller mark- och vattenområden kan detta gälla bland annat övnings- och skjutfält, flyg- och marina övningsområden, flygbaser, flygflottiljer och marina baser. Dessa områden bidrar till att säkerställa möjligheterna för övning och utbildning av förmågan till väpnad strid. Det kan även gälla områden som behövs och kan även ha betydelse för Försvarsmaktens operativa förmåga och den försvarsplanering som myndigheten bedriver. Vidare behöver möjligheter att nyttja bland annat anläggningar och tekniska system säkerställas, vilka är förutsättningsskapande för den operativa förmågan och en grundläggande resurs för försvarsverksamheten. Utöver detta behövs även testplatser där forskning och utveckling kan bedrivas.

HISTORIK – RIKSINTRESSEN FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL

Områden av riksintresse för totalförsvarets militära del redovisades första gången 1989 efter införandet av Naturresurslagen (NRL, SFS 1987:12) år 1987. Utöver redovisningen utgav Försvarsmakten och Boverket gemensamt publikationen *Försvarsmaktens deltagande i fysisk planering* (PBL/NRL-underlag nr 29). Publikationen sammanfattade rutiner vid handläggning av remissärenden och redogjorde bland annat för de olika rutinerna vid handläggning av såväl öppet redovisade riksintressen som sekretessbelagda anläggningar och områden. Vid tiden redovisades hemliga försvarsanläggningar i sekretessbelagda kartor som de dåvarande Försvarsområdesbefälhavarna delgav länsstyrelserna och berörda kommuner. Försvarsmaktens riksintresseanspråk uppdaterades därefter åren 1993 och 1998 med bland annat uppdaterade och tydligare värdebeskrivningar.

Med det tidiga 2000-talets beslut om avveckling av det tidigare invasionsförsvaret och senare med försvarsbeslutet 2009 med inriktning mot ett insatsförsvar följde ytterligare översyn och anpassning av riksintresseanspråken för att svara mot den nya organisationen. 2010 redovisades de kvarvarande öppna riksintresseanspråken samtidigt som ett antal tidigare områden återkallades. 2010 inledde Försvarsmakten även ett omfattande arbete med att ta fram specifika kartor och värdebeskrivningar för alla öppet redovisade riksintressen för totalförsvarets militära del. Ett resultat av arbetet var att gällande beslut om riksintresseanspråk under år 2013 kompletterades med bland annat en riksintressekatalog innehållande kartor och beskrivande texter.

2013 påbörjades en översyn av riksintresseanspråken som 2015 resulterade i ett beslut om förnyade riksintresseanspråk samt områden av betydelse. Beslutet var det första efter införandet av en ny modell för en mer löpande översyn av riksintresseanspråken som syftar till att Försvarsmakten mer kontinuerligt ska se över och anpassa anspråken efter rådande behov och beslutade uppdrag. Till beslutet medföljde för första gången länsvis uppdelade riksintressekataloger med kartor och värdebeskrivningar för riksintresseanspråken i respektive län.

Till följd av ett säkerhetspolitiskt försämrat läge i Europa fattades 2015 ett nytt försvarsbeslut som angav en omriktning av det militära försvaret mot ett mer nationellt inriktat försvar. Det enskilt viktigaste för perioden 2016 till 2020 angavs vara att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret. För riksintresseanspråken innebar detta anpassningar samt utpekandet av ett antal nya områden av riksintresse respektive områden av betydelse under åren 2017, 2018 och 2019.

I december 2020 fattades ett nytt försvarsbeslut som mot bakgrund av ett fortsatt säkerhetspolitiskt försämrat läge i Europa angav ytterligare nya mål för det militära och civila försvaret och förändringar i Försvarsmaktens grundorganisation. Bland annat innebär beslutet ett återinrättande av fem regementen och en flygflottilj. I syfte att kunna nå de politiskt utsatta målen och för att ombesörja behoven för bland annat de återinrättade regementena anpassades och utökades Försvarsmaktens riksintresseanspråk ytterligare genom ett nytt beslut år 2022.

MYNDIGHETER SOM BEDRIVER VERKSAMHET INOM RIKSINTRESSEN FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL

Försvarsmakten är enligt förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenresurser m.m. sektorsmyndighet avseende redovisning av områden som av myndigheten bedöms vara av riksintresse för totalförsvarets militära del. Försvarsmakten ansvarar för riksintressen för totalförsvarets militära del (3 kap 9§ MB) och är enligt förordning (1998:869) om hushållning med mark- och vattenområden ansvarig för att lämna uppgifter om sådana områden.

I begreppet militär del avseende riksintressen och områden av betydelse ingår även andra myndigheters områden och verksamhet, så som Försvarets forskningsinstitut, Försvarets radioanstalt och Försvarets materielverk, varför Försvarsmakten företräder även dessa vad gäller riksintressen och samhällsplanering. Utöver nämnda myndigheter är också Fortifikationsverket (FORTV) i många delar så berörd att myndigheten bör inkluderas i begreppet. FM nyttjar gemensam meteorologisk infrastruktur hos SMHI, där väderraderer är ett tydligt exempel, varför även dessa anläggningar bedöms utgöra riksintresse för totalförsvarets militära del.

Beskrivning av myndigheten Försvarsmakten (FM)

Försvarsmakten är den myndighet som ansvarar för landets försvar. Försvarsmakten ska upprätthålla och utveckla ett militärt försvars som ytterst kan möta ett väpnat angrepp. Myndighetens huvuduppgift är, enligt förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten, att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp. Myndigheten ska därtill främja svensk säkerhet och hävda Sveriges territoriella integritet bland annat genom att upptäcka och avvisa kränkningar mot det svenska territoriet. Självständigt eller i samverkan med andra myndigheter, länder och organisationer ska Sveriges suveräna rättigheter och svenska intressen värnas genom att konflikter och krig förebyggs och hanteras såväl nationellt som internationellt. Försvarsmakten ska även ha en aktuell försvarsplanering enligt förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten.

I propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop 2020/21:30, 2020-10-14) fastställs att det militära försvaret fortsatt behöver stärkas och den operativa förmågan ska öka. Den nya inriktningen syftar till att skapa ett robust försvar för att kunna hantera de utmaningar som följer av det förändrade säkerhetspolitiska läget.

Grunden för Försvarsmaktens verksamhet är förmågan till väpnad strid, varför myndigheten är beroende av övnings- och skjutfält, sjöövningsområden, flygövningsområden, flygbaser, flygflottiljer, marinbaser m.m. för att bland annat säkerställa möjligheterna till övning och utbildning på förmågan till väpnad strid. Dessa områden kan även ha betydelse för myndighetens operativa förmåga och den försvarsplaneringen som Försvarsmakten bedriver. För att upprätthålla förmågorna att upptäcka och avvisa kränkningar används en mängd tekniska system, vilka till stor del omfattas av försvarssekretess (OSL 15 kap 2§). Därtill behöver myndigheten ha möjligheten att nyttja bland annat anläggningar, tekniska system och områden för försvarsplanering och för att säkerställa myndighetens operativa förmåga.

Försvarsmaktens verksamhet bedrivs över hela landet, såväl på mark som till sjöss och i luften. Den bedrivs årets alla dagar och dygnets alla timmar.

Beskrivning av myndigheten Försvarets materielverk (FMV)

Försvarets materielverk har bland annat till uppgift, enligt förordning (2007:854) med instruktion för Försvarets materielverk, att på uppdrag av Försvarsmakten hantera varor, upphandla byggentreprenader, varor och tjänster samt att tillhanda logistiktjänster. Myndigheten biträder Försvarsmakten i materielförsörjnings- och logistikförsörjningsplanering samt med materielsystemskunskap. FMV bedriver också tjänsteexport, militär luftfart och certifiering för it-säkerhet i produkter och system. Myndigheten levererar att från helikoptrar, ubåtar, GRIPEN-flygplan till kängor, radarstationer, pansarterrängbilar och kuddar till Försvarsmakten. Detta för att Försvarsmakten ska ha rätt utrustning för att kunna öva och i skarpt läge kunna försvara Sverige.

För att kunna bistå Försvarsmakten och andra myndigheter med relevanta varor, så som utrustning och vapensystem, genomför myndigheten prov och försök på ett antal verksamhetsplatser i landet. Detta innebär bland annat att fordon, vapen och ledningssystem verifieras och valideras så att det aktuella systemet eller materialet har de efterfrågade tekniska egenskaperna, uppfyller kravställningen och går att använda på ett sätt som gör att Försvarsmakten att utföra sitt uppdrag på ett effektivt sätt. Myndigheten är därför beroende av tillgång till mark-och vattenområden som lämpar sig för och uppfyller de krav för att säkert kunna genomföra prov- och försöks verksamhet. Flertalet av områdena har även anläggningar eller annan infrastrukturer samt teknik som nyttjas för att möjliggöra verifiering och validering av olika materielsystem.

FMV:s huvudkontor finns i Stockholm och verksamhet bedrivs på flera platser runt om i landet bland annat i Vidsel och Karlsborg.

Beskrivning av myndigheten Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)

FOI, Totalförsvarets forskningsinstitut, är ett av Europas ledande forskningsinstitut inom försvar och säkerhet. FOI forskar kring säkerhet på alla samhällsnivåer - nationellt, regionalt och lokalt. Myndigheten skapar, värnar och förmedlar relevant och integritetskritisk kunskap. FOI:s kunskap är dessutom efterfrågad internationellt och myndigheten leder flera EU-projekt. FOI ska vara den främsta kunskapskällan för ökad förmåga och förnyelsekraft i totalförsvaret. FOI stärker Sveriges säkerhet nu och i framtiden genom kunskapsuppbyggande verksamhet och i mer kunskapstillämpande verksamhet. FOI är kunskapsbärare och expertstöd inom försvar och säkerhet.

Det är en statlig myndighet under Försvarsdepartementet och merparten av verksamheten är uppdragsfinansierad. De största uppdragsgivare är Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Regeringskansliet och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB. Myndigheten har även uppdrag för andra statliga myndigheter, kommuner och företag inom främst krisberedskaps- och säkerhetsområdet.

FOI verkar inom hela spannet av försvars- och säkerhetsfrågor. Myndigheten gör säkerhetspolitiska analyser och bedömningar av olika typer av hot. FOI är ledande inom undervattensforskning och forskning kring explosivämnen samt utvecklar beslutsstödsystem och system där människa, teknik och organisation ska samverka. Dessutom forskar myndigheten även kring flygsystem, IT-säkerhet, radar, laser och andra sensorsystem, samt skydd mot farliga ämnen

FOI har sitt huvudkontor i Kista i Stockholm. Dessutom finns verksamhet bland annat i Linköping, Umeå och i Grindsjön utanför Stockholm.

Beskrivning av myndigheten Försvarets radioanstalt (FRA)

Förordning (2007:937) med instruktion för Försvarets radioanstalt beskriver myndighetens uppgifter. FRA:s främsta uppgift är att bedriva signalspaning i syfte att kartlägga bl.a. yttre militära hot, hot mot svensk personal under internationella insatser, internationell terrorism, främmande underrättelseverksamhet mot svenska intressen och övriga internationella företeelser som har betydelse för svensk utrikes-, säkerhets-, och försvarspolitik. All signalspaning är riktad mot utländska förhållanden och sker på uppdrag av regeringen, Regeringskansliet, Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och Nationella operativa avdelningen inom Polismyndigheten.

FRA bedriver även informationssäkerhetsverksamhet och ska ha hög teknisk kompetens inom informationssäkerhetsområdet. FRA får efter begäran stödja sådana statliga myndigheter och statligt ägda bolag som hanterar information som bedöms vara känslig från sårbarhetssynpunkt eller i ett säkerhets- eller försvarspolitiskt hänseende. FRA ska särskilt kunna stödja insatser vid nationella kriser med it-inslag, medverka till identifiering av inblandade aktörer vid it-relaterade hot mot samhällsviktiga system, genomföra it-säkerhetsanalyser och ge annat tekniskt stöd. Uppgifter rörande myndighetens verksamhet omfattas till stora dela av sekretess bland annat enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Myndighetens huvudkontor finns i Stockholm och verksamhet bedrivs över stora delar av landet.

Beskrivning av Fortifikationsverket (FORTV)

Fortifikationsverket äger och förvaltar Sveriges fastigheter för försvarsändamål. Myndigheten har i uppdrag att leverera väl fungerade mark, anläggningar och lokaler för bland annat Försvarsmakten och att utveckla den fortifikatoriska kompetensen för hela totalförsvaret. Fortifikationsverket äger regementsbyggnader, kontor, träningsanläggningar, verkstäder, skjutbanor, hamnar, flygplatser, anläggningar under jord, och den mark som Försvarsmakten övar på.

Av Fortifikationsverkets regleringsbrev för 2021 framgår att myndighetens verksamhet är en förutsättning för att Försvarsmaktens operativa förmåga ska kunna stärkas. Myndigheten ska därför bidra till att Försvarsmaktens behov av anläggningar och fastigheter följer den tillväxttakt som anges i regeringens beslut om inriktning för Försvarsmakten 2021-2025.

Fortifikationsverket är fastighetsägare för en stor del av de fastigheter där Försvarsmakten bedriver verksamhet och utgör därför, utöver Försvarsmakten, sakägare i flera ärenden som berör riksintressen för totalförsvarets militära del.

Beskrivning av Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI)

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut är, i enlighet med förordning (2009:974) förvaltningsmyndighet för meteorologiska, klimatologiska, hydrologiska och oceanografiska frågor. I detta uppdrag ingår bland annat uppgifter som att ta fram underlag som bidrar till god samhällsplanering, förvalta den meteorologiska infrastrukturen inom området gemensamt med FM, bedriva forskning, svara för varningstjänster och ha beredskap och biträda berörda myndigheter vid allvarliga störningar i samhället. SMHI samråder också med Försvarsmakten i frågor av allmän militär betydelse, förordning (2013:1045).

Försvarsmakten nyttjar gemensam meteorologisk infrastruktur hos SMHI, där väderraderer är ett tydligt exempel, varför även dessa anläggningar bedöms utgöra riksintresse för totalförsvarets militära del. Den metrologiska infrastrukturen är en förutsättning för båda myndigheternas funktion inom sina ansvarsområden och måste fungera i samtliga beredskapsnivåer.

Informationen från dessa används till exempel för Försvarsmaktens prognosverksamhet bl. a. inför militära flygningar.

SMHI har sitt huvudkontor i Norrköping men bedriver verksamhet över hela landet.

REDOVISNING AV RIKSINTRESSEN OCH OMRÅDEN AV BETYDELSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL MED TILLHÖRANDE PÅVERKANSOMRÅDEN

I detta avsnitt finns en sammanfattning av hur Försvarsmakten redovisar öppet utpekade riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del med tillhörande påverkansområden.

För varje kategori redogörs hur Försvarsmakten visualiserar dessa i kartunderlaget samt en kort beskrivning av vad det utpekade området innebär.

Geodata för de öppet utpekade områdena finns att ladda ner på Försvarsmaktens hemsida www.forsvarsmakten.se/riksintressen.

För att läsa mer om specifika riksintressen och områden av betydelse se individuella värdebeskrivningar i del två Värdebeskrivningar

Redovisning i översiktsplaner

Försvarsmakten förutsätter att berörda kommunerna i sina översiktsplaner redovisar och anger områdena av *riksintresse* enligt 3 kap. 9 § andra stycket miljöbalken med tillhörande *påverkansområden* (omgivningspåverkan). Detta utifrån det underlag som Försvarsmakten redovisar i myndighetens kartunderlag och Geodata över riksintressen med tillhörande påverkansområden.

Försvarsmakten förutsätter även att berörda kommunerna i sina översiktsplaner redovisar *områden av betydelse* enligt 3 kap. 9 § första stycket miljöbalken som markanspråk. Detta utifrån det underlag som Försvarsmakten redovisar i myndighetens kartunderlag och Geodata över områden av betydelse.

Riksintressen

Försvarsmakten ansvarar för att redovisa riksintressen för totalförsvarets militära del enligt 3 kap. 9 § andra stycket miljöbalken. Av 3 kap. 9 § andra stycket miljöbalken följer att mark- och vattenområden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Riksintressen för totalförsvarets militära del finns såväl på land som till havs och omfattar riksintressen som kan redovisas öppet, sådana som delvis redovisas öppet samt riksintressen som av sekretesskäl inte kan redovisas öppet.

För mer information om sådana riksintressen som av sekretesskäl inte kan redovisas öppet se avsnitt *Värdebeskrivning för riksintressen och områden av betydelse som helt eller delvis omfattas av försvarssekretess*.

Riksintressen på land

Öppna *riksintressen på land* visualiseras i karta med en svart heldragen linje.

Öppet redovisade *riksintressen* på land kan exempelvis vara skjutfält, flygplatser, övningsfält eller skjutbanor. Riksintressen för totalförsvarets militära del har pekats ut för att skydda omistliga verksamhetsområden eller funktioner som krävs för att säkerställa att Försvarsmakten kan upprätthålla och utveckla ett militärt försvar av Sverige.

För mer information om specifika riksintressen på land, se del två *Värdebeskrivningar*

Inom det utpekade *riksintresset* ska alla ärenden oavsett höjd remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del. För mer information om remittering se avsnitt *Remisser till Försvarsmakten*.

Riksintresse i havet (sjöövningsområden)

Riksintresse i havet (*sjöövningsområde*) visualiseras i karta med en ljusblå yta.

Sjöövningsområden krävs för att fartygsförband i samverkan med flyg- och helikopterförband ska kunna öva Försvarsmaktens huvuduppgift, förmågan till väpnad strid. Utpekade sjöövningsområden av riksintresse syftar till att bevara möjligheten att bedriva verksamhet inom områden med bland annat olika kust- och havsförhållanden samt skilda metrologiska och hydrologiska förhållanden. Det är av vital betydelse för Försvarsmakten att övningsverksamheten inom *sjöövningsområdena* säkerställs även på lång sikt.

Fysiska hinder över, på eller under vattnet såväl som tekniska hinder riskerar att påverka möjligheterna att nyttja *sjöövningsområdena* för övning och utbildning utan störning.

För mer information om *sjöövningsområden*, se del två *Värdebeskrivningar*

Inom det utpekade *sjöövningsområdet* ska alla ärenden oavsett höjd remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del. För mer information om remittering se avsnitt Remisser till *Försvarsmakten*.

Områden av betydelse

Försvarsmakten ansvarar för att redovisa områden av betydelse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap. 9 § första stycket miljöbalken. Av 3 kap. 9 § första stycket miljöbalken följer att mark och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt motverka totalförsvarets intressen.

Områden av betydelse för totalförsvarets militära del finns såväl på land som till havs och omfattar områden som kan redovisas öppet, sådana som delvis redovisas öppet samt riksintressen som av sekretesskäl inte kan redovisas öppet.

För mer information om sådana områden som av sekretesskäl inte kan redovisas öppet se avsnitt *Värdebeskrivning för riksintressen och områden av betydelse som helt eller delvis omfattas av försvarssekretess*.

Område av betydelse på land

Områden av betydelse på land visualiseras i karta med en svartstreckad linje.

Öppet redovisade *områden av betydelse på land* kan exempelvis vara verksamhetsområden, anläggningar eller områden med infrastruktur som är av betydelse för Försvarsmyndigheternas möjlighet att bedriva nödvändig verksamhet.

För mer information om specifika områden av betydelse på land, se del två *Värdebeskrivningar*

Inom det utpekade området av betydelse ska alla ärenden oavsett höjd remitteras Försvarsmakten för bedömning av risk för att åtgärden påtagligt motverkar totalförsvarets intressen inom området. För mer information om remittering se avsnitt *Remisser till Försvarsmakten*.

Lågflygningsområden

Lågflygningsområden visualiseras i karta med en blåstreckad yta.

Lågflygningsområden utgör områden av betydelse enligt 3 kap. 9 § första stycket miljöbalken. Dessa områden uppfyller tillsammans nödvändiga och värdefulla kriterier för lågflygning. Att utföra flyguppdrag på låg höjd är en avgörande förmåga för Försvarsmaktens flygförband, därför är tillgång till områden som möjliggör övning av denna förmåga av största vikt. Utpekade lågflygningsområden möjliggör bland annat övning i olika typer av terräng, samövningar med markförband i anslutning till övnings- och skjutfält och att lågflygning kan bedrivas i anslutning till flygflottiljernas lokalisering.

En ökad mängd höga objekt i lågflygningsområden kan skada möjligheten att nyttja området på ett utifrån Försvarsmaktens uppdrag ändamålsenligt sätt, vilket skulle påtagligt motverka totalförsvarets intressen. Försvarsmakten kommer därför beakta hur ett föreslaget högt objekt inom ett lågflygningsområde skulle påverka värdet av detta.

För mer information om *lågflygningsområden*, se del två *Värdebeskrivningar*

Inom det utpekade *lågflygningsområdet* ska alla höga objekt remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada på område av betydelse för totalförsvarets militära del. För mer information om remittering se avsnitt *Remisser till Försvarsmakten*.

Påverkansområden

I de flesta fall medför den verksamhet som bedrivs inom ett riksintresse eller område av betydelse en omgivningspåverkan som sträcker sig utanför gränsen för riksintresseområdet. Det kan vara till exempel skjut-, spräng-, hamn-, flygverksamhet, radar, sensorer och kommunikationsanläggningar.

När det är möjligt redovisas omgivningspåverkan i form av olika typer av påverkansområden. Detta för att tydliggöra planeringsförutsättningarna för kommuner, länsstyrelser, andra myndigheter och övriga aktörer.

Ett påverkansområde definieras enligt Boverket (ref. PM, dnr. 3190/2014) som ett område utanför ett riksintresseområde där åtgärder kan leda till en påtaglig skada på riksintresset. Skadan kan uppstå genom att åtgärder inom påverkansområdet medför skada på riksintresset eller genom att åtgärder inom påverkansområdet medför sådana restriktioner för den verk-

samhet som bedrivs eller är planerad att kunna ske inom riksintresset att skada uppstår.

Påverkansområden benämndes tidigare *influensområden*. Sedan 2019 har Försvarsmakten ändrat benämningen till påverkansområden utifrån Boverkets inrådan. Nedan redogörs för de olika typerna av påverkansområden som kan tillhöra ett riksintresse eller område av betydelse för totalförsvarets militära del.

Påverkansområde övrigt

Påverkansområde övrigt visualiseras i karta med en lilafärgad yta.

Ett *påverkansområde övrigt* är ett område kring ett riksintresse eller område av betydelse för totalförsvarets militära del. Uppgifter om den exakta lokaliseringen av riksintresset eller området av betydelse samt uppgifter om vilken verksamhet som bedrivs där omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Själva påverkansområdet omfattas inte av sekretess. Utpekandet av ett påverkansområde övrigt säkerställer Försvarsmaktens möjlighet att bevaka att åtgärder som sker i området inte medför skada på riksintresset eller området av betydelse. Vilka åtgärder som riskerar att skada riksintresset eller området av betydelse kan inte anges på förhand.

För mer information om sådana riksintressen som av sekretesskäl inte kan redovisas öppet se avsnitt *Värdebeskrivning för riksintressen och områden av betydelse som helt eller delvis omfattas av försvarssekretess*.

Inom *påverkansområde* övrigt ska alla ärenden oavsett höjd remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del. För mer information om remittering se avsnitt Remisser till *Försvarsmakten*.

Påverkansområde för buller eller annan risk

Påverkansområde för buller eller annan risk visualiseras i karta med en rosafärgad yta.

Påverkansområde för buller eller annan risk är ett område vars utbredning kan sträcka sig utanför det geografiska område som utgör själva riksintresset eller området av betydelse för totalförsvarets militära del. Inom detta påverkansområde kan den verksamhet som bedrivs inom riksintresset eller området av betydelse påverka omgivningen, genom exempelvis buller eller andra risker.

Vissa mark- och vattenåtgärder inom påverkansområde för buller eller annan risk kan i sin tur påverka den verksamhet som bedrivs och riskerar således att påtagligt skada de värden som utgör riksintresset eller område av betydelse. Inom ett påverkansområde för buller eller annan risk riskerar exempelvis tillkomst av störningskänslig bebyggelse (bostäder, skolor och vårdlokaler) skada riksintresset eller området av betydelse.

För mer information om buller se avsnitt *Buller*.

Inom *påverkansområde för buller eller annan risk* ska alla ärenden oavsett höjd remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del. För mer information om remittering se avsnitt *Remisser till Försvarsmakten*.

Område med särskilt behov av hinderfrihet

Område med särskilt behov av hinderfrihet visualiseras i karta med en grönstreckad yta.

Område med särskilt behov av hinderfrihet tillhör alltid ett eller flera skjut- eller övningsfält av riksintresse eller område av betydelse för totalförsvarets militära del. Området anger en yta inom vilken det föreligger ett särskilt behov av att säkerställa hinderfrihet i anslutning till riksintresset eller området av betydelse. Detta främst i syfte att möjliggöra samövning mellan Försvarsmaktens flygande förband och markförband. Exempel på sådan verksamhet är inflygning med helikopter, understödjande av markstridsförband, övning med luftvärnssystem mot flygande mål eller flygbekämpning av markmål.

Tillkommande höga objekt *inom område med särskilt behov av hinderfrihet* riskerar att skada värdet av det riksintresse eller område av betydelse området tillhör, och därigenom medföra påtaglig skada på detta. Försvarsmakten kommer därför beakta hur ett föreslaget högt objekt inom område med särskilt behov av *hinderfrihet* skulle påverka värdet av berört riksintresse eller område av betydelse, avseende möjligheten att nyttja detta för den verksamhet som ligger till grund för det särskilda behovet av hinderfrihet.

Inom *område med särskilt behov av hinderfrihet* ska alla ärenden som rör höga objekt remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del. För mer information om remittering se avsnitt *Remisser till Försvarsmakten*.

Stoppområde för höga objekt

Stoppområde för höga objekt visualiseras i karta med en ljust rosafärgad yta.

Ett stoppområde *för höga objekt* är ett påverkansområde kring en flygplats som utgör riksintresse för totalförsvarets militära del. Inom stoppområde för höga objekt riskerar vindkraftverk och andra höga objekt att medföra påtaglig skada på riksintresset, då sådana påverkar möjligheterna till säkra start- och landningar för den flygande verksamheten.

Inom stoppområde *för höga objekt* ska alla höga objekt remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del. För mer information om remittering se avsnitt *Remisser till Försvarsmakten*

MSA-område

MSA-område visualiseras i karta med en blå cirkel.

Ett *MSA-område* är ett påverkansområde kring en flygplats som utgör riksintresse för totalförsvarets militära del. Militär definition av MSA avser ”*Minimum Safe Altitude*”. MSA anger den minimihöjd kring en militär flygplats inom vilken det är säkert att genomföra in- och utflygningar. MSA syftar till att säkerställa möjligheten att genomföra visuell inflygning till en flygplats.

Ett militärt *MSA-områdes* utbredning utgörs av en radie om 46 km från berörda flygbanors mittpunkt. Gränsen för vad som utgör en säker höjd beräknas från *MSA-områdets* högsta objekt eller terrängformation (höjd i meter över havet). *MSA-områden* delas in i kvadranter angivna efter väderstreck enligt följande: NV, NO, SV och SO.

Inom *MSA-område* ska alla höga objekt remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del. För mer information om remittering se

avsnitt *Remisser till Försvarsmakten*.

Påverkansområde civil flygplats

Påverkansområde civil flygplats visualiseras i karta med en rödstreckad yta.

Försvarsmakten har i händelse av kris och väpnad konflikt behov av att bland annat nyttja civila flygplatser. Vissa civila flygplatser som Försvarsmakten har behov av att nyttja utgör område av betydelse enligt 3 kap. 9 § första stycket miljöbalken.

Kring dessa civila flygplatser redovisas ett *påverkansområde* civil flygplats inom vilket ett behov av hinderfrihet finns. Inom påverkansområdet riskerar uppförandet av höga objekt skada området av betydelse då dessa kan utgöra flygsäkerhetsrisker och därmed påverka Försvarsmaktens möjlighet att nyttja flygplatsen.

För mer information om civila flygplatser, se del två *Värdebeskrivningar*.

Inom *påverkansområde civil flygplats* ska alla höga objekt remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada på området av betydelse för totalförsvarets militära del. För mer information om remittering se avsnitt *Remisser till Försvarsmakten*.

Stoppområde för vindkraftverk

Stoppområde för vindkraftverk visualiseras i karta med en orangefärgad cirkel.

Ett *stoppområde för vindkraft* är ett påverkansområde kring en väderradar som utgör riksintresse för totalförsvarets militära del. Väderradarer utgör skyddsvärd meteorologisk infrastruktur och utgör ett riksintresse. Dessa ägs av SMHI men kravställs av Försvarsmakten. Väderradarer riskerar framför allt att skadas av vindkraftsetableringar. Det finns därför en internationell överenskommelse att inga vindkraftverk ska uppföras inom en fem kilometers radie från en väderradarstation. Detta påverkansområde utgör därför stoppområde för vindkraftverk. Även andra höga objekt riskera skada riksintresset varpå en analys behöver genomföras av Försvarsmakten innan sådana uppförs inom området.

För mer information om väderradarer, se del två *Värdebeskrivningar*.

Inom *stoppområde för vindkraft* ska alla höga objekt remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del. För mer information om remittering se avsnitt *Remisser till Försvarsmakten*.

Påverkansområde väderradar

Påverkansområde väderradar visualiseras i karta med en rödstreckad cirkel.

Ett *påverkansområde väderradar* är ett påverkansområde kring en väderradar som utgör riksintresse för totalförsvarets militära del. Inom detta påverkansområde riskerar vindkraft och andra höga objekt skada väderradarstationen varför särskilda analyser behöver genomföras av Försvarsmakten innan sådana uppförs. Ett *påverkansområde väderradar* utgörs av ett cirkulärt område med 50 kilometers radie i förhållande till väderradarstationen.

För mer information om väderradarer, se del två *Värdebeskrivningar*.

Inom *påverkansområde väderradar* ska alla höga objekt remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del. För mer information om remittering se avsnitt *Remisser till Försvarsmakten*.

REMISSER TILL FÖRSVARSMAKTEN

Avsnittet redovisar vilken typ av ärenden som remitteras till Försvarsmakten i olika områden. Vissa ärenden remitteras endast inom områdena *påverkansområde för buller eller annan risk, påverkansområde övrigt eller sjöövningsområde* och redovisas under respektive avsnitt nedan. Inom andra områden som pekats ut av Försvarsmakten gäller remittering enligt vad som anges i avsnittet för hela landet.

Varför remitteras Försvarsmakten?

Försvarsmakten gör i egenskap av sektorsmyndighet bedömningen om en åtgärd medför påtaglig skada på ett *riksintresse* eller *område av betydelse* för totalförsvarets militära del. Risken för skada bedöms i varje enskilt fall utifrån lokala förutsättningar och kan inte alltid anges på förhand, det kan till exempel handla om hänsyn till försvarssekretess.

I hela landet remitteras Försvarsmaktens samtliga ärenden eller projekt som rör:

- Höga objekt (högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse[1]). Till exempel vindkraft, telekommunikationsmaster och skorstenar.
- Översiktsplaner, fördjupade översiktsplaner, tematiska översiktsplaner samt alla tillägg till dessa
- Ansökningar om tillstånd enligt miljöbalken för nya eller utökning av befintliga täkter (så som grus, sand m.m.)
- Riksvägar och europavägar samt alla ärenden/projekt rörande elvägar
- Järnvägar (nyetablering, förändring, avveckling)
- Kablar och ledningar (både luft- och markkablar) på land som utgör del av tranmissionsnätet och tidigare stamnätet
- Sjökablar (till havs och i kustområden)
- VA-planer
- Flygplatser (framförallt ärenden som berör 6 kap. 4 § luftfartsförordningen (2010:770))
- Tillstånd för nya, förändring av eller nedläggning av tillståndspliktiga hamnar eller tillståndspliktig hamnverksamhet
- Områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken för Natura 2000
- Vindkraft till havs
- Undersökningstillstånd (Försvarsmakten deltar i beredningen genom samverkan med Bergsstaten)

1 Med sammanhållen bebyggelse avses de områden som utgör tätort på lantmäteriets översiktskarta 1:250 000.

Inom *påverkansområden för buller eller annan risk samt påverkansområde övrigt*

Inom dessa påverkansområden remitteras följande ärenden eller projekt utöver de som ska remitteras i hela landet. Läs mer om respektive påverkansområde i avsnittet *Redovisning av riksintressen* och områden av betydelse för *totalförsvarets militära del med tillhörande påverkansområden*.

- Plan- och bygglovsärenden oavsett byggnadshöjd och typ av åtgärd (gäller inte åtgärder som är helt planenliga)
- Områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken (så som naturreservat, vattenskydd m.m.)[2]
- Vägar, så som vägplaner
- Större avverkning av skog
- Kablar och ledningar

Inom *sjöövningsområden*

Inom sjöövningsområde remitteras följande ärenden eller projekt utöver de som ska remitteras i hela landet. Läs mer om sjöövningsområde i avsnittet *Redovisning av riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del med tillhörande påverkansområden*.

- Plan- och lovärenden som berör kusten (inom 100 meter från strandlinjen) inom sjöövningsområdet. Plan- och lovärenden som befinner sig på land, men inte i anslutning till havet, behöver inte remitteras. Åtgärder som är helt planenliga behöver inte remitteras.
- Samtliga tillståndsärenden gällande etablering av fasta installationer och fysisk infrastruktur till exempel vågkraft
- Områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken (så som naturreservat, vattenskydd m.m.)[3]

2 Detta gäller även inom de av Fortifikationsverkets fastigheter som inte utgör riksintressen eller ligger inom påverkansområden

3 Detta gäller även inom de av Fortifikationsverkets fastigheter som inte utgör riksintressen eller ligger inom påverkansområden

BULLER

En stor del av den verksamhet som bedrivs av totalförsvarets militära del innebär omgivningspåverkan i form av buller. Det är framför allt buller från skjutbanor, övnings- och skjutfält samt flygbuller från flygplatser och flottiljer.

Såväl miljöbalken som plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen innehåller uttryckliga krav på hänsyn till allmänna intressen som hälsa och säkerhet. Buller kan få konsekvenser för människors hälsa, och därför ska de som planlägger och prövar bygglov väga in ljudmiljön i bedömningen.[4]

Försvarsmaktens utgångspunkt är att ingen ny bostadsbebyggelse eller annan störningskänslig bebyggelse (ex. utbildnings- och vårdlokaler) ska planeras inom områden som beräknas utsättas för buller från skjut- och sprängverksamhet eller flygverksamhet som överskrider rekommenderade riktvärden. Detta då det riskerar att påtagligt skada riksintressen för totalförsvarets militära del. Detsamma gäller nya områden för friluftsliv och rekreation.

Miljötillstånd

Militär verksamhet som exempelvis skjutfält och flygflottiljer är tillståndspliktig då den bedöms som miljöfarlig verksamhet bland annat på grund av bullerstörningar. Ansökningar om tillstånd för miljöfarlig verksamhet ska beskriva den verksamhet som totalförsvarsmyndigheterna behöver genomföra på den specifika platsen. Behovet grundar sig i de uppdrag som myndigheterna fått från riksdag och regering. Tillstånd för verksamhet för totalförsvarets militära del ska alltid prövas av länsstyrelsen, enligt 9 kap. 8 § miljöbalken. Det är upp till den prövande myndigheten att avgöra vilket underlag som behöver redovisas i en tillståndsansökan. Tillståndet anger ramar för och begränsningar av den bullerstörande verksamhetens omfattning.

Omfattningen av störningskänslig bebyggelse (ex. bostäder) och människor som påverkas av buller från den prövade verksamheten (ex. ett skjutfält eller en flygplats) är en betydande faktor i tillståndsprövningen. I en tillståndsansökan ingår bland annat en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) där den beräknade ljudutbredning som den planerade verksamheten förväntas medföra redovisas. Ett exempel på uppgift som kan behöva redovisas är hur nuläget ser ut vad gäller förekomsten av störningskänslig bebyggelse inom ljudutbredningsområdena. Miljötillståndet kan reglera hur mycket och hur ofta, samt när på dygnet, veckan och året olika typer av bullrande verksamhet får ske. Förekomsten av störningskänslig bebyggelse inom ljudutbredningsområdet riskerar alltid att begränsa verksamheten.

Värdet av ett gällande tillstånd för miljöfarlig verksamhet (ex. ett skjutfält eller en flygplats) ligger i möjligheten att utbilda och öva förband för att nå den efterfrågade operativa effekten. På så sätt skapas förutsättningar att försvara Sverige och landets intressen.

Sammantaget innebär ovanstående att Försvarsmakten behöver säkerställa att det inte tillkommer ny eller utökad störningskänslig bebyggelse inom ljudutbredningsområdena. Detta eftersom det riskerar att medföra begränsningar i tillstånden och således skada på riksintressena och myndigheternas möjligheter att utföra de uppdrag som beslutats av riksdag och regering.

4 Boverket (2017). Regler om buller. https://www.boverket.se/sv/byggande/halsa-och-inomhusmiljo/buller/regler-om-buller/ Hämtad 2021-07-30.

Buller från militär flygverksamhet

Redovisningen av omgivningspåverkan från flottiljflygplatser och övningsflygplatser *(påverkansområde för buller eller annan risk)* bygger främst på beräknade ljudnivåer från dimensionerande verksamhet med flygplan och helikoptrar.

Försvarsmakten redovisar normalt ett påverkansområde som utgår från beräknad ljudnivå LAmax 80 dBA från den dimensionerande verksamheten vid flygplatsen. Bakgrunden till den valda nivån om LAmax 80 dBA är dels riktvärdet LAmax 70 dBA från flygplatser ur förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader. Dels grundar den sig på bullerisolerings-villkor för permanentbostäder enligt gällande miljötillstånd för flottiljflygplatserna, som gäller vid överskridande av LAmax 90 dBA. Det är enbart momentant start eller landningsbuller som ligger till grund för beräkningen av de maximala värdena, LAmax, för buller från militär luftfart. Vanligtvis är det flygningar med stridsflygplan, 450 rörelser per år, som utgör utgångspunkten för beräkningarna.

Härutöver bör noteras att det i *förordning (2015:216)* om *trafikbuller vid bostadsbyggnader* preciseras i 1 § sista stycket att riktvärdena i förordningen inte gäller buller från militära luftfartyg som utför flygningar för militära ändamål. Detsamma betonas i slutbetänkandet från *Bullersamordningsutredningen (SOU 2013:67)* där det anges att bestämmelserna i föreslagna förordningar inte gäller militär trafik.

Av proposition 1993/94:215, Handlingsplan mot buller, framgår också att toleransen mot buller från militär verksamhet bör vara högre än från annan verksamhet. Detta med anledning av det allmänna intresset att Försvarsmakten effektivt ska kunna utbilda och öva krigsförband i fredstid.

Utifrån ovan beskrivna förutsättningar har Försvarsmakten bedömt att en rimlig avgränsning av påverkansområdet för det riksintresse som flygplatserna representerar anges till beräknad utomhusnivå LAmax 80 dBA. Försvarsmakten har med detta valt att för sin del lägga bullergränsen för att motsätta sig tillkomst av bostäder och annan störningskänslig bebyggelse vid en högre nivå än det av trafikbullerförordningen fastställda riktvärdet. Ny bostadsbebyggelse eller annan störningskänslig bebyggelse (ex. vård- och utbildningslokaler) inom det område som beräknas utsättas för LAmax 80 dBA bedöms därmed medföra risk för påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del.

Buller från skjutverksamhet och sprängning

Redovisningen av omgivningspåverkan från skjutbanor och skjutfält *(påverkansområde för buller eller annan risk)* bygger främst på beräknade ljudnivåer från dimensionerande vapen och ammunition vid aktuellt skjutfält och skjutbana.

Avgränsningen av den omgivningspåverkan som kan ha betydelse för samhällsplaneringen bygger på Försvarsmaktens bedömning av vilka vapen och vilken ammunition som på respektive fält kan vara dimensionerande för störningsupplevelser i omgivningen och få effekt vid en tillståndsprövning av verksamheten på fältet. Avgränsningen har i något fall, för att underlätta tillämpningen, anpassats till naturliga gränser så som vägar och höjder.

Försvarsmakten bedriver skjutverksamhet främst inom särskilt avgränsade skjut- och övningsfält eller inom områden som tidvis är avlysta för skjutning. Försvaret använder finkalibriga och grovkalibriga vapen samt har spräng- och minröjningsövningar.

Utgångspunkten är tillämplig riktvärdesnivå för finkalibriga enligt *Naturvårdsverket allmänna råd, NFS 2005:15* och för grovkalibriga vapen enligt *regeringsbeslut 1998-04-16, dnr Fö98/928/MIL*. Vald riktvärdesnivå och vapen- respektive ammunitionstyp bygger i sin tur på gällande miljötillstånd eller pågående miljöprövning av fältet.

Försvarsmaktens huvuduppgift är, enligt riksdagens beslut, förmågan till väpnad strid. Det är därför väsentligt att övningsverksamheten med både skarp och lös ammunition, sprängningar och annat på de befintliga övnings- och skjutfälten kan säkerställas på lång sikt. *Förvarsbeslut 2020 (Prop. 2020/21:30, Totalförsvaret 2021-2025)* innebär att antalet krigsförband i krigsorganisationen succesivt utökas under perioden 2021-2030, vilket i förlängningen betyder att organisationen förstärks med både personal och materiel. Förstärkningar av krigsorganisationen leder bland annat till ett ökat behov av investeringar i infrastruktur. Tillgång till övnings- och skjutfält är av avgörande betydelse för Försvarsmaktens möjlighet att nå de politiskt uppsatta målen i *Förvarsbeslut 2020 (Prop. 2020/21:30, Totalförsvaret 2021-2025)*.

Riktvärden för finkalibrig ammunition

Bullret från finkalibriga vapen är kort och snärtigt. Det är ett impulsljud och mäts med integrationstiden 35 millisekunder och med den normala frekvensvägningskurvan A. Därför anger Försvarsmakten skottbuller från finkalibriga vapen i dBA, Impuls.

Naturvårdsverket har i *allmänna råd om buller från skjutbanor (NFS 2005:15)* angivit riktvärden för buller från skjutbanor för finkalibrig ammunition (< 20 mm). Riktvärden för finkalibrig ammunition (under 20 mm) vid nyetablering av störningskänslig bebyggelse är sammanfattningsvis 65 dBA, Impuls för verksamhet dag- och kvällstid under vardagar, 60 dBA, Impuls kvällstid under lördagar och söndagar samt 55 dBA, Impuls under nätter.

Riktvärden för grovkalibrig ammunition och sprängning

Buller från grovkalibriga vapen och sprängningar är mer långdraget och dovt än buller från finkalibriga vapen. Det utgörs av en stor andel lågfrekvent ljud och Försvarsmakten använder därför frekvensvägningskurva C. Integrationstiden anges oftast till en sekund för att bäst motsvara störningsupplevelsen. Skottbuller från grovkalibriga vapen och sprängningar anges därför i dBC, Lx.

Regeringen beslutade 1998 *(regeringsbeslut 1998-04-16, dnr Fö98/928/MIL)* om riktlinjer för grovkalibrig ammunition och sprängning. Riktvärden för grovkalibrig ammunition (20 mm och däröver) vid nyetablering av störningskänslig bebyggelse gäller 90 dBC, Lx vid fler än 100 skott per år och 95 dBC, Lx vid färre skott än 100 per år.

Försvarsmakten ska tillämpa riktlinjerna vid planering av den egna verksamheten vid övnings- och skjutfälten. Underlaget till riktlinjerna har utarbetats av Försvarsmakten tillsammans med Naturvårdsverket. Arbetet grundas på en rapport från Institutionen för miljömedicin vid Göteborgs universitet, *rapport 1/94 Störningar av buller från skjutfält med tunga vapen.*[5]

5 Naturvårdsverket. Buller från skjutbanor och skjutfält. https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Buller/Buller-fran-skjutbanor-och-skjutfalt/ Hämtad 2021-07-29.

Bullerberäkningar

Beräkningarna Försvarsmakten använder har utförts med programmet Skuddlyd, som bygger på en samnordisk modell för skottbullerberäkningar. Modellen togs fram under 1980-talet av Fortifikationsverket och dess motsvarigheter i Norge och Danmark, och är i allt väsentligt densamma som den nomogrammodell som togs fram av Naturvårdsverket vid samma tid. Det digitala beräkningsprogrammet har utvecklats så att det sedan omkring tio år tillbaka medger att terrängdatabasen läggs in som en beräkningsförutsättning. Detta medger kartbeskrivning av skärmande effekter mellan skjutplats och olika mottagarpunkter.

Beräkningarna bygger på mätvärden som registrerats under kontrollerade former för olika typer av vapen och ammunition. Beräkningarna sker i 50- eller 100-meterssteg, vilket innebär att ljudnivån i ett mycket stort antal punkter registreras. Beräkningarna överförs därefter till digitalt kartunderlag efter beställarens önskemål och behov. Generellt utförs beräkningarna med förutsättningen medvind från skjutplatsen till samtliga mottagarpunkter för att spegla varierande vindriktningar över längre tid. Kompletterande mätningar visar att beräkningarna har en hög tillförlitlighet.

Tillkommande bostadsbebyggelse eller annan störningskänslig bebyggelse inom *”påverkansområde för buller eller annan risk”*

Det påverkansområde för militärt flygbuller eller skottbuller som är utpekat i riksintresse preciseringen *(påverkansområde för buller eller annan risk)* utgör inget generellt förbud mot byggnation. Varje åtgärd prövas utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet. Det som Försvarsmakten har att beakta och yttra sig om, i egenskap av sektorsmyndighet för totalförsvarets militära del, är huruvida olika åtgärder kan medföra påtaglig skada på riksintresset. De bedömningar Försvarsmakten gör om risk för påtaglig skada på riksintresse när det gäller ny störningskänslig bebyggelse grundar sig i reglerade riktvärden för buller och i relation till de miljötillstånd som finns för exempelvis ett skjutfält eller en flottiljflygplats. Dessa riktvärden grundar sig i sin tur på nivåer av buller som kan påverka människors hälsa och möjlighet till god livskvalitet.

Om fler människor bor och vistas inom det bullerutsatta området riskerar det att medföra begränsningar eller förbud av den bullrande verksamhet som bedrivs vid flygplatsen eller skjutfältet. Begränsningar eller förbud av den tillståndspliktiga verksamheten vid ex. flygplatsen eller skjutfältet skulle påtagligt försvåra utnyttjandet av flygplatsen eller skjutfältet och således innebära påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del.

Bedömning av påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del

Försvarsmakten kommer till följd av ovan beskrivning att vara mycket restriktiv i sin bedömning av plan- och lovärenden som avser tillkomst av ny bostadsbebyggelse eller annan störningskänslig bebyggelse (ex. vård- och utbildningslokaler) inom *påverkansområde för buller eller annan risk*. Detsamma gäller nya områden för friluftsliv och rekreation.

Risken för påtaglig skada består av möjliga begränsningar för verksamheten vid framtida förnyade miljöprövningar till följd av ökat antal individer som kan uppleva störningar. Försvarsmakten hänvisar till förarbetena till naturresurslagen (prop. 1985/86:3, sid 73 ff. och 168 ff.) och miljöbalken (prop. 1997/98:45, sid 34) för vidare läsning. Förutsättningarna gällande påtaglig skada bedöms alltid i varje enskilt fall utifrån det specifika miljötillståndet och den verksamhet som bedrivs på respektive fält eller flygplats. Läs mer i värdebeskrivningen för de specifika riksintressena.

Tillkomst av störningskänslig bebyggelse i områden som utsätts för beräknade bullernivåer överskridande riktvärdena bedöms kunna få prejudicerande verkan och medföra påtaglig risk för tillkomst av ytterligare störningskänslig bebyggelse i området. Den kumulativa effekten innebär att Försvarsmakten i vissa fall bedömer att även mindre åtgärder på sikt innebär risk för påtaglig skada.

ÖVNINGS- OCH SKJUTFÄLT

Övnings- och skjutfält är områden där Försvarsmakten kan öva, vidmakthålla och utveckla förmågan till väpnad strid och är därmed en grundläggande förutsättning för att producera krigsförband. Områdena är också en produktionsförutsättning för att kunna uppnå de förmågor som regering och Riksdag har beslutat om.

Vissa av övnings- och skjutfälten som Försvarsmakten nyttjar för övningsverksamhet utgör ett *riksintresse* eller *område av betydelse* enligt 3 kap. miljöbalken, vars enskilda värde beskrivs i denna katalog i del 2 för det län där fältet finns.

Huvudsyftet med fälten är att möta behovet som finns hos det eller de förband som nyttjar området. Därmed varierar den verksamhet som bedrivs på varje enskilt område till följd av det behov som finns just där. Fälten kompletterar ofta varandra och nyttjas som ett system. Alla skjutfält kan eller lämpar sig inte att nyttjas för all typ av övningsverksamhet bland annat på grund av olika terräng, topografi, storlek, klimat, givna miljötillstånd med mera. Övnings- och skjutfälten kan således inte ersätta varandra.

Verksamhet på övnings- och skjutfält

Ett *övningsfält* är ett område där övning och manöver kan genomföras med lös ammunition. Övningsfältet kan ibland inrymma skjutbanor där skjutning med skarp ammunition kan ske. Verksamheten som bedrivs på övningsfält omfattas oftast inte av miljötillstånd enligt miljöbalken.

På *skjutfält* till skillnad från på övningsfält kan Försvarsmakten genomföra övningar med skarp ammunition. Den verksamheten som bedrivs med skarp ammunition på skjutfält bedrivs oftast med ett miljötillstånd enligt miljöbalken.

Försvarsmaktens övnings- och skjutfält är utbildningsresurser för hela myndigheten. Försvarsmaktens förband innehåller en mängd olika typer av vapen och fordon (även flyg och marina farkoster) och det finns ett varierande behov av samövning mellan förband. Detta gör att all verksamhet inte kan genomföras överallt. Övnings- och skjutfält nyttjas även för forskning och i vissa fall för utprovning av nya materielsystem och vidmakthållande av flertal materielsystem. Därmed har vissa övnings- och skjutfält även betydelse för möjligheten för övriga myndigheter inom totalförsvarets militära del att upprätta och utveckla ett militärt försvar, enligt de uppgifter och uppdrag som de myndigheterna fått av riksdag och regering.

Verksamhet på ett övnings- och skjutfält kan vara allt från övningar till fots med syfte att inte synas i terrängen till övningar med flera olika typer av fordon. Utöver detta kan även övningar där markförband samövar med flygförband genomföras. Vissa övningar genomförs med lös ammunition eller annan typ av eldmarkering medan andra övningar kräver skarp ammunition för att nå sitt syfte. Övningar med skarp ammunition kräver särskilt avgränsade områden för att bland annat kunna säkerställa skydd för tredje man och följa lagstiftningens krav på verksamhetstillstånd.

Övnings- och skjutfältens lokalisering speglar ofta lokaliseringen av regementen, flottiljer och marinbaser. Ett eller flera fält finns ofta i nära anslutning till garnisonerna för den grundläggande utbildningen samtidigt som ett antal större fält som möjliggör övning av större förband eller viss typ av verksamhet ligger längre ifrån garnisonsorterna. De sistnämnda fälten är till exempel ofta placerade en bit från tätorter då omgivningspåverkan från den verksamhet som bedrivs på de fälten kan vara mer utbredd.

Försvarsmaktens förband skall kunna verka i alla typer miljöer som finns i vårt land vilket måste återspeglas i övnings- och skjutfälten och de områden som kan nyttjas för utbildning och övning. Vissa förband är specialiserade till specifika miljötyper medan andra förband har mer generella krav på sig. Det yttersta kravet på de förband som utbildas är att kunna genomföra väpnad strid och för att de ska få rimliga möjligheter att lyckas med det måste de kunna öva i sådana miljöer som kan bli aktuella.

Vilken utformning eller storlek som krävs på ett övnings- och skjutfält avgörs av hur stora ytor som krävs för olika ändamål eller olika typer av verksamhet. Samövning av stora förbandsvolymer kan kräva stora ytor liksom den aktuella förbandstypens syfte kan göra. Ett förband som ska kunna anfalla på stor bredd och med ett stort djup kräver exempelvis en större areal än ett förband som främst är avsett för försvarsstrid.

Försvarets Materielverk har utöver egna skjutfält behov av att nyttja fler av Försvarsmaktens fält för att kunna genomföra test och validering av Försvarsmaktens beställda materiel. Beroende av provets art och utformning lämpar sig olika skjutfält för olika provning. Parametrar likt vad som ska verifieras, insynbegräsningar, bevakning, tekniska system och riskområden är exempel som gör att vissa skjutfält lämpar sig eller inte lämpar sig för olika provverksamhet.

Utbildningsanordningar på övnings- och skjutfälten

Ofta finns det på övnings- och skjutfälten eller i dess närhet något som benämns utbildningsanordningar. Det är ofta specialiserade byggnationer eller iordningställda platser med en begränsad utbredning som en del på övnings- och skjutfältet. Det kan ofta röra sig om till exempel en skjutbana eller handgranatsbana. Andra förekommande utbildningsanordningar kan vara CBRN-anläggning för utbildning i skydd mot t.ex. C-stridsmedel (Kemiska vapen) eller SIB- (Strid i bebyggelse) anläggning där förband har möjlighet att utbilda och öva sig på anfall och försvar i bebyggelse. Det finns även utbildningsanordningar eller platser som är iordningställda för utbildning med olika typer av fordon. Ofta måste utbildningsanordningarna kunna simulera skarpt läge och i stor mån likna riktiga stridsmiljöer.

Utbildningsanordningars placering tar ofta hänsyn till vilken verksamhet som bedrivs vid anordningarna samt rådande fysiska förutsättningar på platsen, så som terrängförhållande och markförhållande. Deras lokalisering tar utöver detta också hänsyn till övrig verksamhet som bedrivs på övnings- och skjutfälten för att inte utgöra hinder för den. Den verksamheten som bedrivs vid utbildningsanordningar kan i vissa fall ingå i verksamheten som bedrivs med ett miljötillstånd enligt miljöbalken, och är således tillståndsprövad.

25
SWEDISH AR

DEL 2

VÄRDEBESKRIVNINGAR

VÄRDEBESKRIVNING FÖR RIKSINTRESSEN OCH OMRÅDEN AV BETYDELSE SOM HELT ELLER DELVIS OMFATTAS AV FÖRSVARSSEKRETESS

VÄRDEBESKRIVNING FÖR RIKSINTRESSEN OCH OMRÅDEN AV BETYDELSE SOM HELT ELLER DELVIS OMFATTAS AV FÖRSVARSSEKRETESS

Riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del som omfattas av sekretess beskrivs i detta avsnitt med en samlad värdebeskrivning. I detta avsnitt redogörs även vilka åtgärder som behöver skickas på remiss till Försvarsmakten för att möjliggöra en bedömning av risk för skada på *riksintressen* eller *områden av betydelse* för totalförsvarets militära del som omfattas av sekretess.

Inom vissa områden och vid vissa anläggningar bedrivs verksamhet för totalförsvarets militära del som av sekretesskäl inte kan redovisas öppet eller med en specifik värdebeskrivning. Dessa områden kan vara områden av *riksintresse* eller *områden av betydelse* för totalförsvaret enligt 3 kap. 9 § miljöbalken. Flertalet anläggningar är fortifikatoriskt skyddade och byggda ovan eller under mark eller insprängda i berg. Tillsammans med Försvarsmaktens övriga förmågor bidrar dessa områden och anläggningar till den samlade försvarseffekten.

Exempel på anläggningar och områden som omfattas av sekretess som kan utgöra *riksintresse* eller *område av betydelse* för totalförsvarets militära del är:

- anläggningar för ledning, t.ex. stabsplatser, ledningscentraler
- anläggningar för underrättelser, t.ex. radaranläggningar, grupperingsplatser för mobila system
- anläggningar för samband och kommunikation, t.ex. signalstationer och radiolänkstationer
- anläggningar för vapen, t.ex. grupperingsplatser för olika vapen
- anläggningar för fartyg, t.ex. fartygstunnlar
- anläggningar för luftfartyg, t.ex. berghangarer, flygbaser, helikopterbaser
- anläggningar för förråd, t.ex. ammunitionsförråd och drivmedelsförråd
- prioriterade anläggningar, vägar och områden som ingår i planer för totalförsvaret
- nyttjandet av anläggningar för kommunikation och transport, t.ex. vissa vägar och farleder
- områden som planeras att ianspråktas för utbyggnad av ovanstående anläggningar
- områden som nyttjas inom ramen för gällande försvarsplanering

Uppgift om anläggningarnas och områdenas specifika lokalisering och den verksamhet som där bedrivs omfattas i olika utsträckning av sekretess enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Detta då sådana uppgifter riskerar att röja skyddsvärd information om till exempel kapacitet, inriktning, sårbarhet, understödda system m.m. Röjande av sådana uppgifter kan skada landets försvar eller på annat sätt vålla fara för rikets säkerhet.

I vissa fall kan *riksintressen* eller *områden av betydelse* som omfattas av sekretess kräva utökad lovplikt genom särskilda områdesbestämmelser, eller förordnande enligt 11 kap. 12 § plan- och bygglagen. Dessa beslutas av Länsstyrelsen och gäller för ett specifikt geografiskt område. Länsstyrelsen får i dessa fall vid behov en separat redovisning av föreliggande *riksintresse* från Försvarsmakten.

Påverkansområde övrigt

För vissa anläggningar och områden har Försvarsmakten valt att redovisa ett *påverkansområde övrigt* för att säkerställa att mark- och vattenåtgärder i området inte medför skada på riksintresset eller området av betydelse. Sådana påverkansområden utgör så kallat delvis öppet redovisade riksintressen eller områden av betydelse. Påverkansområdet i sig omfattas inte av sekretess men det gör däremot uppgifter om vilket verksamhet som bedrivs på platsen samt det specifika geografiska området som är av riksintresse eller område av betydelse.

Vilka åtgärder som riskerar att skada riksintresset eller området av betydelse kan inte anges på förhand med hänsyn till den sekretess som råder för dessa intressen. Inom *påverkansområde* övrigt behöver till exempel samtliga icke planenliga åtgärder, övriga lovärenden samt alla planer remitteras Försvarsmakten för bedömning av risk för skada på riksintresset eller området av betydelse.

Påverkansområde övrigt visualiseras med ett lilafärgat fält i kartan.

Områden som inte kan redovisas öppet

En del *riksintressen* eller *områden av betydelse* för totalförsvarets militära del kan av sekretesskäl inte alls redovisas på karta, inte ens genom ett *påverkansområde övrigt*. Sådana *riksintressen* eller *områden av betydelse* bevakar Försvarsmakten genom att begära in remisser av vissa typer av ärenden i hela landet. Exempel på sådana remisser är ärenden som rör höga objekt, sjökablar, översiktsplaner m.m.

Bedömning av påtaglig skada och möjliga synergier

Vilka åtgärder som riskerar att skada *riksintresset* eller *området av betydelse* kan inte anges på förhand. Detta då sådana uppgifter riskerar att röja skyddsvärd information om till exempel kapacitet, inriktning, sårbarhet, understödda system m.m. Röjande av sådana uppgifter kan skada landets försvar eller på annat sätt vålla fara för rikets säkerhet.

Försvarsmakten gör en bedömning i varje enskilt fall avseende huruvida förändringar i mark- och vattenanvändningen bedöms medföra påtaglig skada på värde utgör *riksintresset* eller *området av betydelse*. Det är endast Försvarsmakten som kan göra bedömningen av om en åtgärd medför påtaglig skada på ett *riksintresse* eller *område av betydelse* för totalförsvarets militära del som omfattas av försvarssekretess.

Försvarsmakten kan konstatera att det finns möjliga synergier med andra intressen för en del *riksintressen* och *områden av betydelse* för totalförsvarets militära del som omfattas av försvarssekretess. Dessa möjliga synergier kan inte anges på förhand då sådana riskerar att röja skyddsvärd information som omfattas av försvarssekretess.

TM0067 — RIKSINTRESSET ARVIDSJAURS ÖVNINGS- OCH SKJUTFÄLT, ARVIDSJAURS KOMMUN

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL ARVIDSJAURS ÖVNINGS- OCH SKJUTFÄLT - TM0067

Kommun: Arvidsjaur - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 5 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:250 000
Produkt ID: SE-220252:26
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

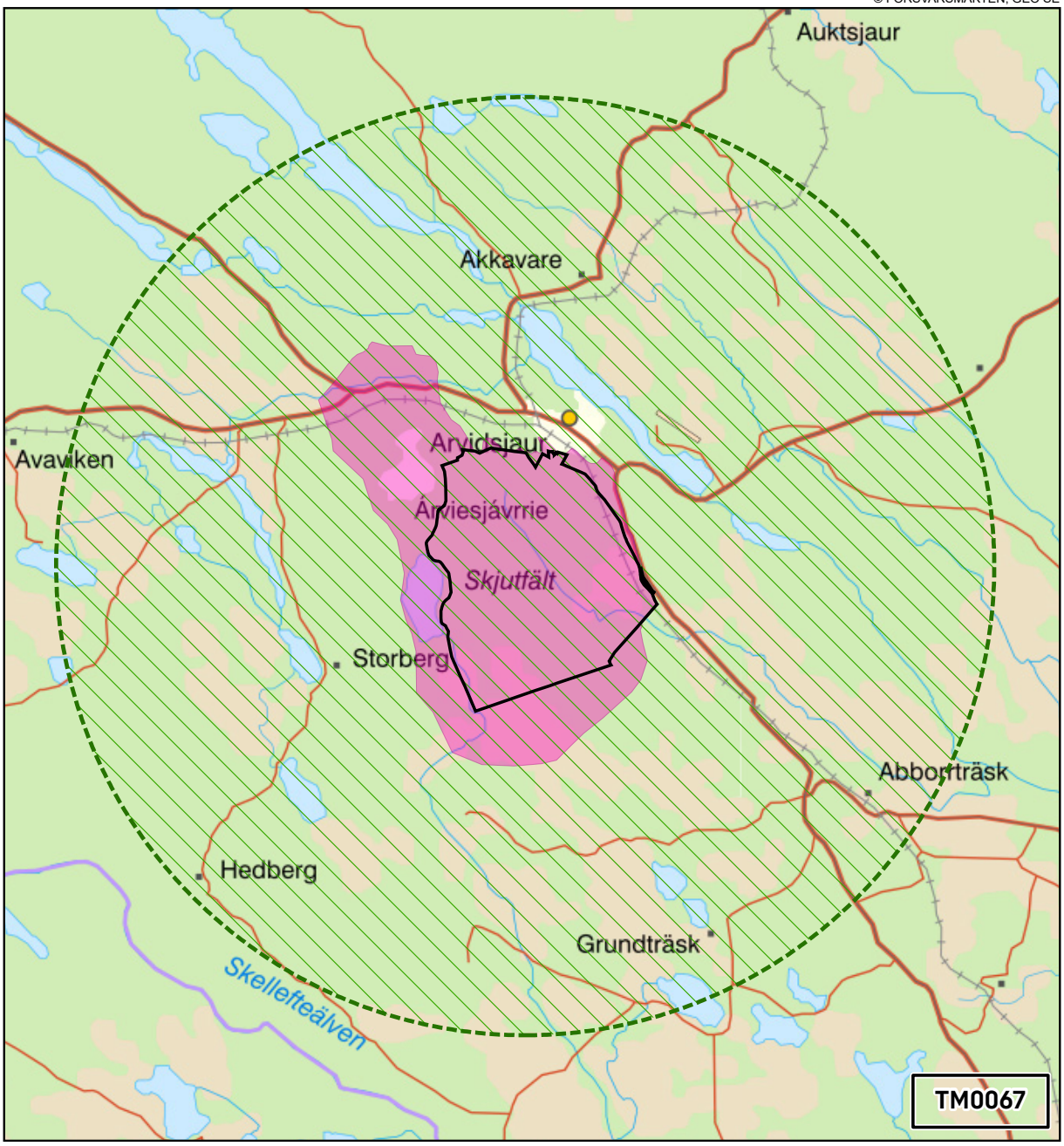

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

Riksintresse på land

Påverkansområden

Område med särskilt behov av hinderfrihet

Påverkansområde för buller eller annan risk

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL ARVIDSJAURS ÖVNINGS- OCH SKJUTFÄLT - TM0067

Kommun: Arvidsjaur - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 5 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:100 000
Produkt ID: SE-220252:154
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

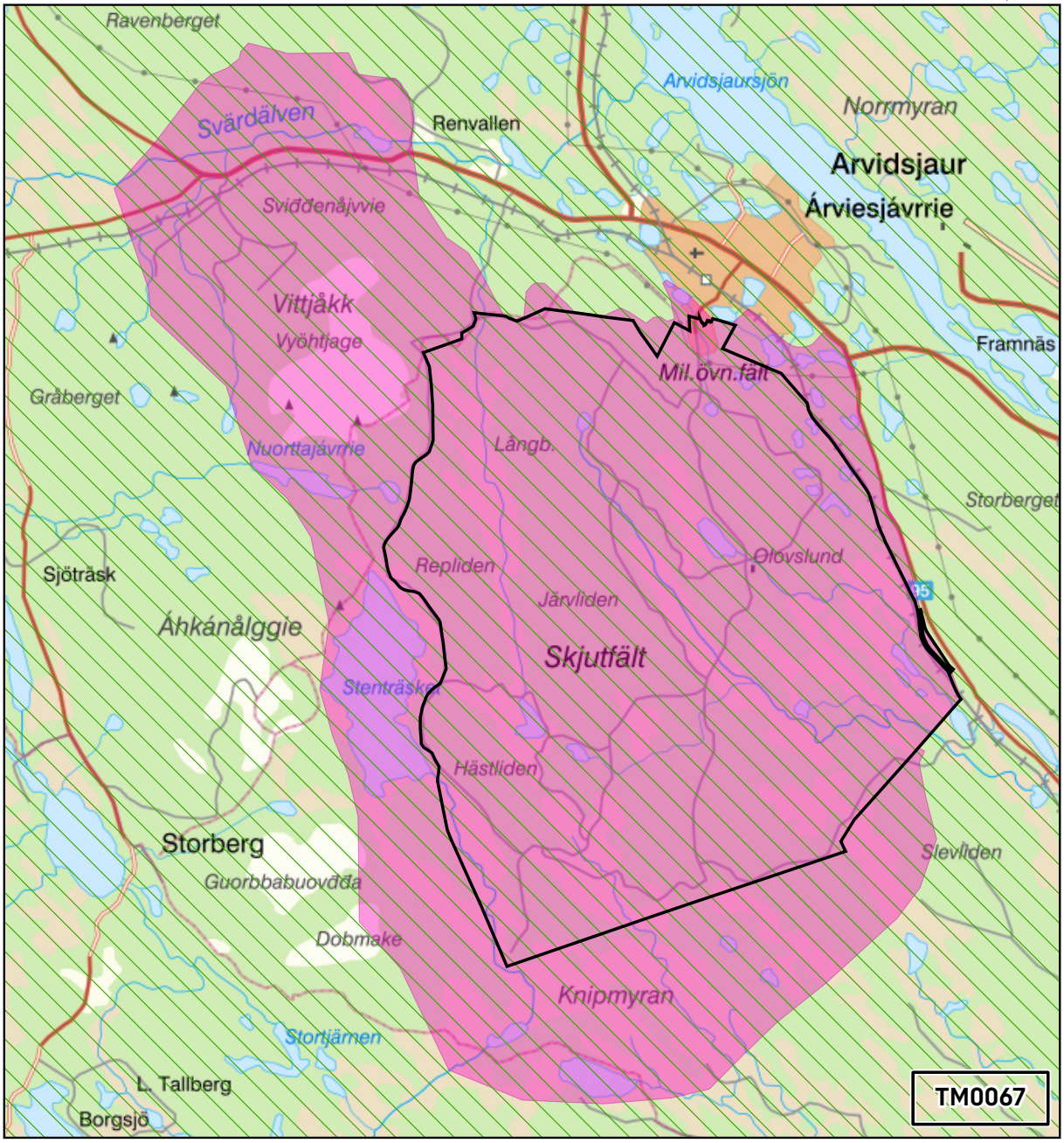

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

Riksintresse på land

Påverkansområden

Område med särskilt behov av hinderfrihet

Påverkansområde för buller eller annan risk

TM0067 – RIKSINTRESSET ARVIDSJAURS ÖVNINGS- OCH SKJUTFÄLT, ARVIDSJAURS KOMMUN

Värdebeskrivning

Arvidsjaurs övnings- och skjutfält är beläget strax söder om Arvidsjaurs tätort och ligger i sin helhet inom Arvidsjaurs kommun. Området omfattar cirka 7400 hektar höglänt och kuperad skogs- och våtmark. Området anskaffades 1980 när Norrlands dragonregemente flyttades från Umeå.

Verksamheten har tillståndsprövats enligt miljöbalken. Ansökan inlämnades 2000-12-12 och tillståndsbeslut meddelades av länsstyrelsen 2004-02-20. Den prövade verksamheten omfattar bl.a. skjutning med fin- och grovkalibrig ammunition samt sprängningar.

Övnings- och skjutfält utgör omistliga produktionsresurser för Försvarsmaktens övningar med förekommande utrustning och vapensystem och är därför områden av riksintresse.

Arvidsjaurs övnings- och skjutfält har en viktig strategisk placering och unika förutsättningar för vinterutbildning i subarktisk miljö. Den kuperade terrängen hindrar till viss del skjutfältsverksamhetens ljudutbredning och de förhållandevis glest befolkade områdena runt skjutfältet ger Försvarsmakten goda förutsättningar att bedriva skjutverksamhet med begränsad bullerstörning för närboende.

De geografiska och klimatmässiga förutsättningarna i Arvidsjaur tillsammans med en utvecklad militär och civil infrastruktur, ger möjligheter till avancerade övningar, såväl på land som i luften, vilket saknar motsvarighet i norra Europa. Det är därför väsentligt att fältets funktion kan skyddas och bibehållas.

Inom fältet kan olika övningsmoment genomföras med skarp ammunition från flera skjutområden samtidigt med riskområdena belägna inom fältets egna gränser. På fältet kan även samövning med flygförband genomföras.

Arvidsjaurs övnings- och skjutfält nyttjas av olika förband inom Försvarsmakten, främst det återetablerade jägarregementet K4 i Arvidsjaur samt I 19 och A 8. Skjutfältet nyttjas främst för avancerad utbildning av jägarförband men även för utbildning av utländska enheter, artilleri-, luftvärns-, ingenjör-, underhålls-, helikopter- och flygvapenutbildning samt militära skolor och hemvärnsutbildning.

Riksintresseområdet utgörs av övnings- och skjutfältet. Den verksamhet som konstituerar riksintresset innebär påverkan på omgivningen genom buller och i vissa fall även annan påverkan.

Försvarsmakten kan konstatera att viss typ av verksamhet och övriga intressen riskerar medföra direkt eller indirekt skada på riksintressen för totalförsvarets militära del. Samtidigt kan konstateras att det finns lägen då en samlokalisering med övriga intressen kan ske utan att skada på riksintresset sker. För att underlätta en bedömning om i vilka fall det föreligger en risk för skada på riksintresset redovisas nedan exempel på sådana åtgärder som generellt bedöms medföra påtaglig skada samt sådana åtgärder som Försvarsmakten bedömer i vissa fall kan samexistera med de militära intressena.

Bedömning av påtaglig skada på riksintressen för totalförsvarets militära del

För att förenkla bedömningen av vad som kan medföra påtaglig skada på ett riksintresse har påverkansområden identifierats. Påverkansområdena tydliggör utbredning och typ av omgivningspåverkan för verksamheten som bedrivs inom riksintresset eller området av betydelse. Därtill anger påverkansområden inom vilka områden olika typer av åtgärder riskerar att innebära påtaglig skada på riksintresset eller området av betydelse för totalförsvarets militära del. För detta riksintresse utgörs påverkansområdena av ett *påverkansområde för buller eller annan risk och ett område med särskilt behov av hinderfrihet*.

Påtaglig skada på skjutfält som utgör riksintresse för totalförsvarets militära del bedöms uppstå då åtgärder medför direkta eller indirekta begränsningar i vilken verksamhet som kan genomföras på skjutfältet.

Exempel på åtgärder som kan medföra påtaglig skada är:

- Tillkommande av ny störningskänslig bebyggelse (ex. bostadsbebyggelse) samt vissa förändringar av befintlig störningskänslig bebyggelse inom det område som utgör *påverkansområde för buller eller annan risk*.

  Försvarsmakten anser att störningskänslig bebyggelse generellt inte skall tillåtas inom det angivna *påverkansområdet för buller eller annan risk*. En prövning bör dock göras i varje enskilt fall, då det kan finnas områden där omgivningspåverkan från buller eller annan risk inte föreligger på sådant sätt att nytillkommen bebyggelse medför påtaglig skada på riksintresset.
- Planer och bestämmelser som uppmuntrar till friluftsliv och rekreation inom det område som utgör *påverkansområde för buller eller annan risk*.
- Uppförandet av höga objekt inom område som utgör *område med särskilt behov av hinderfrihet*.
- Förändringar i infrastruktur i närområdet som på något sätt påverkar möjligheterna att transportera fordon, materiel eller personal till fältet och dess närområden.
- Införandet av begränsningar så som områdesskydd som på något sätt förändrar möjligheterna till nyttjande av skjutfältet, genom exempelvis begränsningar i tillståndspliktig verksamhet, uppförandet av anläggningar m.m.

Möjliga synergier mellan militära intressen och andra verksamheter eller intressen

Försvarsmakten kan konstatera att det kan finnas fördelar ur ett planeringsperspektiv att samlokalisera militära verksamheter med civila verksamheter. Exempel på verksamheter som Försvarsmakten anser kan vara lämpliga i detta avseende när det gäller i närheten av militär verksamhet som har en omgivningspåverkan av buller (ex. skjutfält, flygplatser m m) är bullrande industrier, flygplatser eller annan infrastruktur som vägar eller järnvägar. En prövning behöver dock göras i varje enskilt fall, för att säkerställa att begränsningar på den militära verksamheten inte uppstår.

På många övnings - och skjutfält finns höga naturvärden. Dessa naturvärden har i stor utsträckning uppstått som en direkt eller indirekt följd av den militära övningsverksamheten samt ett, ur Försvarsmaktens perspektiv, rationellt skogsbruk. Ofta är det övningsverksamhet som skapar förutsättningar för att bibehålla en hög biologisk mångfald.

Försvarsmakten ser samtidigt en viss problematik med att det införs områdesbestämmelser så som naturreservat, Natura 2000-områden m.m. över fälten med anledning av att dessa

skydd i förlängningen kan begränsa Försvarsmaktens verksamhet. Gällande Natura 2000 är det särskilt svårt att i dagsläget bedöma risken för att lagstiftningen/riktlinjerna på EU-nivå skärps vilket kan medföra skada på riksintresset samt i förlängningen skada naturvärdena trots att målsättningen är det motsatta. Skyddsvärdena i sig utgör dock generellt inget hinder för den militära verksamheten och så länge militär verksamhet bedrivs inom området kan naturvärdena till stor del anses skyddade med anledning av att annan verksamhet begränsas.

Övrigt

Med anledning av ovanstående är det av stor vikt att riksintresset med tillhörande påverkansområden tydligt redovisas i kommunernas översiktsplaner.

Remisser behöver tillsändas Försvarsmakten för att säkerställa att alla aspekter av totalförsvarets militära del beaktas i bedömningarna. För mer information om remittering se avsnitt *Remisser till Försvarsmakten*.

TM0068 – RIKSINTRESSET BODENOMRÅDET, BODEN, PITEÅ, LULEÅ OCH ÄLVSBYNS KOMMUNER

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL BODENOMRÅDET - TM0068

Kommun: Boden, Älvsbyn, Luleå, Piteå - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 10 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:350 000
Produkt ID: SE-220252:69
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

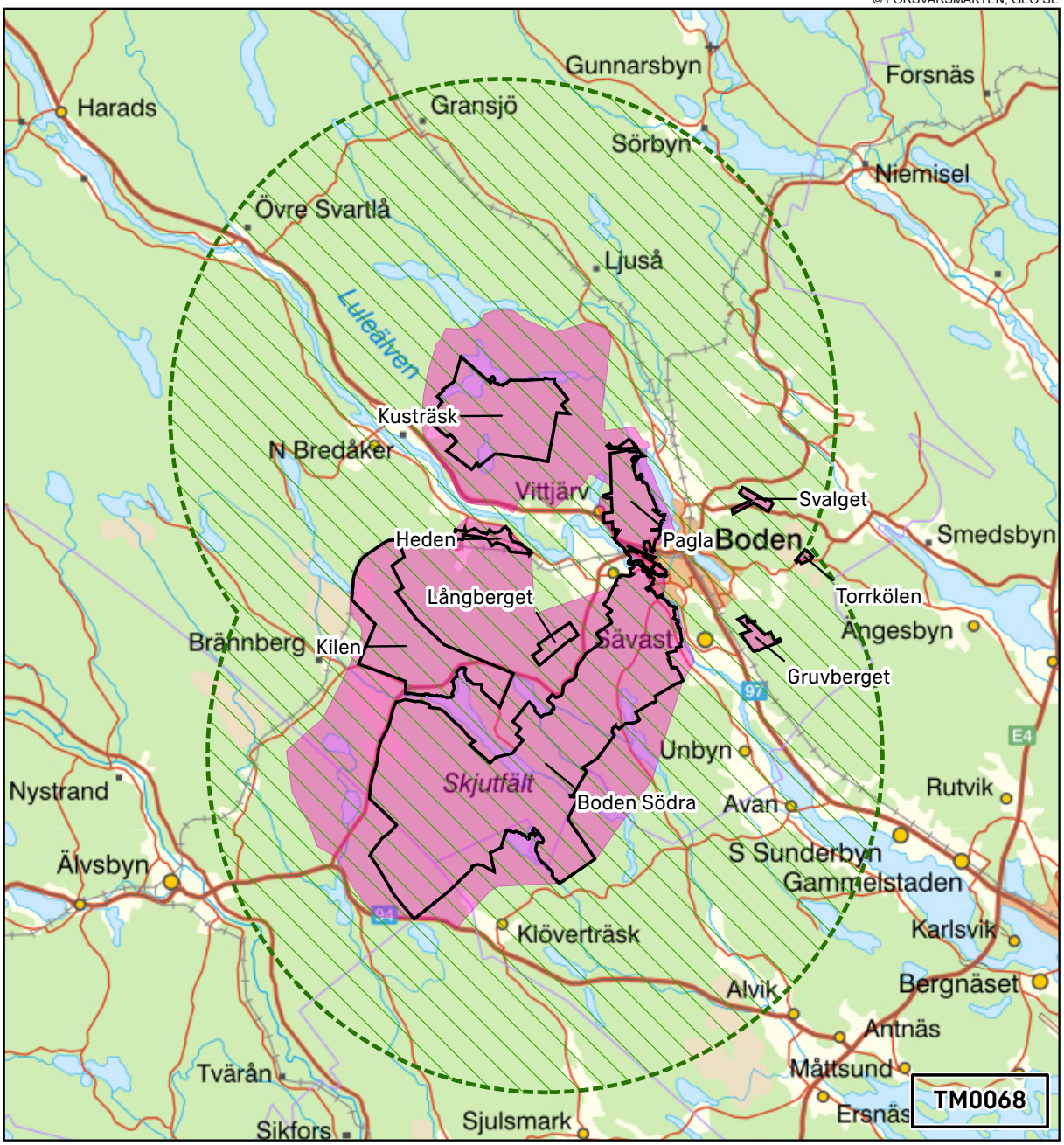

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

Riksintresse på land

Påverkansområden

Område med särskilt behov av hinderfrihet

Påverkansområde för buller eller annan risk

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL BODENOMRÅDET - TM0068

Kommun: Boden, Älvsbyn, Luleå, Piteå - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 5 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:140 000
Produkt ID: SE-220252:155
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

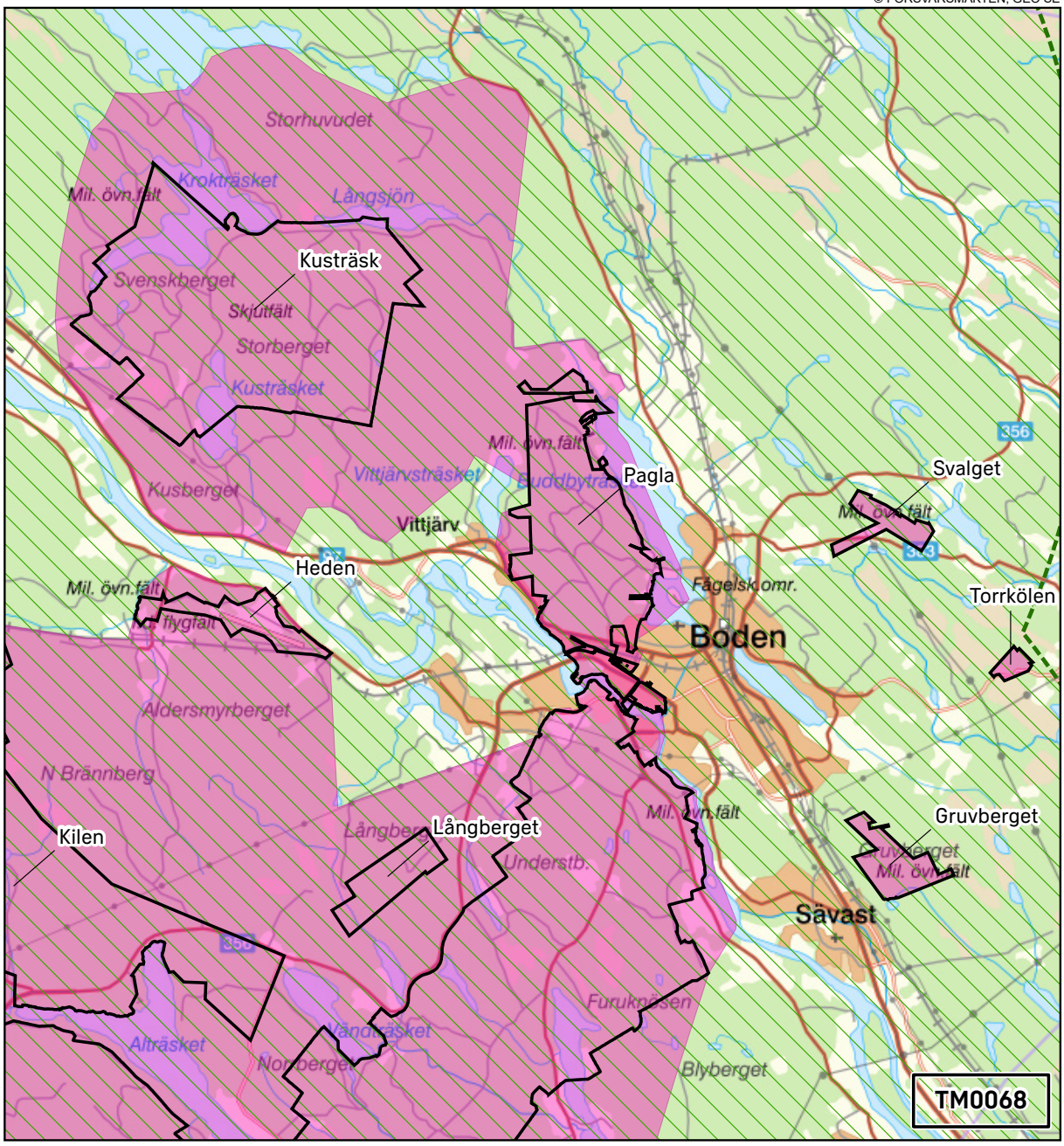

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

Riksintresse på land

Påverkansområden

Område med särskilt behov av hinderfrihet

Påverkansområde för buller eller annan risk

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL BODENOMRÅDET - TM0068

Kommun: Boden, Älvsbyn, Luleå, Piteå - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 5 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:140 000
Produkt ID: SE-220252:156
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

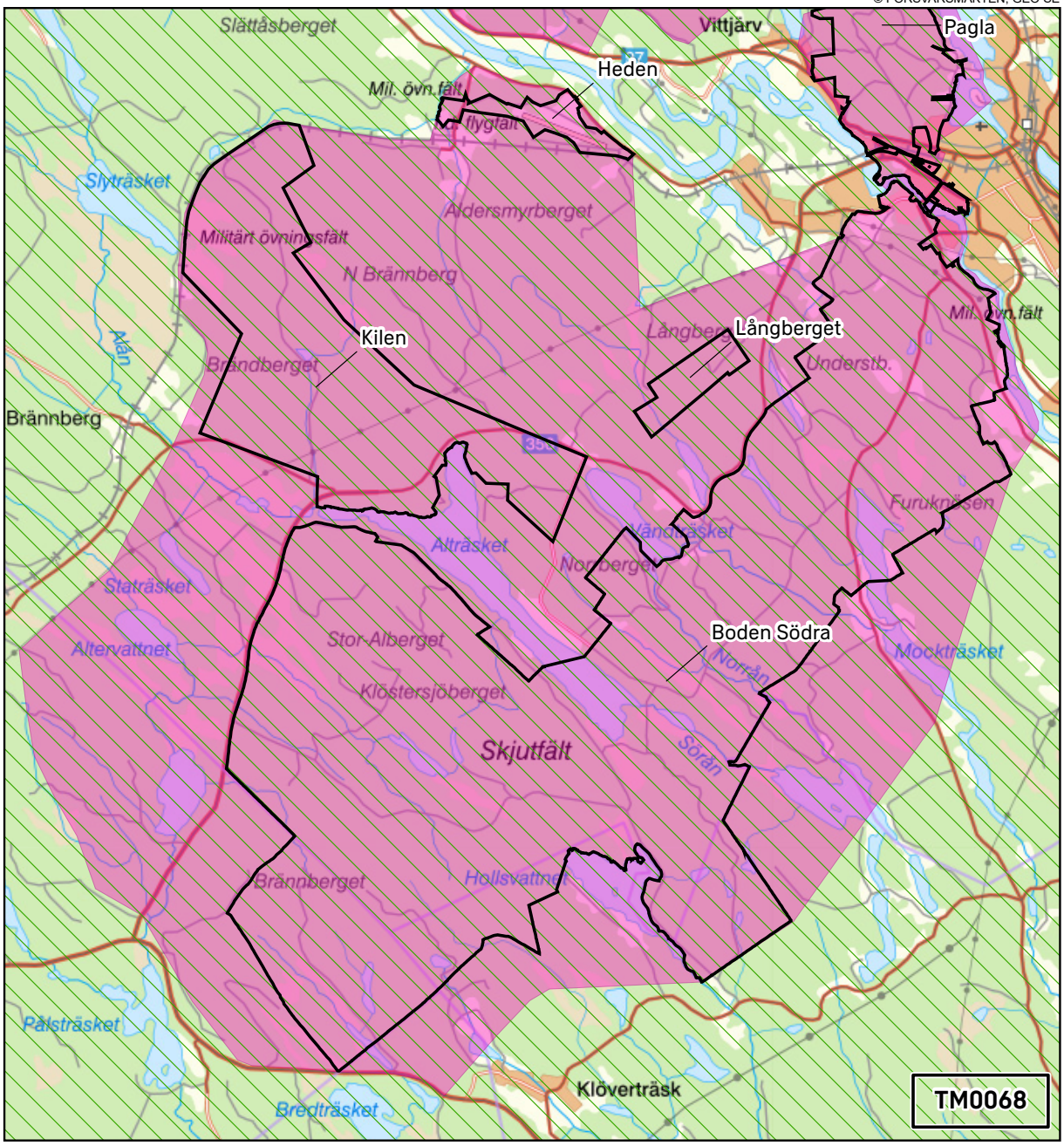

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

Riksintresse på land

Påverkansområden

Område med särskilt behov av hinderfrihet

Påverkansområde för buller eller annan risk

TM0068 – RIKSINTRESSET BODENOMRÅDET, BODEN, PITEÅ, LULEÅ OCH ÄLVSBYNS KOMMUNER

Värdebeskrivning

Riksintresset Bodenområdet utgörs av Boden södra skjutfält med övningsområdena område 18 Boden södra skjutfält (Kilens övningsfält), Kusträsk skjutfält, Pagla övningsområde med skjutbanor, Gruvberget övningsområde, Torrkölens övningsfält, Köllandet/Svalgets övningsområde samt Hedens övningsfält. Riksintresseområdet inkluderar även garnisonsområdet som utgör navet i den samlade verksamhet som bedrivs i Bodenområdet.

Skjutfälten runt Bodens tätort samverkar i en funktionell enhet där den så kallade övningstriangeln medger flexibel manöverstrid med mekaniserad bataljon och flygunderstöd mot en kvalificerad motståndare. Artilleriskjutningar kan genomföras på flera alternativa sätt mellan Kilens övningsfält, Kusträsk skjutfält och Boden södra skjutfält.

Området består av en blandning av myr- och skogslandskap och ger varierande möjligheter att öva olika typer av stridskrafter, vilket är en förutsättning för att utbilda och samöva Försvarsmaktens olika förmågor. De landbaserade och flygande enheterna är baserade i eller i nära anslutning till området vilket ger naturliga samövningsmöjligheter.

Verksamheten i Bodenområdet (Boden södra skjutfält och Kusträsk skjutfält) har tillståndsprövats enligt miljöbalken och länsstyrelsen meddelade tillståndsbeslut 2013-04-11. Tillstånden för Boden södra skjutfält och Kusträsk skjutfält är överklagade och har därför inte vunnit laga kraft. Beslutet för Kusträsk skjutfält omfattar ett så kallat verkställighetsförordnande varför beslutet anses vara taget i bruk. Detta medför att villkoren måste följas trots att beslutet inte vunnit laga kraft. Den prövade verksamheten för Bodenområdet omfattar bland annat skjutning med fin- och grovkalibrig ammunition samt sprängningar, som påverkar omgivningen utanför övnings- och skjutfältens gränser genom buller och i vissa fall även annan påverkan.

Bodenområdet används i första hand för övning av bataljon och kompani där I 19 och A 8 står för det främsta nyttjandet.

Övnings- och skjutfält utgör omistliga produktionsresurser för Försvarsmaktens övningar med förekommande utrustning och vapensystem och är därför områden av riksintresse. Det är således väsentligt att de övnings- och skjutfält som utgör Bodenområdet liksom garnisonsområdet kan skyddas och bibehållas.

Boden Södra skjutfält

Boden södra skjutfält är beläget söder om Luleälven, strax söder om Bodens tätort och berör Boden, Piteå, Luleå och Älvsbyns kommuner. Fältet har en areal om cirka 15 000 hektar och är till största delen beläget inom Bodens kommun. Fältets historia går tillbaka till år 1894 då inköp av mark påbörjades för blivande Bodens fästning. De senaste större förändringarna av Boden södra skjutfält genomfördes under 1980-talet.

Skjutning sker bland annat med artilleri, granatgevär, automatkanon, granatkastare, helikopterammunition, flygplansammunition samt finkalibriga vapen på för denna verksamhet förberedda platser. Skjutbanor, vägbanksprängplats, Strid i bebyggelseanläggning samt CBRN-bana (bana för övning med kemiska – biologiska – radioaktiva - nukleära medel) finns på speciella platser. På fältet finns flertalet terrängfordonsstråk för stridsfordon, stridsvagnar m.m.

Område 18 Boden södra skjutfält (Kilens övningsfält)

Kilens övningsfält är beläget ca tre mil väster om Bodens tätort och omfattar drygt ca 3 500 hektar. Kilen är ett tillkommande område som överförts till Försvarsmakten under 2019, där skjutverksamhet inte bedrivits tidigare. Försvarsmakten kommer att bedriva verksamhet inom området i enlighet med yrkad ram vilket innebär att verksamhet omfördelas från befintligt skjutfält inom Bodenområdet till Kilen.

Kusträsk skjutfält

Kusträsk skjutfält är beläget nordväst om Bodens tätort, gränsande i norr till sjöarna Krokträsket och Långsjön i Bodens kommun. Fältets areal är cirka 4 000 hektar och ligger i glesbefolkat område utan allt för stora störningar på omgivningen. Kusträsk skjutfält etablerades under 1940-talet och utökades under våren 2006 då mark vid Rörudden köptes in. Samövning kan bedrivas med alla ingående förband i en brigad eller mellan olika förbandstyper t ex pansar och artilleri. Fältet kan användas för stridsskjutning, både anfalls- och försvarsskjutning samt strid med mekaniserade förband och mörkerövningar. Fältet medger även möjlighet till stridsfordonsutbildning med anslutande stråk från Pagla övningsområde.

Pagla övningsområde med skjutbanor

Pagla övningsområde ligger cirka 3 km norr om Bodens tätort och omfattar knappt 1 400 hektar. Pagla ingick tidigare i Bodens fästning och nyttjades i början på 1900-talet för, på den tiden, långskjutande batterier. Senare byggdes skjutbanor i området som efter ett flertal moderniseringar fortfarande nyttjas av förbanden i Bodens garnison. Övningsområdet utgör idag ett av Bodens garnisons övningsområden. Området hyser sedan flera år tillbaka en anläggning för längdskidåkning samt skidskytte och nyttjas främst för skjutning med artilleri samt lösskjutning.

Gruvbergets övningsfält

Gruvbergets övningsfält är beläget ca 800 meter öster om Sävast tätort och omfattar drygt 230 hektar. Gruvbergets övningsfält är ett närövningsområde som består av kuperad terräng med myrar i väster samt med grupperings- och förläggningsområden i östra delen. Övningsområdet nyttjas till största del av sambands-, luftvärns- och artilleriförband.

Torrkölens övningsfält

Torrkölens övningsfält är beläget cirka 4 km öster om Bodens tätort och omfattar drygt 40 hektar. Torrkölen planerades tidigt att ingå som en del av Bodens fästning. I 1903 års planering var avsikten att Torrkölen skulle bli en framskjuten del av befästningsarbetet. År 1905 avbröts arbetet till förmån för andra delar av Bodens fästning. Området har därefter utgjort ett av Bodens garnisons övningsområden och nyttjas idag för skjutning med artilleri.

Hedens övningsfält

Hedens övningsområde utgörs av ett flackt flygfält omringat av skogsmarker. Området är beläget cirka 7 km väster om Bodens tätort och omfattar drygt 240 hektar. Hedens flygbas uppfördes under slutet av 1950-talet och togs i bruk av förbandet F 21 år 1960. Basen var en viktig del i den dåvarande krigsorganisationen. Flygvapnet nyttjade även basen som plats för vinterutbildning för flygförband från södra delar av Sverige. I samband med att flygvapnet övergick till flygplanet Viggen flyttades verksamheten till Vidsels flygplats. Nu används området som övningsfält samt för skjutning med artilleri.

Försvarsmakten kan konstatera att viss typ av verksamhet och övriga intressen riskerar medföra direkt eller indirekt skada på riksintressen för totalförsvarets militära del. Samtidigt

kan konstateras att det finns lägen då en samlokalisering med övriga intressen kan ske utan att skada på riksintresset sker. För att underlätta en bedömning om i vilka fall det föreligger en risk för skada på riksintresset redovisas nedan exempel på sådana åtgärder som generellt bedöms medföra påtaglig skada samt sådana åtgärder som Försvarsmakten bedömer i vissa fall kan samexistera med de militära intressena.

Bedömning av påtaglig skada på riksintressen för totalförsvarets militära del

För att förenkla bedömningen av vad som kan medföra påtaglig skada på ett riksintresse har påverkansområden identifierats. Påverkansområdena tydliggör utbredning och typ av omgivningspåverkan för verksamheten som bedrivs inom riksintresset eller området av betydelse. Därtill anger påverkansområden inom vilka områden olika typer av åtgärder riskerar att innebära påtaglig skada på riksintresset eller området av betydelse för totalförsvarets militära del. För detta riksintresse utgörs påverkansområdena av ett *påverkansområde för buller eller annan risk och ett område med särskilt behov av hinderfrihet*.

Påtaglig skada på skjutfält som utgör riksintresse för totalförsvarets militära del bedöms uppstå då åtgärder medför direkta eller indirekta begränsningar i vilken verksamhet som kan genomföras på skjutfältet.

Exempel på åtgärder som kan medföra påtaglig skada är:

- Tillkommande av ny störningskänslig bebyggelse (ex. bostadsbebyggelse) samt vissa förändringar av befintlig störningskänslig bebyggelse inom det område som utgör *påverkansområde för buller eller annan risk*.

  Försvarsmakten anser att störningskänslig bebyggelse generellt inte skall tillåtas inom det angivna *påverkansområdet för buller eller annan risk*. En prövning bör dock göras i varje enskilt fall, då det kan finnas områden där omgivningspåverkan från buller eller annan risk inte föreligger på sådant sätt att nytillkommen bebyggelse medför påtaglig skada på riksintresset.
- Planer och bestämmelser som uppmuntrar till friluftsliv och rekreation inom det område som utgör *påverkansområde för buller eller annan risk*.
- Uppförandet av höga objekt inom område som utgör *område med särskilt behov av hinderfrihet*.
- Förändringar i infrastruktur i närområdet som på något sätt påverkar möjligheterna att transportera fordon, materiel eller personal till fältet och dess närområden.
- Införandet av begränsningar så som områdesskydd som på något sätt förändrar möjligheterna till nyttjande av övnings- och skjutfälten, genom exempelvis begränsningar i tillståndspliktig verksamhet, uppförandet av anläggningar m.m.

Möjliga synergier mellan militära intressen och andra verksamheter eller intressen

Försvarsmakten kan konstatera att det kan finnas fördelar ur ett planeringsperspektiv att samlokalisera militära verksamheter med civila verksamheter. Exempel på verksamheter som Försvarsmakten anser kan vara lämpliga i detta avseende när det gäller i närheten av militär verksamhet som har en omgivningspåverkan av buller (ex. skjutfält, flygplatser m m) är bullrande industrier, flygplatser eller annan infrastruktur som vägar eller järnvägar. En prövning behöver dock göras i varje enskilt fall, för att säkerställa att begränsningar på den militära verksamheten inte uppstår.

På många övnings - och skjutfält finns höga naturvärden. Dessa naturvärden har i stor

utsträckning uppstått som en direkt eller indirekt följd av den militära övningsverksamheten samt ett, ur Försvarsmaktens perspektiv, rationellt skogsbruk. Ofta är det övningsverksamhet som skapar förutsättningar för att bibehålla en hög biologisk mångfald.

Försvarsmakten ser samtidigt en viss problematik med att det införs områdesbestämmelser så som naturreservat, Natura 2000-områden m.m. över fälten med anledning av att dessa skydd i förlängningen kan begränsa Försvarsmaktens verksamhet. Gällande Natura 2000 är det särskilt svårt att i dagsläget bedöma risken för att lagstiftningen/riktlinjerna på EU-nivå skärps vilket kan medföra skada på riksintresset samt i förlängningen skada naturvärdena trots att målsättningen är det motsatta. Skyddsvärdena i sig utgör dock generellt inget hinder för den militära verksamheten och så länge militär verksamhet bedrivs inom området kan naturvärdena till stor del anses skyddade med anledning av att annan verksamhet begränsas.

Övrigt

Med anledning av ovanstående är det av stor vikt att riksintresset med tillhörande påverkansområden tydligt redovisas i kommunernas översiktsplaner.

Remisser behöver tillsändas Försvarsmakten för att säkerställa att alla aspekter av totalförsvarets militära del beaktas i bedömningarna. För mer information om remittering se avsnitt *Remisser till Försvarsmakten*.

TM0069 – RIKSINTRESSET KALIXFORS SKJUTFÄLT, KIRUNA OCH GÄLLIVARE KOMMUNER

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL KALIXFORS SKJUTFÄLT - TM0069

Kommun: Kiruna - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 5 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:125 000
Produkt ID: SE-220252:62
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

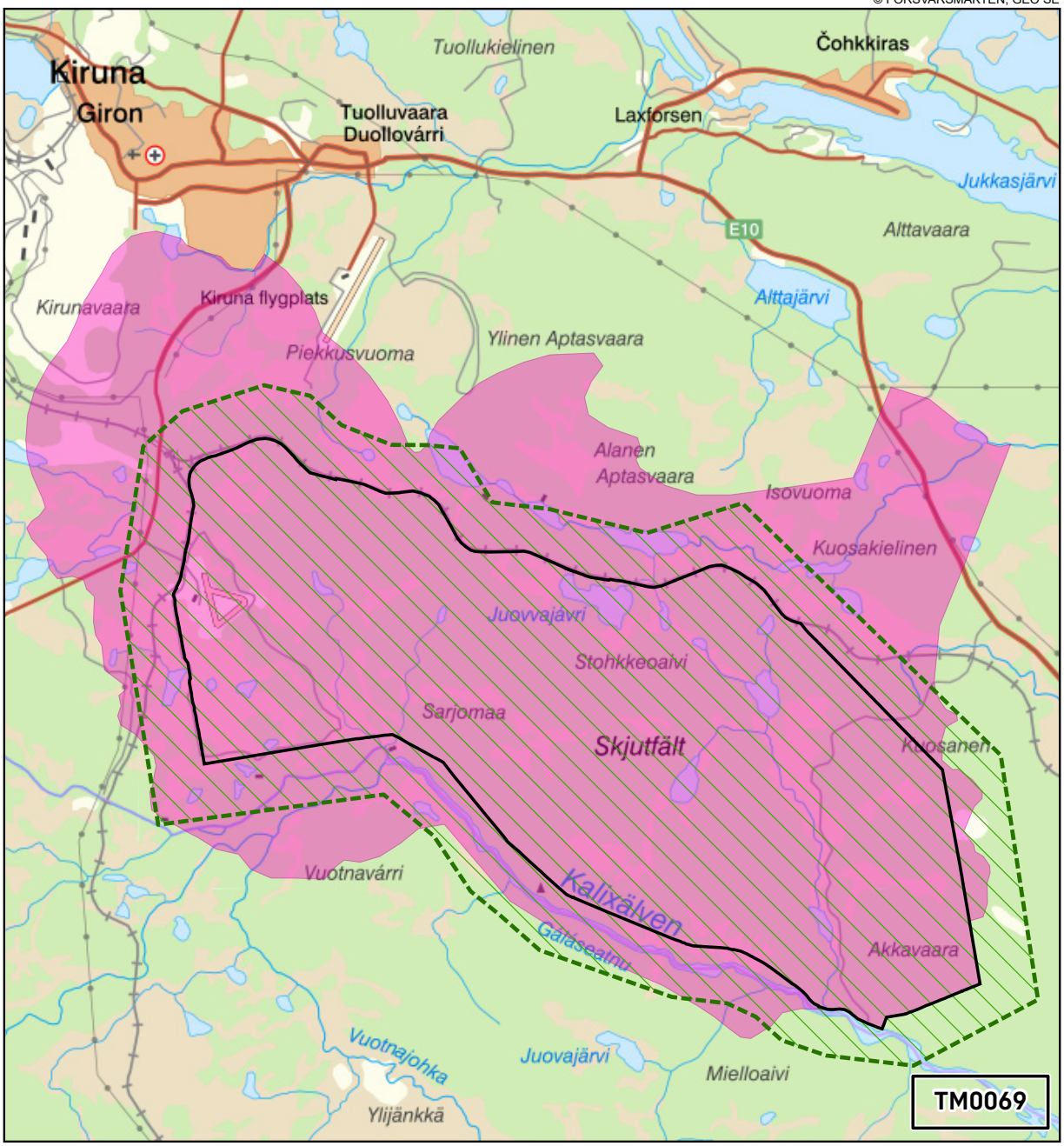

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

Riksintresse på land

Påverkansområden

Område med särskilt behov av hinderfrihet

Påverkansområde för buller eller annan risk

TM0069 – RIKSINTRESSET KALIXFORS SKJUTFÄLT, KIRUNA OCH GÄLLIVARE KOMMUNER

Värdebeskrivning

Kalixfors skjutfält är beläget söder om Kiruna stad och berör Kiruna och Gällivare kommuner. Skjutfältet omfattar cirka 11 000 hektar och huvuddelen av området är bevuxet av fjällbjörkskog. De högsta höjderna inom skjutfältet saknar däremot träd.

Skjutfältet fick sin nuvarande utformning 1992 men militär verksamhet har bedrivits i området sedan 1941, då som krigsflygfält. Det finns idag kvar ett flygfält som kan komma att utgöra en resurs för framtida verksamhet.

Verksamheten har tillståndsprövats enligt miljöskyddslagen. Ansökan inlämnades 1993-06-17 och tillståndsbeslut lämnades av länsstyrelsen 1995-11-22. Den prövade verksamheten omfattar bland annat skjutning med fin- och grovkalibrig ammunition samt sprängningar.

Övnings- och skjutfält utgör omistliga produktionsresurser för Försvarsmaktens övningar med förekommande utrustning och vapensystem och är därför områden av riksintresse. Kalixfors skjutfält är ett sådant område, som dessutom har unika förutsättningar för vinterutbildning i subarktisk miljö. Det är därför väsentligt att skjutfältets funktion kan skyddas och bibehållas.

Skjutfältet nyttjas i huvudsak av Lapplandsjägargruppen (MR N) för hemvärns- och frivilligutbildning, därutöver nyttjas skjutfältet även av andra förband ur Försvarsmakten för utbildning i vintermiljö. Inom fältet kan olika övningsmoment genomföras med skarp ammunition från flera skjutområden samtidigt med riskområdena belägna inom fältets egna gränser. Sådana övningar kan enbart genomföras på särskilt anordnad mark som fritt kan disponeras av Försvarsmakten.

Riksintresseområdet utgörs av skjutfältet. Den verksamhet som konstituerar riksintresset innebär påverkan på omgivningen genom skottbuller som kan uppfattas som störande och i vissa fall även annan påverkan.

Försvarsmakten kan konstatera att viss typ av verksamhet och övriga intressen riskerar medföra direkt eller indirekt skada på riksintressen för totalförsvarets militära del. Samtidigt kan konstateras att det finns lägen då en samlokalisering med övriga intressen kan ske utan att skada på riksintresset sker. För att underlätta en bedömning om i vilka fall det föreligger en risk för skada på riksintresset redovisas nedan exempel på sådana åtgärder som generellt bedöms medföra påtaglig skada samt sådana åtgärder som Försvarsmakten bedömer i vissa fall kan samexistera med de militära intressena.

Bedömning av påtaglig skada på riksintressen för totalförsvarets militära del

För att förenkla bedömningen av vad som kan medföra påtaglig skada på ett riksintresse har påverkansområden identifierats. Påverkansområdena tydliggör utbredning och typ av omgivningspåverkan för verksamheten som bedrivs inom riksintresset eller området av betydelse. Därtill anger påverkansområden inom vilka områden olika typer av åtgärder riskerar att innebära påtaglig skada på riksintresset eller området av betydelse för totalförsvarets militära del. För detta riksintresse utgörs påverkansområdena av ett *påverkansområde för buller eller annan risk och ett område med särskilt behov av hinderfrihet*.

Påtaglig skada på skjutfält som utgör riksintresse för totalförsvarets militära del bedöms uppstå då åtgärder medför direkta eller indirekta begränsningar i vilken verksamhet som kan genomföras på skjutfältet.

Exempel på åtgärder som kan medföra påtaglig skada är:

- Tillkommande av ny störningskänslig bebyggelse (ex. bostadsbebyggelse) samt vissa förändringar av befintlig störningskänslig bebyggelse inom det område som utgör *påverkansområde för buller eller annan risk*.

  Försvarsmakten anser att störningskänslig bebyggelse generellt inte skall tillåtas inom det angivna *påverkansområdet för buller eller annan risk*. En prövning bör dock göras i varje enskilt fall, då det kan finnas områden där omgivningspåverkan från buller eller annan risk inte föreligger på sådant sätt att nytillkommen bebyggelse medför påtaglig skada på riksintresset.
- Planer och bestämmelser som uppmuntrar till friluftsliv och rekreation inom det område som utgör *påverkansområde för buller eller annan risk*.
- Uppförandet av höga objekt inom *område som utgör område med särskilt behov av hinderfrihet*.
- Förändringar i infrastruktur i närområdet som på något sätt påverkar möjligheterna att transportera fordon, materiel eller personal till fältet och dess närområden.
- Införandet av begränsningar så som områdesskydd som på något sätt förändrar möjligheterna till nyttjande av skjutfältet, genom exempelvis begränsningar i tillståndspliktig verksamhet, uppförandet av anläggningar m.m.

Möjliga synergier mellan militära intressen och andra verksamheter eller intressen

Försvarsmakten kan konstatera att det kan finnas fördelar ur ett planeringsperspektiv att samlokalisera militära verksamheter med civila verksamheter. Exempel på verksamheter som Försvarsmakten anser kan vara lämpliga i detta avseende när det gäller i närheten av militär verksamhet som har en omgivningspåverkan av buller (ex. skjutfält, flygplatser m m) är bullrande industrier, flygplatser eller annan infrastruktur som vägar eller järnvägar. En prövning behöver dock göras i varje enskilt fall, för att säkerställa att begränsningar på den militära verksamheten inte uppstår.

På många övnings - och skjutfält finns höga naturvärden. Dessa naturvärden har i stor utsträckning uppstått som en direkt eller indirekt följd av den militära övningsverksamheten samt ett, ur Försvarsmaktens perspektiv, rationellt skogsbruk. Ofta är det övningsverksamhet som skapar förutsättningar för att bibehålla en hög biologisk mångfald.

Försvarsmakten ser samtidigt en viss problematik med att det införs områdesbestämmelser så som naturreservat, Natura 2000-områden m.m. över fälten med anledning av att dessa skydd i förlängningen kan begränsa Försvarsmaktens verksamhet. Gällande Natura 2000 är det särskilt svårt att i dagsläget bedöma risken för att lagstiftningen/riktlinjerna på EU-nivå skärps vilket kan medföra skada på riksintresset samt i förlängningen skada naturvärdena trots att målsättningen är det motsatta. Skyddsvärdena i sig utgör dock generellt inget hinder för den militära verksamheten och så länge militär verksamhet bedrivs inom området kan naturvärdena till stor del anses skyddade med anledning av att annan verksamhet begränsas.

Övrigt

Med anledning av ovanstående är det av stor vikt att riksintresset med tillhörande påverkansområden tydligt redovisas i kommunernas översiktsplaner.

Remisser behöver tillsändas Försvarsmakten för att säkerställa att alla aspekter av totalförsvarets militära del beaktas i bedömningarna. För mer information om remittering se avsnitt *Remisser till Försvarsmakten*.

TM0070 – RIKSINTRESSET LOMBENS OCH ORRTRÄSKS SKJUTFÄLT, KALIX, ÖVERKALIX, ÖVERTORNEÅ OCH HAPARANDA KOMMUNER

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL LOMBENS OCH ORRTRÄSKS SKJUTFÄLT - TM0070

Kommun: Kalix, Överkalix, Övertorneå, Haparanda - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 5 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:250 000
Produkt ID: SE-220252:27
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

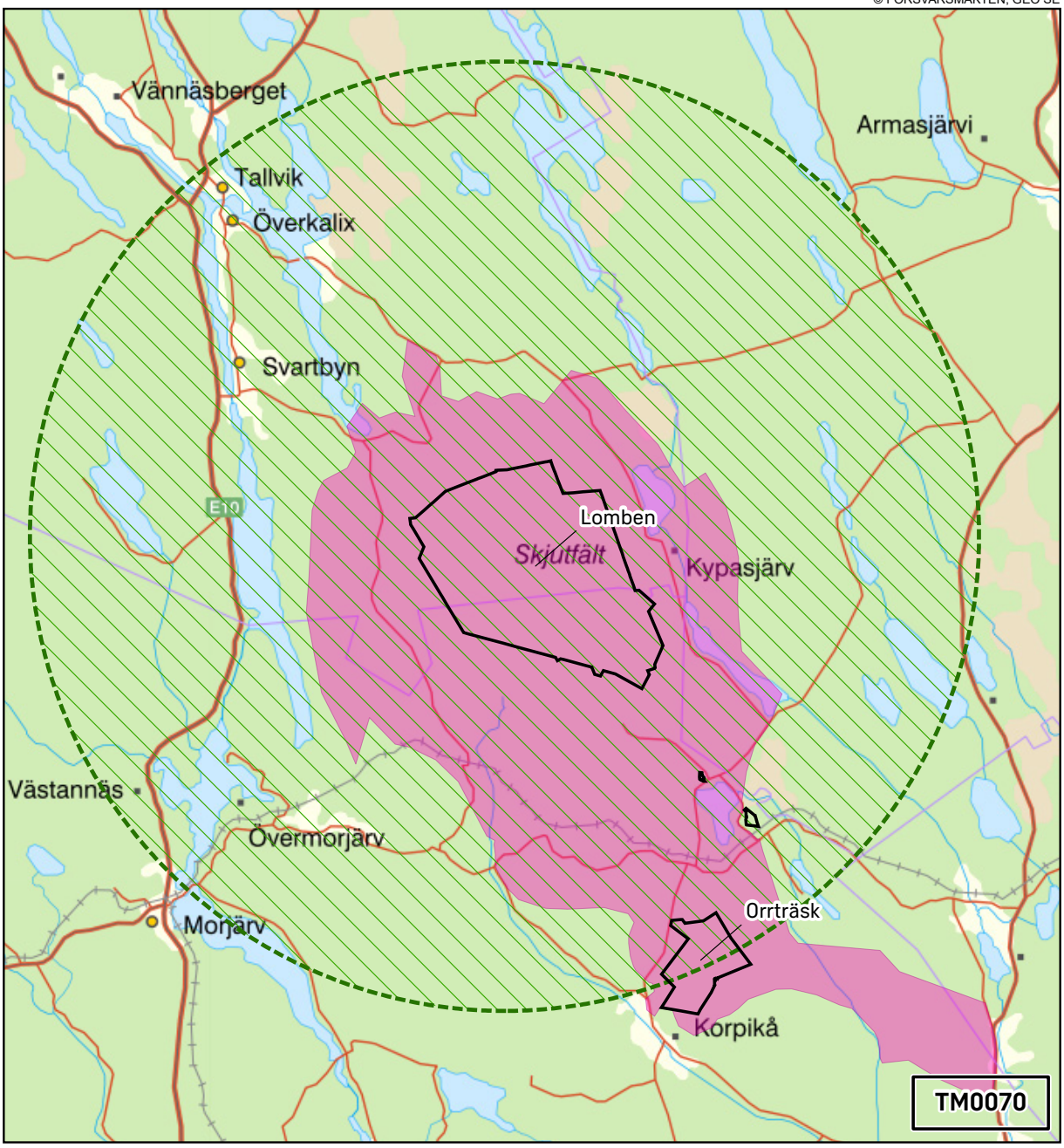

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

Riksintresse på land

Påverkansområden

Område med särskilt behov av hinderfrihet

Påverkansområde för buller eller annan risk

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL LOMBENS OCH ORRTRÄSKS SKJUTFÄLT - TM0070

Kommun: Kalix, Överkalix, Övertorneå, Haparanda - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 5 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:65 000
Produkt ID: SE-220252:164
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

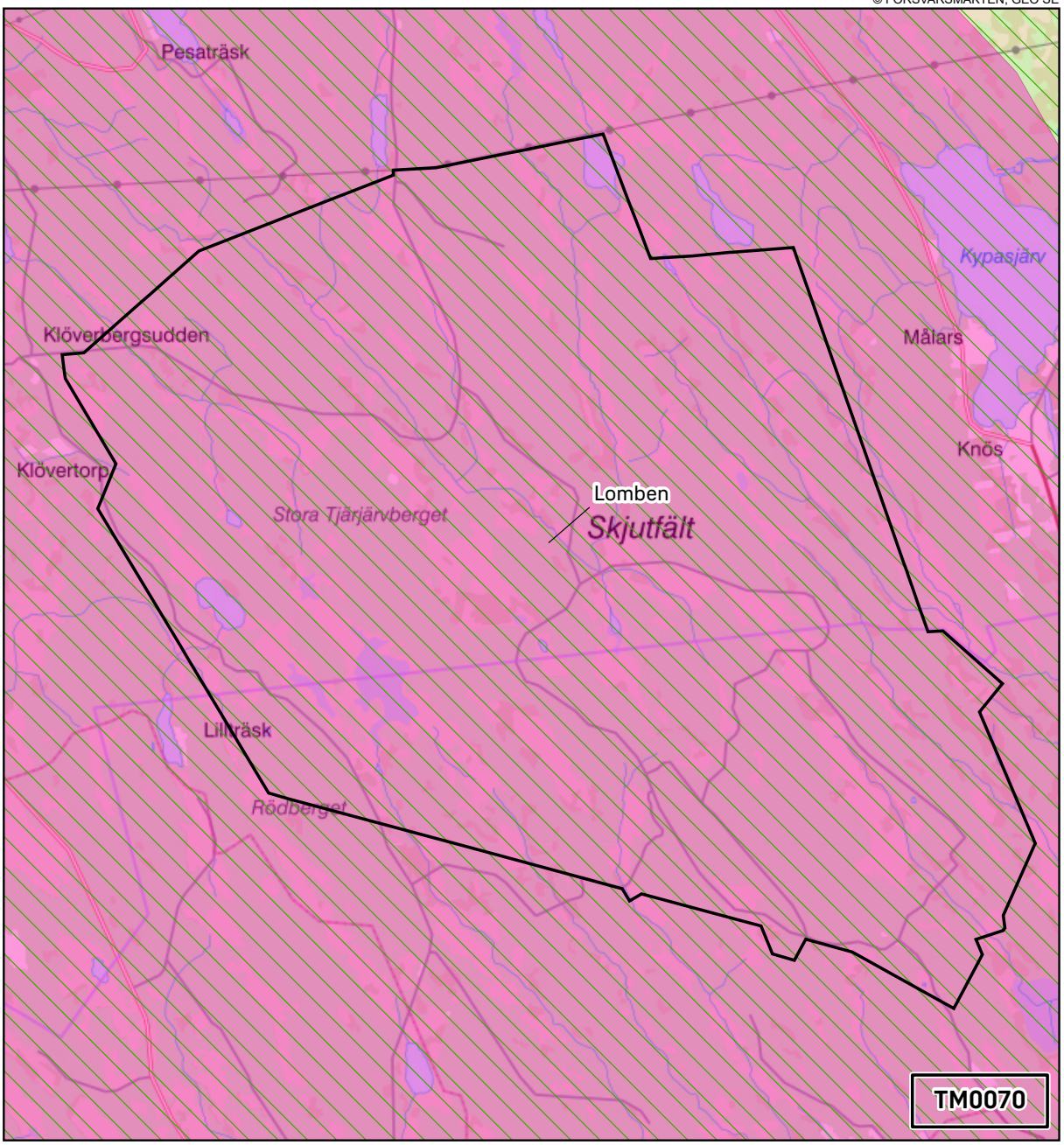

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

Riksintresse på land

Påverkansområden

Område med särskilt behov av hinderfrihet

Påverkansområde för buller eller annan risk

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL LOMBENS OCH ORRTRÄSKS SKJUTFÄLT - TM0070

Kommun: Kalix, Överkalix, Övertorneå, Haparanda - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 500 m

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:25 000
Produkt ID: SE-220252:165
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

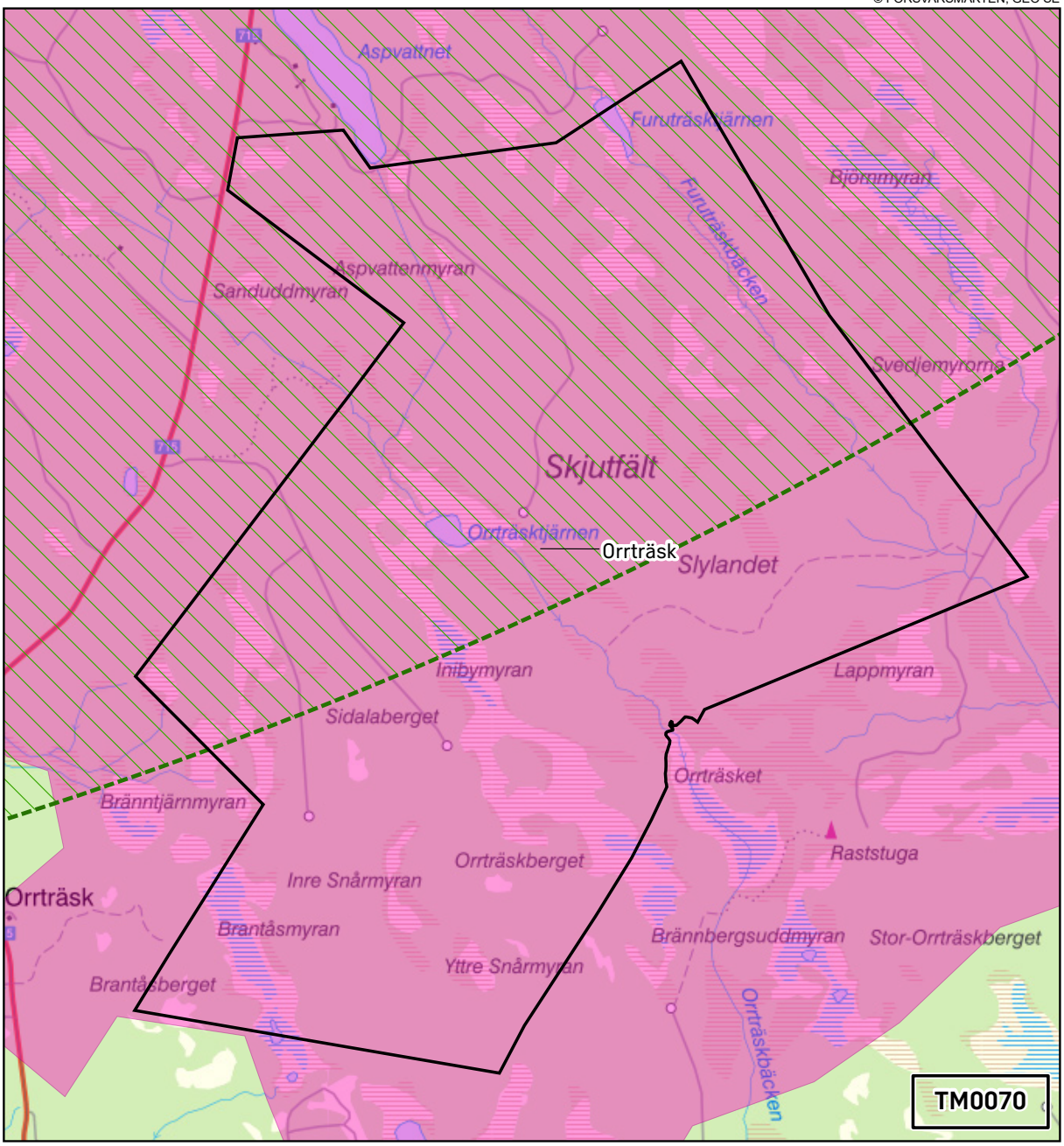

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

Riksintresse på land

Påverkansområden

Område med särskilt behov av hinderfrihet

Påverkansområde för buller eller annan risk

TM0070 – RIKSINTRESSET LOMBENS OCH ORRTRÄSKS SKJUTFÄLT, KALIX, ÖVERKALIX, ÖVERTORNEÅ OCH HAPARANDA KOMMUNER

Värdebeskrivning

Riksintresseområdet utgörs av Lombens och Orrträsks skjutfält och berör Kalix, Överkalix, Övertorneå och Haparanda kommuner.

Området ligger i glesbygd vars läge medför att tillstånd kan ges för många skjutdagar med samtliga vapenslag. Området består av två skjutfält och ett läger. Dessutom finns fem artilleriområden som medger skjutning in över Lombens skjutfält. Skjutfältet ligger i ett större sammanhängande skogsområde väl avskilt från bebyggelse. Lombens och Orrträsks skjutfält nyttjas främst av förbanden i Boden samt Lapplandsjägargruppen (MR N) för hemvärns- och frivilligutbildning men även av till exempel utländska enheter, ingenjörs-, underhålls-, helikopter- och flygvapenutbildning samt militära skolor. I 19, A 8 och F 21 är de förband som står för den främsta beläggningen.

Den verksamhet som konstituerar riksintresset innebär påverkan på omgivningen genom skottbuller som kan uppfattas som störande och i vissa fall även annan påverkan. Det finns en uttalad vilja att utveckla skjutfältens framtida möjligheter, exempelvis gällande ändrade skottvidder med morgondagens vapensystem, genom att bevaka och genomföra läglighetsköp av mark som gränsar till dagens skjutfält. En mer utförlig beskrivning av respektive skjutfält ges nedan.

Övnings- och skjutfält utgör omistliga produktionsresurser för Försvarsmaktens övningar med förekommande utrustning och vapensystem och är därför områden av riksintresse. Det är således väsentligt att skjutfältens funktion kan skyddas och bibehållas.

Lombens skjutfält

Lombens skjutfält ligger fyra mil norr om Kalix tätort i Kalix och Överkalix kommuner. Fältet har en areal av cirka 6 000 hektar inklusive arrenderad mark. Skjutfältet utgörs av låglänta områden bestående av sumpskog och myrmark. De vanligaste naturtyperna är ung barrskog tillsammans med en stor andel våtmark. En rullstensås löper tvärs igenom hela fältet i sydöstlig och nordvästlig riktning.

I samband med andra världskriget genomförde dåvarande krigsmakten skarpskjutning i området Lomben Storträsk. År 1968 bildades det första skjutfältet benämnt Lomben. De förband som då övade var i huvudsak cykelskytteförband.

Länsstyrelsen meddelade 2014-04-22 tillstånd för Försvarsmakten att bedriva militär verksamhet på fältet. Den tillståndsprövade verksamheten omfattar bland annat skjutning med fin- och grovkalibrig ammunition samt sprängningar. Skjutfältet ger goda möjligheter till skarpskjutning för mekaniserade förband. Möjlighet finns även till övningar med stridsflyg på låg höjd.

Orrträsks skjutfält

Orrträsks skjutfält är beläget cirka tre mil norr om Kalix tätort och cirka en mil söder om Lombens skjutfält. Skjutfältet omfattar cirka 900 hektar mark och består till störst del av skog. I samband med andra världskriget genomförde dåvarande krigsmakten skarpskjutning i bland annat Orrträsk. De första övningarna som genomfördes var artilleriskjutning från vägen mot Vitvattnet mot terrängen vid Orrträsk. 1970 bildades Orrträsks skjutfält.

Länsstyrelsen meddelade 2014-05-09 tillstånd för Försvarsmakten att bedriva militär verksamhet på fältet. Den tillståndsprövade verksamheten omfattar bland annat skjutning med fin- och grovkalibrig ammunition samt sprängningar. Skjutfältet ger goda förutsättningar till gruppering samt artilleriskjutning mot Lombens skjutfält.

Försvarsmakten kan konstatera att viss typ av verksamhet och övriga intressen riskerar medföra direkt eller indirekt skada på riksintressen för totalförsvarets militära del. Samtidigt kan konstateras att det finns lägen då en samlokalisering med övriga intressen kan ske utan att skada på riksintresset sker. För att underlätta en bedömning om i vilka fall det föreligger en risk för skada på riksintresset redovisas nedan exempel på sådana åtgärder som generellt bedöms medföra påtaglig skada samt sådana åtgärder som Försvarsmakten bedömer i vissa fall kan samexistera med de militära intressena.

Bedömning av påtaglig skada på riksintressen för totalförsvarets militära del

För att förenkla bedömningen av vad som kan medföra påtaglig skada på ett riksintresse har påverkansområden identifierats. Påverkansområdena tydliggör utbredning och typ av omgivningspåverkan för verksamheten som bedrivs inom riksintresset eller området av betydelse. Därtill anger påverkansområden inom vilka områden olika typer av åtgärder riskerar att innebära påtaglig skada på riksintresset eller området av betydelse för totalförsvarets militära del. För detta riksintresse utgörs påverkansområdena av ett *påverkansområde för buller eller annan risk och ett område med särskilt behov av hinderfrihet*.

Påtaglig skada på skjutfält som utgör riksintresse för totalförsvarets militära del bedöms uppstå då åtgärder medför direkta eller indirekta begränsningar i vilken verksamhet som kan genomföras på skjutfältet.

Exempel på åtgärder som kan medföra påtaglig skada är:

- Tillkommande av ny störningskänslig bebyggelse (ex. bostadsbebyggelse) samt vissa förändringar av befintlig störningskänslig bebyggelse inom det område som utgör *påverkansområde för buller eller annan risk*.

  Försvarsmakten anser att störningskänslig bebyggelse generellt inte skall tillåtas inom det angivna *påverkansområdet för buller eller annan risk*. En prövning bör dock göras i varje enskilt fall, då det kan finnas områden där omgivningspåverkan från buller eller annan risk inte föreligger på sådant sätt att nytillkommen bebyggelse medför påtaglig skada på riksintresset.
- Planer och bestämmelser som uppmuntrar till friluftsliv och rekreation inom det område som utgör *påverkansområde för buller eller annan risk*.
- Uppförandet av höga objekt inom *område som utgör område med särskilt behov av hinderfrihet*.
- Förändringar i infrastruktur i närområdet som på något sätt påverkar möjligheterna att transportera fordon, materiel eller personal till fältet och dess närområden.

– Införandet av begränsningar så som områdesskydd som på något sätt förändrar möjligheterna till nyttjande av skjutfälten, genom exempelvis begränsningar i tillståndspliktig verksamhet, uppförandet av anläggningar m.m.

Möjliga synergier mellan militära intressen och andra verksamheter eller intressen

Försvarsmakten kan konstatera att det kan finnas fördelar ur ett planeringsperspektiv att samlokalisera militära verksamheter med civila verksamheter. Exempel på verksamheter som Försvarsmakten anser kan vara lämpliga i detta avseende när det gäller i närheten av militär verksamhet som har en omgivningspåverkan av buller (ex. skjutfält, flygplatser m m) är bullrande industrier, flygplatser eller annan infrastruktur som vägar eller järnvägar. En prövning behöver dock göras i varje enskilt fall, för att säkerställa att begränsningar på den militära verksamheten inte uppstår.

På många övnings - och skjutfält finns höga naturvärden. Dessa naturvärden har i stor utsträckning uppstått som en direkt eller indirekt följd av den militära övningsverksamheten samt ett, ur Försvarsmaktens perspektiv, rationellt skogsbruk. Ofta är det övningsverksamhet som skapar förutsättningar för att bibehålla en hög biologisk mångfald.

Försvarsmakten ser samtidigt en viss problematik med att det införs områdesbestämmelser så som naturreservat, Natura 2000-områden m.m. över fälten med anledning av att dessa skydd i förlängningen kan begränsa Försvarsmaktens verksamhet. Gällande Natura 2000 är det särskilt svårt att i dagsläget bedöma risken för att lagstiftningen/riktlinjerna på EU-nivå skärps vilket kan medföra skada på riksintresset samt i förlängningen skada naturvärdena trots att målsättningen är det motsatta. Skyddsvärdena i sig utgör dock generellt inget hinder för den militära verksamheten och så länge militär verksamhet bedrivs inom området kan naturvärdena till stor del anses skyddade med anledning av att annan verksamhet begränsas.

Övrigt

Med anledning av ovanstående är det av stor vikt att riksintresset med tillhörande påverkansområden tydligt redovisas i kommunernas översiktsplaner.

Remisser behöver tillsändas Försvarsmakten för att säkerställa att alla aspekter av totalförsvarets militära del beaktas i bedömningarna. För mer information om remittering se avsnitt *Remisser till Försvarsmakten*.

TM0071 — RIKSINTRESSET VIDSELS SKJUTFÄLT OCH VIDSELS PROVPLATS (PROVPLATS RFN) , JOKKMOKK, ARJEPLOG OCH ARVIDSJAURS KOMMUNER

STOPPOMRÅDE FÖR HÖGA OBJEKT FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL TM0071, TM0072 OCH TM0074

Kommun: Arvidsjaur, Arjeplog, Jokkmokk, Gällivare, Älvsbyn, Piteå, Boden - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 50 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:1 000 000
Produkt ID: SE-220252:201
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

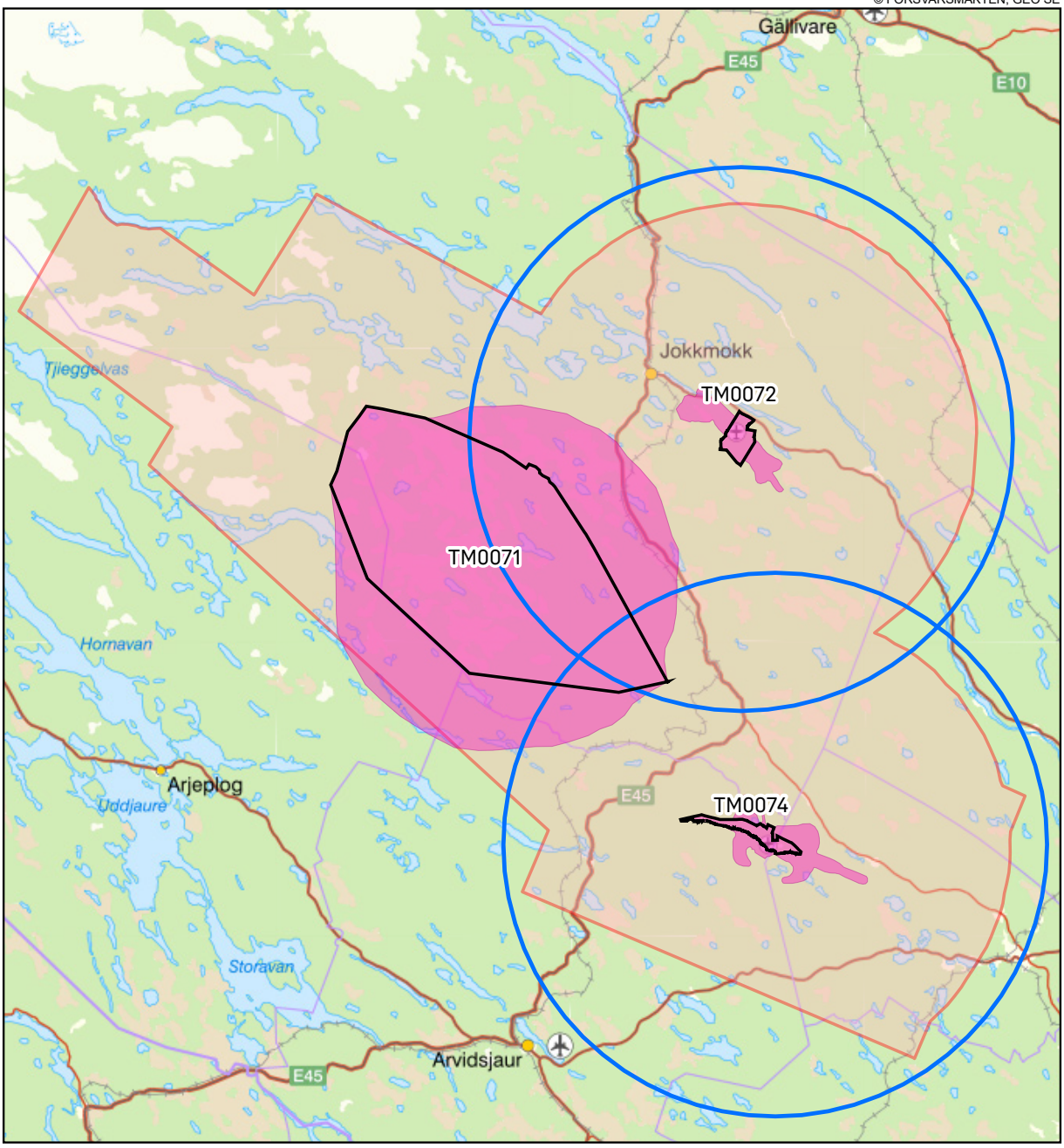

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

- Riksintresse på land

Påverkansområden

- MSA-område
- Påverkansområde för buller eller annan risk
- Stoppområde för höga objekt

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL VIDSELS SKJUTFÄLT/PROVPLATS RFN - TM0071

Kommun: Jokkmokk, Arjeplog - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 10 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:350 000
Produkt ID: SE-220252:28
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

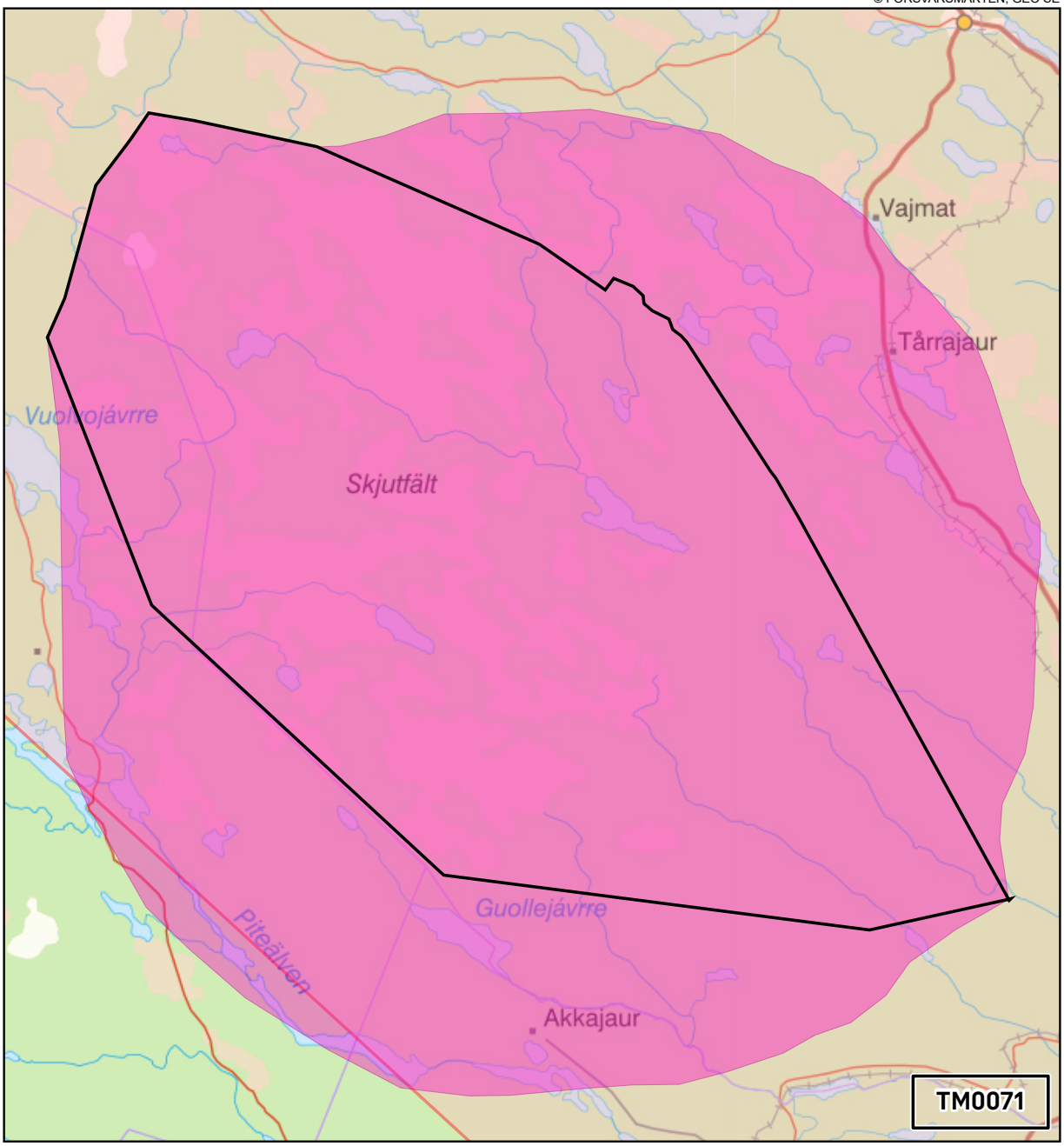

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

Riksintresse på land

Påverkansområden

Påverkansområde för buller eller annan risk

Stoppområde för höga objekt

TM0071 – RIKSINTRESSET VIDSELS SKJUTFÄLT OCH VIDSELS PROVPLATS (PROVPLATS RFN) , JOKKMOKK, ARJEPLOG OCH ARVIDSJAURS KOMMUNER

Värdebeskrivning

Provplats Vidsel, Robotförsökplats Norrland (RFN), började byggas år 1958 för utprovning av robotsystem. Ett mindre område nordväst om Nausta, i nordligaste delen av nuvarande provområde, hade använts för robotprov redan 1955 efter medgivande från kungen.

När det stod klart att prov med avancerade jakt- och luftvärnsrobotar krävde en tillgång till ett permanent avgränsat område begärde Kungliga Flygförvaltningen att få ett betydligt större område i anspråk i närheten av Vidsels övningsflygplats. Efter beslut i riksdagen den 3 juni 1960 tillkom provplats Vidsel nuvarande provområde (prop.1960:73). Provplats Vidsel utgör sedan 1958 en strategisk resurs för Sverige och för totalförsvaret. Riksintresseområdet utgörs av skjutfältet. Den verksamhet som konstituerar riksintresset innebär påverkan på omgivningen genom skottbuller som kan uppfattas som störande och i vissa fall även annan påverkan och risk.

Länsstyrelsens i Norrbottens miljöprövningsdelegation lämnade i beslut, daterat 2005-05-24, tillstånd till FMV enligt 9 kap miljöbalken att använda RFN:s provområde för civil och militär skjut- och provverksamhet samt sprängningar vid befintliga provplatser inom provområdet.

Provverksamhet och övningar måste även fortsättningsvis kunna genomföras med skarp ammunition till förekommande vapensystem med hög skjutsäkerhet utan risk för tredje man. Försvarsmaktens huvuduppgift är enligt riksdagens beslut 2009-06-16 förmågan till väpnad strid (prop. 2008/09:140 Ett användbart försvar, bet. 2008/09FöU10, rskr. 2008/09:292). Övnings- och skjutfält och provplatser som utgör nödvändiga produktionsresurser för Försvarsmaktens övningar med förekommande utrustning och vapensystem är därför områden av riksintresse. Vidsels skjutfält/provplats är ett sådant område som nyttjas av FMV och Försvarsmakten.

Inom fältet kan olika övningsmoment genomföras med skarp ammunition från flera skjutområden samtidigt med riskområdena belägna inom fältets egna gränser. Vidsels skjutfält/provplats har kapacitet för samövningar med flygförband. Sådana övningar kan enbart genomföras på särskilt anordnad mark som fritt kan disponeras av FMV och Försvarsmakten. Det är väsentligt att denna funktion kan skyddas och bibehållas.

Försvarsmakten kan konstatera att viss typ av verksamhet och övriga intressen riskerar medföra direkt eller indirekt skada på riksintressen för totalförsvarets militära del. Samtidigt kan konstateras att det finns lägen då en samlokalisering med övriga intressen kan ske utan att skada på riksintresset sker. För att underlätta en bedömning om i vilka fall det föreligger en risk för skada på riksintresset redovisas nedan exempel på sådana åtgärder som generellt bedöms medföra påtaglig skada samt sådana åtgärder som Försvarsmakten bedömer i vissa fall kan samexistera med de militära intressena.

Bedömning av påtaglig skada på riksintressen för totalförsvarets militära del

För att förenkla bedömningen av vad som kan medföra påtaglig skada på ett riksintresse har påverkansområden identifierats. Påverkansområdena tydliggör utbredning och typ av omgivningspåverkan för verksamheten som bedrivs inom riksintresset eller området av betydel-

se. Därtill anger påverkansområden inom vilka områden olika typer av åtgärder riskerar att innebära påtaglig skada på riksintresset eller området av betydelse för totalförsvarets militära del. För detta riksintresse utgörs påverkansområdena av ett *påverkansområde för buller eller annan risk*.

Påtaglig skada på skjutfält som utgör riksintresse för totalförsvarets militära del bedöms uppstå då åtgärder medför direkta eller indirekta begränsningar i vilken verksamhet som kan genomföras på skjutfältet.

Exempel på åtgärder som kan medföra påtaglig skada är:

- Tillkommande av ny störningskänslig bebyggelse (ex. bostadsbebyggelse) samt vissa förändringar av befintlig störningskänslig bebyggelse inom det område som utgör *påverkansområde för buller eller annan risk*.

  Försvarsmakten anser att störningskänslig bebyggelse generellt inte skall tillåtas inom det angivna *påverkansområdet för buller eller annan risk*. En prövning bör dock göras i varje enskilt fall, då det kan finnas områden där omgivningspåverkan från buller eller annan risk inte föreligger på sådant sätt att nytillkommen bebyggelse medför påtaglig skada på riksintresset.
- Planer och bestämmelser som uppmuntrar till friluftsliv och rekreation inom det område som utgör *påverkansområde för buller eller annan risk*.
- Förändringar i infrastruktur i närområdet som på något sätt påverkar möjligheterna att transportera fordon, materiel eller personal till fältet och dess närområden.
- Införandet av begränsningar så som områdesskydd som på något sätt förändrar möjligheterna till nyttjande av skjutfältet och provplatsen, genom exempelvis begränsningar i tillståndspliktig verksamhet, uppförandet av anläggningar m.m.

Möjliga synergier mellan militära intressen och andra verksamheter eller intressen

Försvarsmakten kan konstatera att det kan finnas fördelar ur ett planeringsperspektiv att samlokalisera militära verksamheter med civila verksamheter. Exempel på verksamheter som Försvarsmakten anser kan vara lämpliga i detta avseende när det gäller i närheten av militär verksamhet som har en omgivningspåverkan av buller (ex. skjutfält, flygplatser m m) är bullrande industrier, flygplatser eller annan infrastruktur som vägar eller järnvägar. En prövning behöver dock göras i varje enskilt fall, för att säkerställa att begränsningar på den militära verksamheten inte uppstår.

På många övnings - och skjutfält finns höga naturvärden. Dessa naturvärden har i stor utsträckning uppstått som en direkt eller indirekt följd av den militära övningsverksamheten samt ett, ur Försvarsmaktens perspektiv, rationellt skogsbruk. Ofta är det övningsverksamhet som skapar förutsättningar för att bibehålla en hög biologisk mångfald.

Försvarsmakten ser samtidigt en viss problematik med att det införs områdesbestämmelser så som naturreservat, Natura 2000-områden m.m. över fälten med anledning av att dessa skydd i förlängningen kan begränsa Försvarsmaktens verksamhet. Gällande Natura 2000 är det särskilt svårt att i dagsläget bedöma risken för att lagstiftningen/riktlinjerna på EU-nivå skärps vilket kan medföra skada på riksintresset samt i förlängningen skada naturvärdena trots att målsättningen är det motsatta. Skyddsvärdena i sig utgör dock generellt inget hinder för den militära verksamheten och så länge militär verksamhet bedrivs inom området kan naturvärdena till stor del anses skyddade med anledning av att annan verksamhet begränsas. Inom området bedrivs även rennäring.

Övrigt

Med anledning av ovanstående är det av stor vikt att riksintresset med tillhörande påverkansområden tydligt redovisas i kommunernas översiktsplaner.

Remisser behöver tillsändas Försvarsmakten för att säkerställa att alla aspekter av totalförsvarets militära del beaktas i bedömningarna. För mer information om remittering se avsnitt *Remisser till Försvarsmakten*.

TM0072 — RIKSINTRESSET JOKKMOKKS FLYGBAS, JOKKMOKKS KOMMUN

STOPPOMRÅDE FÖR HÖGA OBJEKT FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL TM0071, TM0072 OCH TM0074

Kommun: Arvidsjaur, Arjeplog, Jokkmokk, Gällivare, Älvsbyn, Piteå, Boden - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 50 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:1 000 000
Produkt ID: SE-220252:201
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

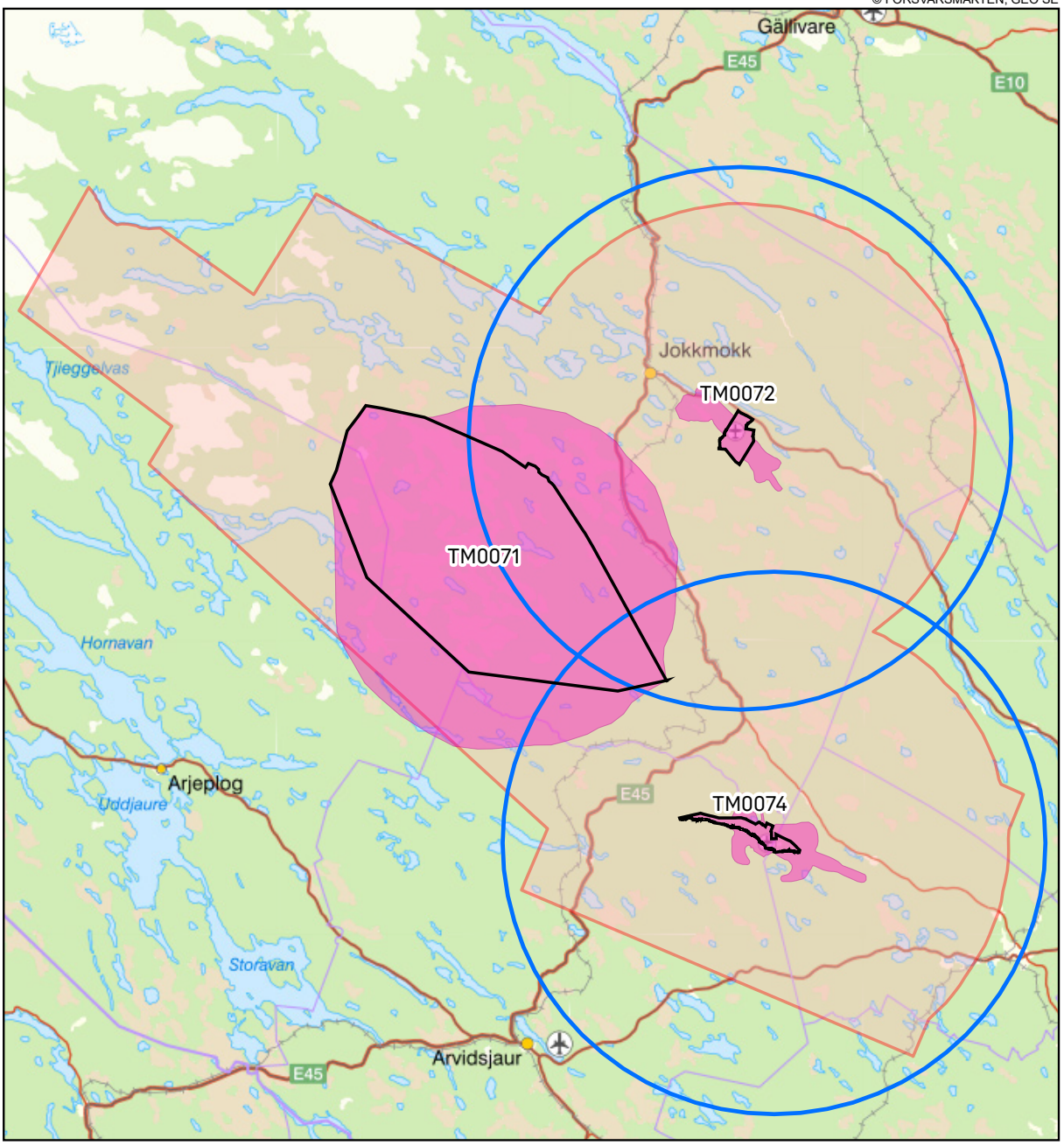

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

- Riksintresse på land

Påverkansområden

- MSA-område
- Påverkansområde för buller eller annan risk
- Stoppområde för höga objekt

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL JOKKMOKKS FLYGBAS - TM0072

Kommun: Jokkmokk - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 10 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:550 000
Produkt ID: SE-220252:30
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

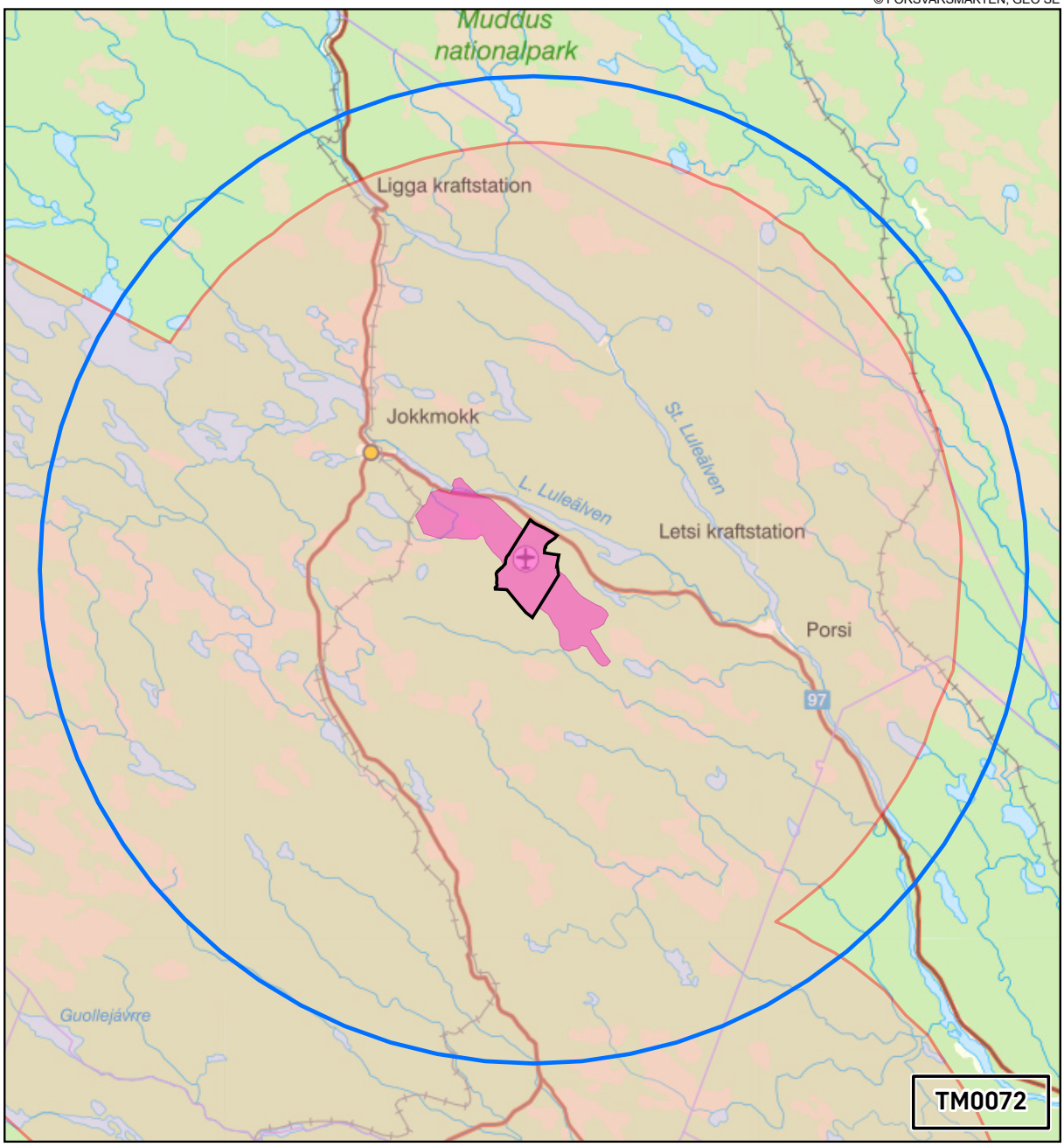

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

- Riksintresse på land

Påverkansområden

- MSA-område
- Påverkansområde för buller eller annan risk
- Stoppområde för höga objekt

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL JOKKMOKKS FLYGBAS - TM0072

Kommun: Jokkmokk - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 5 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:125 000
Produkt ID: SE-220252:168
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

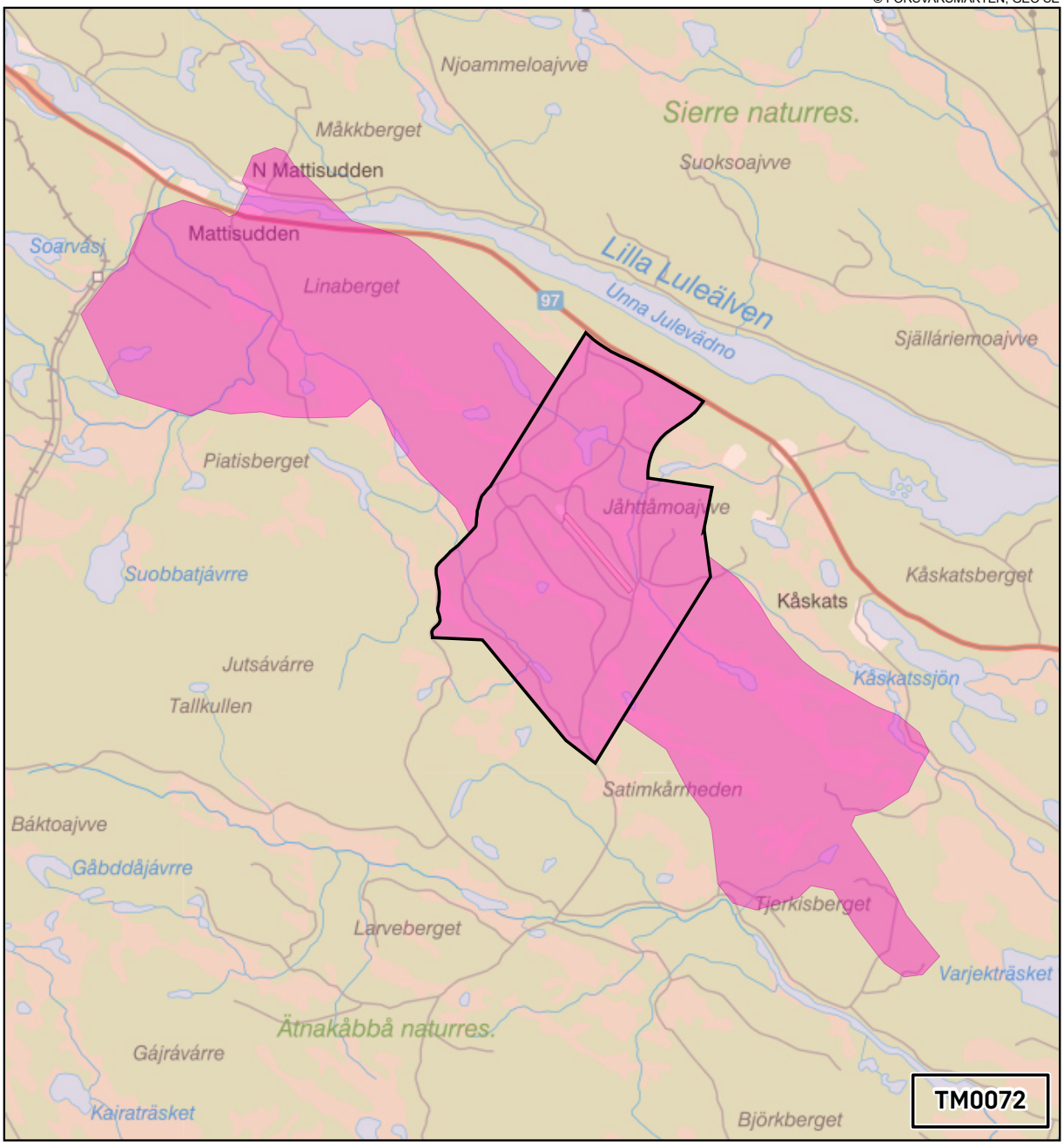

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

- Riksintresse på land

Påverkansområden

- MSA-område
- Påverkansområde för buller eller annan risk
- Stoppområde för höga objekt

TM0072 – RIKSINTRESSET JOKKMOKKS FLYGBAS, JOKKMOKKS KOMMUN

Värdebeskrivning

Jokkmokks flygbas är belägen på Kåivoheden 18 km öster om Jokkmokk, intill riksväg 97 och Lilla Luleälv, inom Jokkmokks kommun.

Flygplatsen uppfördes mellan åren 1972 till 1975 och togs i bruk hösten 1975. År 1989 kompletterades flygplatsen med en ny drivmedelsanläggning för fordon samt tvätthall, brandgarage och fordonsgarage. Under tidigare delen av 1990-talet planerade Luftfartsverkets beredskapssektion utbyggnad av Jokkmokks flygplats. I samband med detta framförde Jokkmokks kommun sitt intresse av att på lämpligt sätt komplettera utbyggnaden så att flygplatsen kunde godkännas för civil luftfart. Utbyggnaden samt komplettering som svarar mot civil kod 2C genomfördes under slutet av 1996 och färdigställdes 1997. Flygplatsen blev godkänd av luftfartsinspektionen för civil trafik 2000-05-18.

Flygbasens rullbana har måtten 2 000 x 25 meter och bana 32 är försedd med hög- och lågintensiv inflygningsljus med blixt (I 2). I anslutning till rullbanan finns även två sambands- och transportplattor. Båda kan ta emot flygplan av upp till Herkules (Tp 84) storlek.

Verksamheten vid flygbasen är anmälningspliktig och anmälan inlämnades år 2001.

Värdet av flygplatsen består i första hand av möjligheterna att fortsatt nyttja flygplatsen för utbildning på enhetsflygplanet JAS 39 och för övningar av krigsfunktioner. Samtliga militära flygplatser utgör även reservflygplatser vid pågående flygtjänst i händelse av otjänlig väderlek vid återgång till ordinarie flygplats för flygande enheter och vid nödsituationer.

Försvarsmakten kan konstatera att viss typ av verksamhet och övriga intressen riskerar medföra direkt eller indirekt skada på riksintressen för totalförsvarets militära del. Samtidigt kan konstateras att det finns lägen då en samlokalisering med övriga intressen kan ske utan att skada på riksintresset sker. För att underlätta en bedömning om i vilka fall det föreligger en risk för skada på riksintresset redovisas nedan exempel på sådana åtgärder som generellt bedöms medföra påtaglig skada samt sådana åtgärder som Försvarsmakten bedömer i vissa fall kan samexistera med de militära intressena.

Bedömning av påtaglig skada på riksintressen för totalförsvarets militära del

För att förenkla bedömningen av vad som kan medföra påtaglig skada på ett riksintresse har påverkansområden identifierats. Påverkansområdena tydliggör utbredning och typ av omgivningspåverkan för verksamheten som bedrivs inom riksintresset eller området av betydelse. Därtill anger påverkansområden inom vilka områden olika typer av åtgärder riskerar att innebära påtaglig skada på riksintresset eller området av betydelse för totalförsvarets militära del. För detta riksintresse utgörs påverkansområdena av påverkansområde för *buller eller annan risk, stoppområde för höga objekt samt MSA-område*.

Påtaglig skada på militära flygplatser som är av riksintresse enligt totalförsvarets militära del kan uppstå då åtgärder medför direkta eller indirekta begränsningar i vilken verksamhet som kan utföras på eller kring flygplatsen.

Exempel på åtgärder som kan medföra påtaglig skada är:

- Tillkommande av ny störningskänslig bebyggelse (ex. bostadsbebyggelse) samt vissa förändringar av befintlig störningskänslig bebyggelse inom det område som utgör *påverkansområde för buller eller annan risk*.

  Försvarsmakten anser att störningskänslig bebyggelse generellt inte skall tillåtas inom det angivna *påverkansområdet för buller eller annan risk*. En prövning bör dock göras i varje enskilt fall, då det kan finnas områden där omgivningspåverkan från buller eller annan risk inte föreligger på sådant sätt att nytillkommen bebyggelse medför påtaglig skada på riksintresset.
- Planer och bestämmelser som uppmuntrar till friluftsliv och rekreation inom det område som utgör *påverkansområde för buller eller annan risk*.
- Uppförandet av höga objekt inom område som utgör *stoppområde för höga objekt eller MSA-område*.

  För höga objekt gäller att samtliga objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållande bebyggelse (enligt LFVs definition) kan utgöra flygsäkerhetsrisk och begränsa verksamheten vid flygplatsen/flottiljen.

  Inom *stoppområde för höga objekt* kan generellt inga höga objekt uppföras utan att påtaglig skada på riksintresset uppstår.

  Även inom MSA-område (Minimum Sector Altitude) kan höga objekt medföra påtaglig skada. Höga objekt kan eventuellt uppföras inom MSA-område om totalhöjden över marken inte uppnår de höjdbegränsningarna som gäller (samt om ingen annan konflikt med riksintresse eller påverkansområde föreligger).
- Förändringar i infrastruktur i närområdet som på något sätt påverkar möjligheterna att transportera fordon, materiel eller personal till och från flygplatsen/flottiljen och dess närområden.
- Införandet av begränsningar så som områdesskydd som på något sätt förändrar möjligheterna till nyttjande av riksintresseområdet, genom exempelvis begränsningar i tillståndspliktig verksamhet, uppförandet av anläggningar m.m.

Möjliga synergier mellan militära intressen och andra verksamheter eller intressen

Försvarsmakten kan konstatera att det kan finnas fördelar ur ett planeringsperspektiv att samlokalisera militära verksamheter med civila verksamheter. Exempel på verksamheter som Försvarsmakten anser kan vara lämpliga i detta avseende när det gäller i närheten av militär verksamhet som har en omgivningspåverkan av buller (ex. skjutfält, flygplatser m m) är bullrande industrier, flygplatser eller annan infrastruktur som vägar eller järnvägar. En prövning behöver dock göras i varje enskilt fall, för att säkerställa att begränsningar på den militära verksamheten inte uppstår.

Övrigt

Med anledning av ovanstående är det av stor vikt att riksintresset med tillhörande påverkansområden tydligt redovisas i kommunernas översiktsplaner.

Remisser behöver tillsändas Försvarsmakten för att säkerställa att alla aspekter av totalförsvarets militära del beaktas i bedömningarna. För mer information om remittering se avsnitt *Remisser till Försvarsmakten*.

TM0073 – RIKSINTRESSET LULEÅ/KALLAX FLOTTILJFLYGPLATS OCH JUNKÖNS SKJUTFÄLT, LULEÅ KOMMUN

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL
LULEÅ/KALLAX FLOTTILJFLYGPLATS OCH JUNKÖNS SKJUTFÄLT - TM0073

Kommun: Luleå - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 10 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:600 000
Produkt ID: SE-220252:29
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

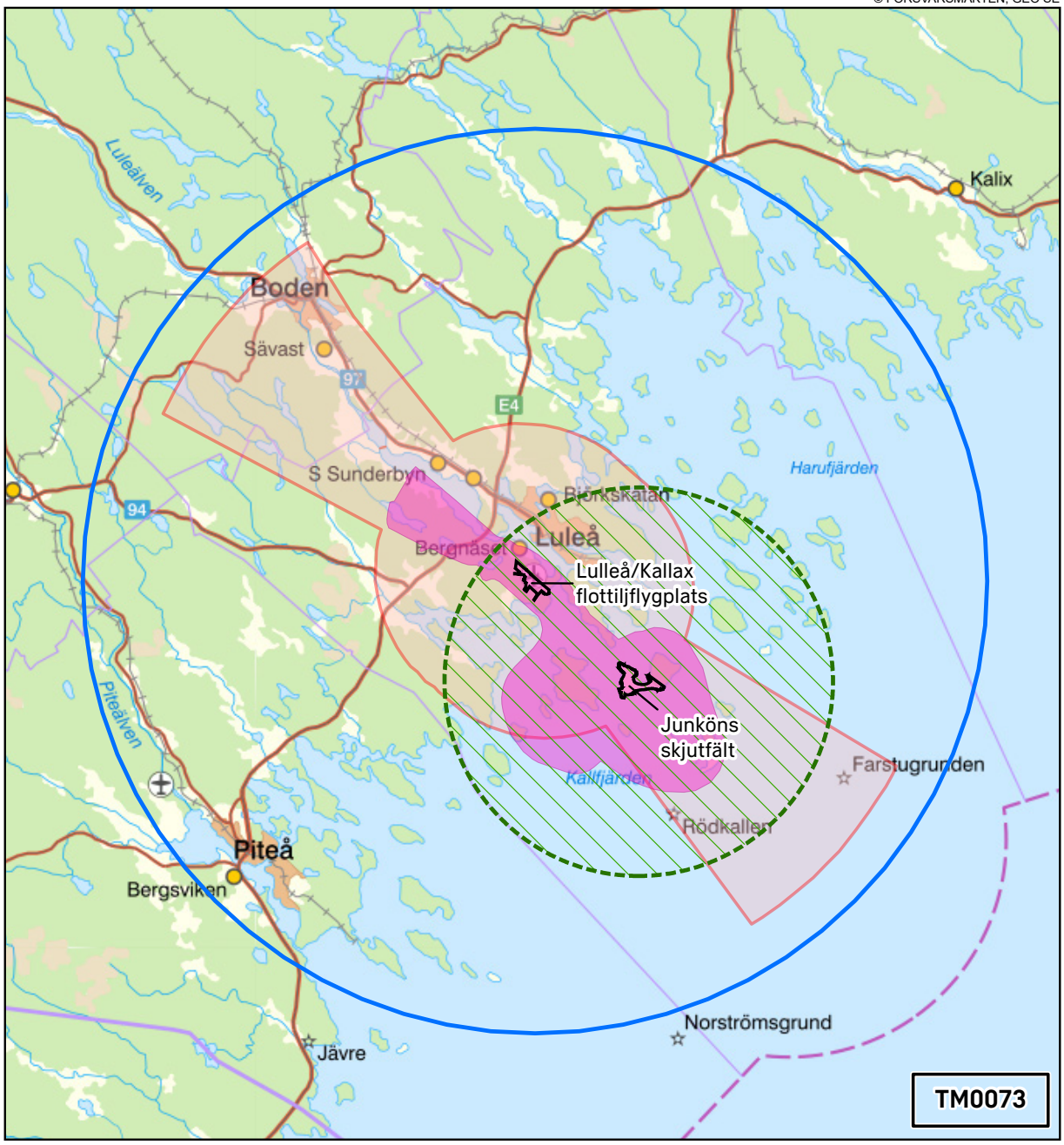

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

- Riksintresse på land

Påverkansområden

- MSA-område
- Område med särskilt behov av hinderfrihet
- Påverkansområde för buller eller annan risk
- Stoppområde för höga objekt

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL
LULEÅ/KALLAX FLOTTILJFLYGPLATS OCH JUNKÖNS SKJUTFÄLT - TM0073

Kommun: Luleå - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 5 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:200 000
Produkt ID: SE-220252:166
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

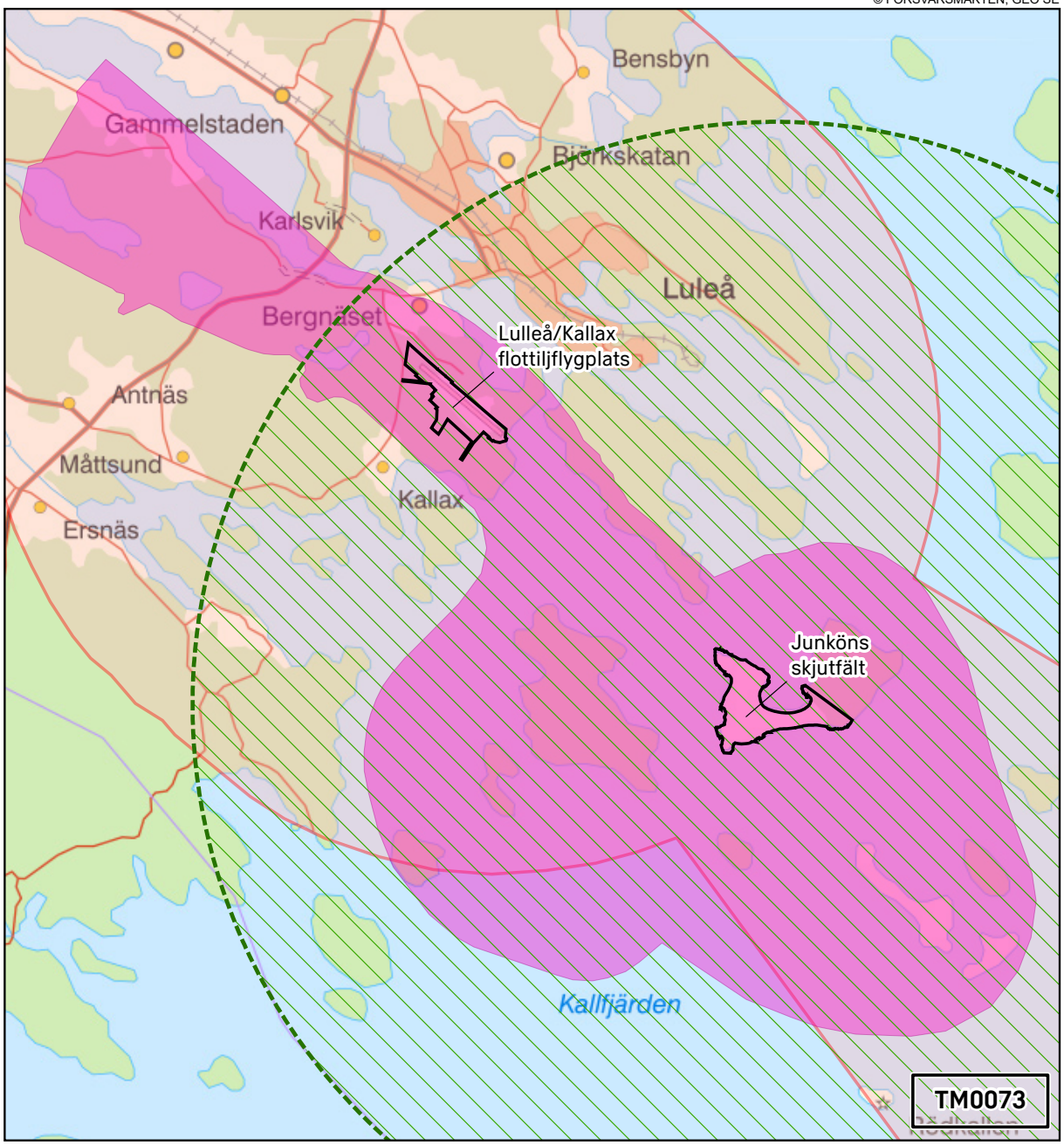

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

- Riksintresse på land

Påverkansområden

- MSA-område
- Område med särskilt behov av hinderfrihet
- Påverkansområde för buller eller annan risk
- Stoppområde för höga objekt

TM0073 – RIKSINTRESSET LULEÅ/KALLAX FLOTTILJFLYGPLATS OCH JUNKÖNS SKJUTFÄLT, LULEÅ KOMMUN

Värdebeskrivning för Luleå/Kallax flottiljflygplats

Luleå/Kallax flottiljflygplats är belägen på Kallaxheden 5 km sydväst om Luleå stad. Vid flygplatsen bedrivs både militär och civil flygtrafik. Flygplatsen är dels riksintresse för totalförsvarets militära del, dels riksintresse för luftfarten.

Platsen för flottiljflygplatsen anlades och färdigställdes sommaren 1940. Kort därefter upprättades F 21 Flygbaskår med huvuduppgift att basbetjäna flygförband från södra Sverige, vilka sändes att fullgöra beredskapstjänst i övre Norrland. År 1963 blev F 21 flygflottilj, men fick sin första flygdivision (spaning) redan 1949 med en efterföljande jaktdivision 1961. Den tredje divisionen kom år 1972. Flottiljen har under åren hanterat flertalet av de flygplan som ingått i Flygvapnets verksamhet. Idag finns två insatsberedda JAS-divisioner samt en skvadron ur helikopterflottiljen baserade på flygplatsen. Den civila flygverksamheten startade i mitten av 1940-talet och fick senare, år 1957, en egen stationsbyggnad med tillhörande platta som under åren successivt byggts ut. I november 1984 invigdes det nya stationsområdet nordost om rullbanan. Flygplatsen har idag Sveriges längsta rullbana om 3350 meter. Detta medger, tillsammans med moderna start- och landningshjälpmedel, trafik med alla kända flygplanstyper.

Flygplatsen är av vital betydelse som en del i Försvarsmaktens kvarvarande system av flottilj- och övningsflygplatser anpassade för militär verksamhet. Värdet av flygplatsen består i första hand av möjligheterna att fortsatt nyttja en av två insatsflottiljers kvarvarande militära flygplatser för utbildning på enhetsflygplanet JAS 39, för övningar av krigsfunktioner, samt att utgöra flygplats som svarar för civilt passagerar- och fraktflyg. Samtliga flygplatser utgör även reservflygplatser vid pågående flygtjänst i händelse av otjänlig väderlek vid återgång till ordinarie flygplats för flygande enheter, eller vid nödsituationer.

Vid kontinuerlig anpassning till nya flygplansystem och andra krav har mycket stora summor investerats i flygplatsen med kringutrustning och byggnader, banutbyggnad år 1999 och vid ombeväpningen till flygplanssystem JAS 39 och därefter.

Flygplatsen är tillståndsprövad enligt dåvarande miljöskyddslagen med beslut i Koncessionsnämnden för miljöskydd 1995-04-03, samt regeringen 1998-07-16. Ytterligare regeringsbeslut angående ändring av den civila verksamheten, (banförlängning samt nya flygplanstyper, fraktflygplan) meddelades 1999-06-10. Tillståndet omfattar maximalt 63 600 flygrörelser om året, varav 24 600 rörelser med militära flygplan och 39 000 rörelser med civila flygplan.

Värdebeskrivning för Junköns skjutfält

Junköns skjutfält med Junköns flygmål är beläget på Junkön i Luleå kommun, cirka 15 km sydöst om Kallax flygplats. Området omfattar cirka 2000 hektar land- och vattenområde. Försvarsmaktens verksamhet har pågått på Junkön sedan 1950-talet. Idag används området av både flyg- och markförband samt för civil verksamhet.

Junköns skjutfält med Junköns flygmål är ett av två permanenta flygmål i Sverige där flygplan kan skjuta skarpt mot mål placerade på marken. Området har använts som målområde vid flygskjutningar sedan 1950-talet. Området har nyttjats för fällning av bomber, skjutning med

raketer och automatkanoner. Målområdet har även använts vid skjutningar med finkalibriga vapen samt granatkastare.

Junköns skjutfält utgör ett tillgängligt skjutfält som kan nyttjas med kort framförhållning beroende på väderförhållandena, vilket skapar förutsättningar för en flexibel och dynamisk utbildning och vidmakthållande av kompetens. Skjutfältet ger möjlighet till skarpa övningar med markmålsbekämpning under ut- och hemflygningar från de områden som används för flygövningar. Skarpskjutningar kan därför genomföras inom ramen för annan flygövningsverksamhet vilket effektiviserar mängdträning av stridsflygdivisionernas förmåga till att bekämpa mål på marken. Området används även för att öva förmågan att öva i mörker och med nedsatt sikt.

Verksamheten på skjutfältet är tillståndsprövad och beslutad enligt miljöbalken, av Länsstyrelsen i Norrbottens län 2013-11-22.

Försvarsmakten kan konstatera att viss typ av verksamhet och övriga intressen riskerar medföra direkt eller indirekt skada på riksintressen för totalförsvarets militära del. Samtidigt kan konstateras att det finns lägen då en samlokalisering med övriga intressen kan ske utan att skada på riksintresset sker. För att underlätta en bedömning om i vilka fall det föreligger en risk för skada på riksintresset redovisas nedan exempel på sådana åtgärder som generellt bedöms medföra påtaglig skada samt sådana åtgärder som Försvarsmakten bedömer i vissa fall kan samexistera med de militära intressena.

Bedömning av påtaglig skada på riksintressen för totalförsvarets militära del

För att förenkla bedömningen av vad som kan medföra påtaglig skada på ett riksintresse har påverkansområden identifierats. Påverkansområdena tydliggör utbredning och typ av omgivningspåverkan för verksamheten som bedrivs inom riksintresset eller området av betydelse. Därtill anger påverkansområden inom vilka områden olika typer av åtgärder riskerar att innebära påtaglig skada på riksintresset eller området av betydelse för totalförsvarets militära del. För detta riksintresse utgörs påverkansområdena av *påverkansområde för buller eller annan risk*, *område med särskilt behov av hinderfrihet*, *stoppområde för höga objekt samt MSA-område*.

Påtaglig skada på militära flygplatser och skjutfält som är av riksintresse enligt totalförsvarets militära del kan uppstå då åtgärder medför direkta eller indirekta begränsningar i vilken verksamhet som kan utföras på eller kring flygplatsen eller skjutfältet.

Exempel på åtgärder som kan medföra påtaglig skada är:

- Tillkommande av ny störningskänslig bebyggelse (ex. bostadsbebyggelse) samt vissa förändringar av befintlig störningskänslig bebyggelse inom det område som utgör *påverkansområde för buller eller annan risk*.

  Försvarsmakten anser att störningskänslig bebyggelse generellt inte skall tillåtas inom det angivna *påverkansområdet för buller eller annan risk*. En prövning bör dock göras i varje enskilt fall, då det kan finnas områden där omgivningspåverkan från buller eller annan risk inte föreligger på sådant sätt att nytillkommen bebyggelse medför påtaglig skada på riksintresset.
- Planer och bestämmelser som uppmuntrar till friluftsliv och rekreation inom det område som utgör *påverkansområde för buller eller annan risk*.
- Uppförandet av höga objekt inom område som utgör *område med särskilt behov av hinderfrihet*, *stoppområde för höga objekt eller MSA-område*.

  För höga objekt gäller att samtliga objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse

och högre än 45 meter inom sammanhållande bebyggelse (enligt LFVs definition) kan utgöra flygsäkerhetsrisk och begränsa verksamheten vid flygplatsen/flottiljen.

Inom *stoppområde för höga objekt* kan generellt inga höga objekt uppföras utan att påtaglig skada på riksintresset uppstår.

Även inom *MSA-område* (Minimum Sector Altitude) kan höga objekt medföra påtaglig skada. Höga objekt kan eventuellt uppföras inom MSA-område om totalhöjden över marken inte uppnår de höjdbegränsningarna som gäller (samt om ingen annan konflikt med riksintresse eller påverkansområde föreligger).

- Förändringar i infrastruktur i närområdet som på något sätt påverkar möjligheterna att transportera fordon, materiel eller personal till och från flygplatsen/flottiljen, skjutfältet och dess närområden.
- Införandet av begränsningar så som områdesskydd som på något sätt förändrar möjligheterna till nyttjande av riksintresseområdet, genom exempelvis begränsningar i tillståndspliktig verksamhet, uppförandet av anläggningar m.m.

Möjliga synergier mellan militära intressen och andra verksamheter eller intressen

Försvarsmakten kan konstatera att det kan finnas fördelar ur ett planeringsperspektiv att samlokalisera militära verksamheter med civila verksamheter. Exempel på verksamheter som Försvarsmakten anser kan vara lämpliga i detta avseende när det gäller i närheten av militär verksamhet som har en omgivningspåverkan av buller (ex. skjutfält, flygplatser m m) är bullrande industrier, flygplatser eller annan infrastruktur som vägar eller järnvägar. En prövning behöver dock göras i varje enskilt fall, för att säkerställa att begränsningar på den militära verksamheten inte uppstår.

Övrigt

Med anledning av ovanstående är det av stor vikt att riksintresset med tillhörande påverkansområden tydligt redovisas i kommunernas översiktsplaner.

Remisser behöver tillsändas Försvarsmakten för att säkerställa att alla aspekter av totalförsvarets militära del beaktas i bedömningarna. För mer information om remittering se avsnitt *Remisser till Försvarsmakten*.

TM0074 — RIKSINTRESSET VIDSELS FLYGBAS, ÄLVSBYN, JOKKMOKK OCH ARVIDSJAURS KOMMUNER

STOPPOMRÅDE FÖR HÖGA OBJEKT FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL TM0071, TM0072 OCH TM0074

Kommun: Arvidsjaur, Arjeplog, Jokkmokk, Gällivare, Älvsbyn, Piteå, Boden - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 50 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:1 000 000
Produkt ID: SE-220252:201
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

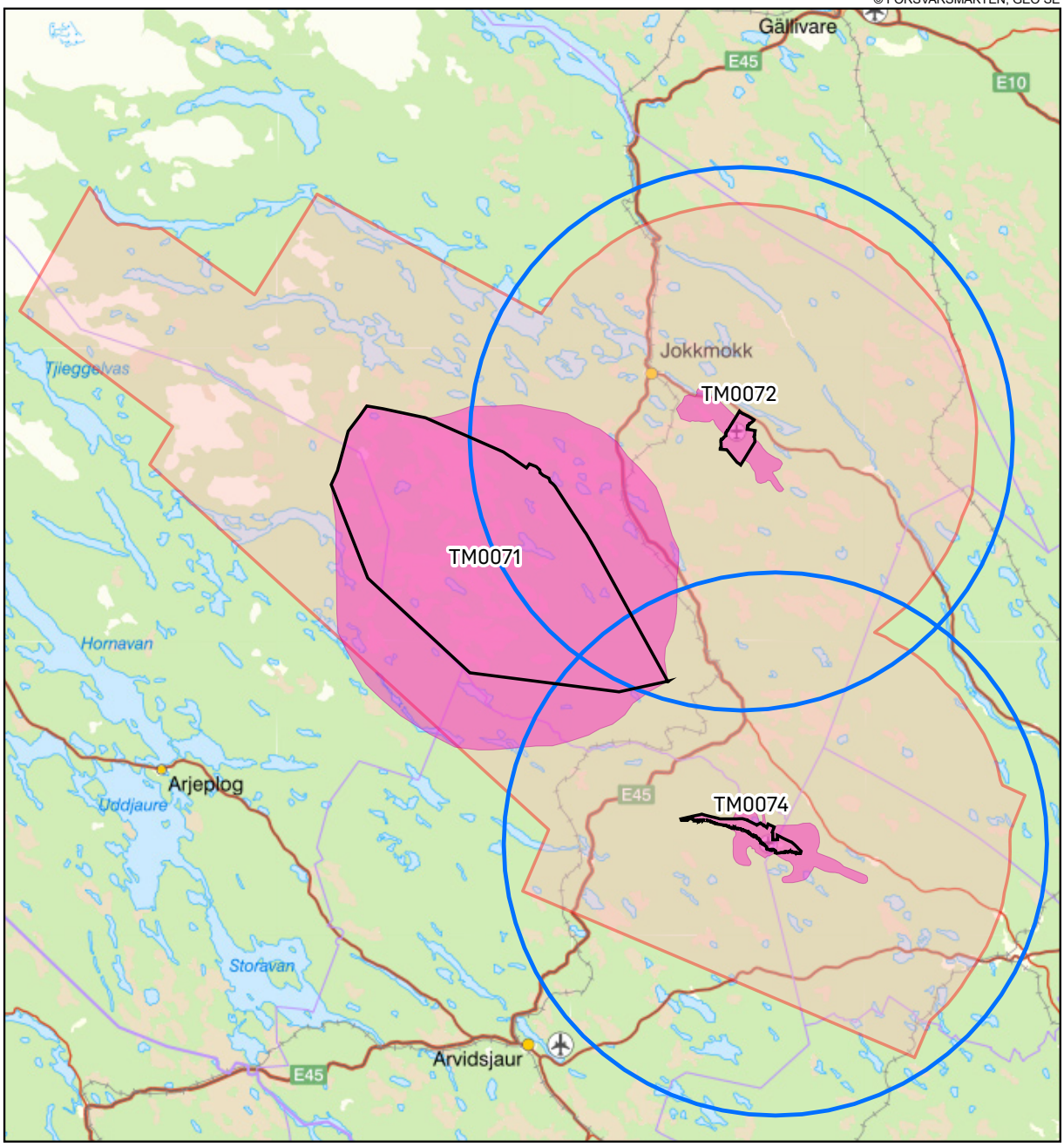

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB
- Riksintresse på land

Påverkansområden
- MSA-område
- Påverkansområde för buller eller annan risk
- Stoppområde för höga objekt

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL VIDSELS FLYGBAS - TM0074

Kommun: Arvidsjaur, Älvsbyn - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 10 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:550 000
Produkt ID: SE-220252:31
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

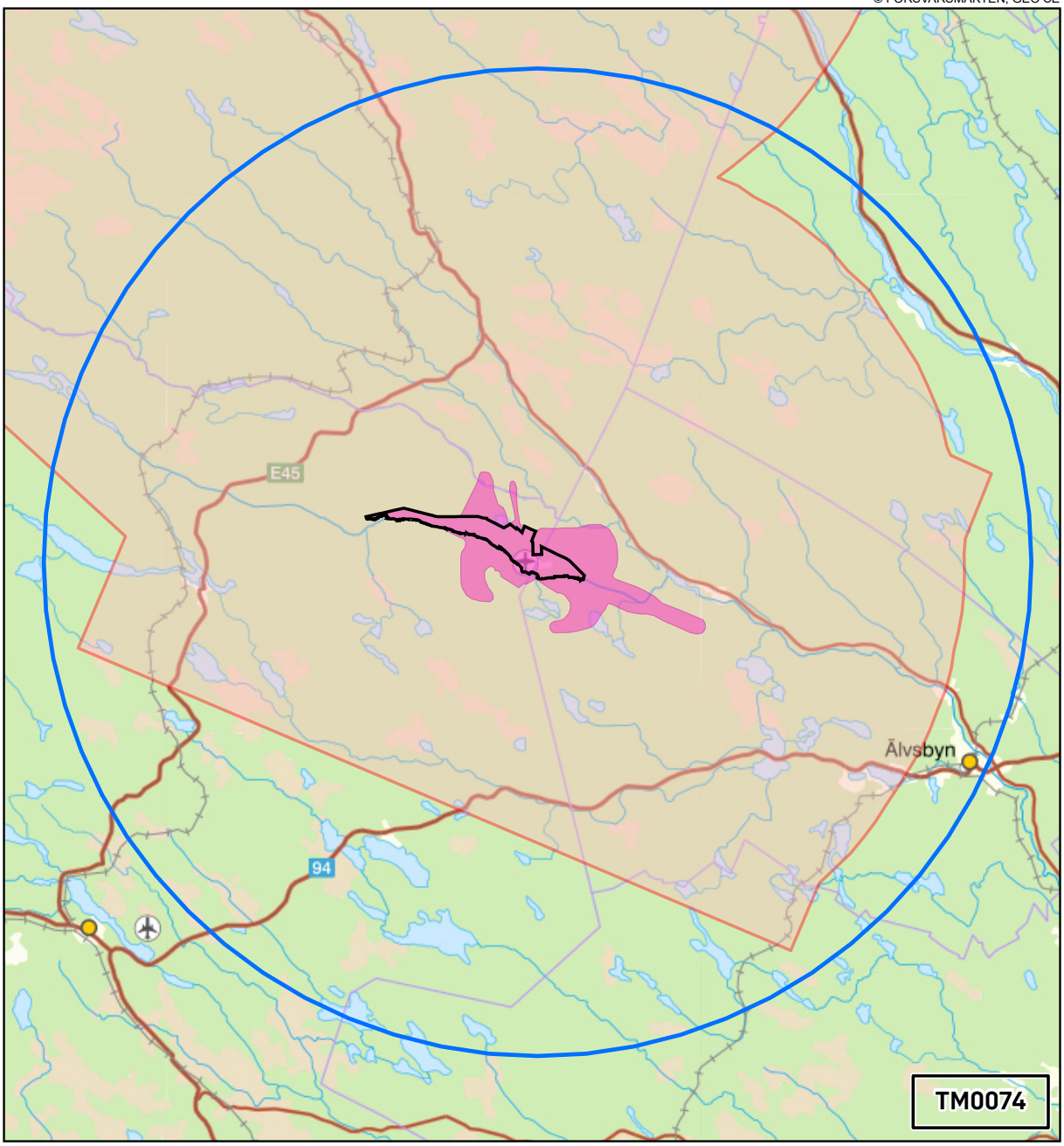

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

- Riksintresse på land

Påverkansområden

- MSA-område
- Påverkansområde för buller eller annan risk
- Stoppområde för höga objekt

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL VIDSELS FLYGBAS - TM0074

Kommun: Arvidsjaur, Älvsbyn - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 5 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:200 000
Produkt ID: SE-220252:167
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

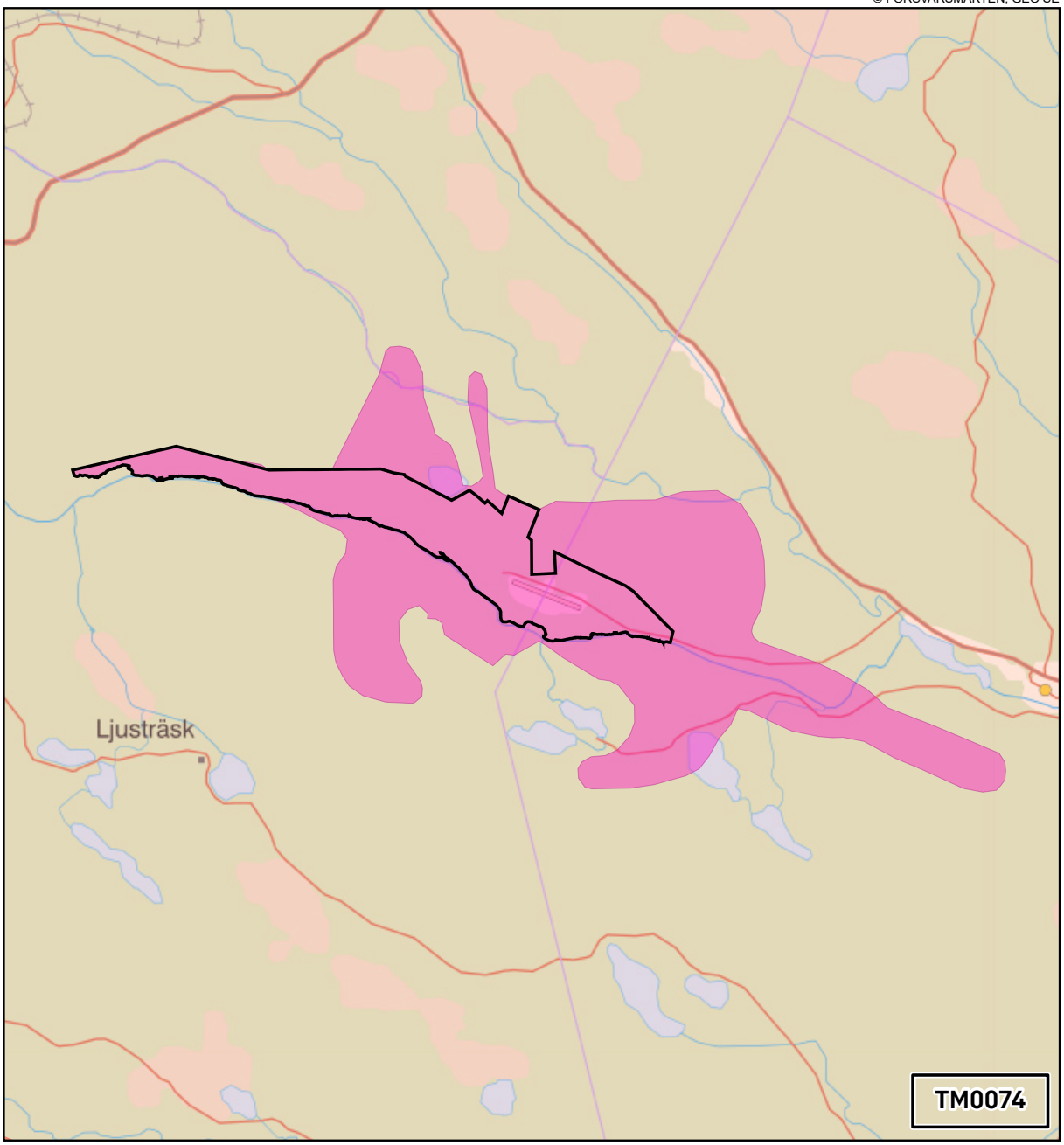

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

- Riksintresse på land

Påverkansområden

- MSA-område
- Påverkansområde för buller eller annan risk
- Stoppområde för höga objekt

TM0074 – RIKSINTRESSET VIDSELS FLYGBAS, ÄLVSBYN, JOKKMOKK OCH ARVIDSJAURS KOMMUNER

Värdebeskrivning

Vidsels flygbas anlades år 1957 och är belägen 20 km nordväst om Vidsels samhälle inom Älvsbyns och Arvidsjaurs kommuner. Åren 1957 till 1965 ingick flygplatsen i Försvarets Materielverks (FMV) provorganisation RFN som hemligt krigsflygfält. Sedan 1983 tillhör flygplatsen Försvarsmakten genom Norrbottens flygflottilj (F 21), men nyttjas fortsatt även av Försvarets Materielverk.

Vidsels flygbas har en huvudbana (bana H betecknad 11/29), militär banklass 2, med tillhörande taxibana. Huvudbanan har måtten 2 230 * 35 m. Det finns också en kortbana med en längd på 800 meter. Vidsels flygbas används av ombaserade flygförband för övningar och kvalificerade förbandsskjutningar med automatkanoner/raketer, bombkapslar och robotar. Övningar sker också i samverkan med luftvärnsförband som ombaserats till Vidsels skjutfält (FMV Provplats Vidsel).

Vidsels flygbas nyttjas av F 21 vid så kallade mörkerflygningar ca 10 kvällar/år samt av samtliga Försvarsmaktens flygförband i samband med förbandsskjutningar. Platsen nyttjas även för svensk och utländsk provverksamhet (VoV, verifiering och validering av flyg- och robotsystem) i regi av Försvarets Materielverk genom FMV Provplats Vidsel. Vidare har flygbasen förmåga att ta emot kvalificerade militära flygtransporter innehållande kringutrustningar, ammunition och robotar för förbands- och provverksamheter.

Värdet av flygplatsen består i första hand av möjligheterna att fortsatt nyttja flygplatsen för utbildning på enhetsflygplanet JAS 39, för övningar av krigsfunktioner för förband från hela riket samt för FMV Provplats Vidsels behov för provverksamheten. Samtliga militära flygplatser i Sverige utgör även reservflygplatser vid pågående flygtjänst i händelse av otjänlig väderlek vid återgång till ordinarie flygplats för flygande enheter, och vid nödsituationer.

Flygplatsen är anmälningspliktig och en första anmälan lämnades in år 2001, med komplettering år 2005.

Försvarsmakten kan konstatera att viss typ av verksamhet och övriga intressen riskerar medföra direkt eller indirekt skada på riksintressen för totalförsvarets militära del. Samtidigt kan konstateras att det finns lägen då en samlokalisering med övriga intressen kan ske utan att skada på riksintresset sker. För att underlätta en bedömning om i vilka fall det föreligger en risk för skada på riksintresset redovisas nedan exempel på sådana åtgärder som generellt bedöms medföra påtaglig skada samt sådana åtgärder som Försvarsmakten bedömer i vissa fall kan samexistera med de militära intressena.

Bedömning av påtaglig skada på riksintressen för totalförsvarets militära del

För att förenkla bedömningen av vad som kan medföra påtaglig skada på ett riksintresse har påverkansområden identifierats. Påverkansområdena tydliggör utbredning och typ av omgivningspåverkan för verksamheten som bedrivs inom riksintresset eller området av betydelse. Därtill anger påverkansområden inom vilka områden olika typer av åtgärder riskerar att innebära påtaglig skada på riksintresset eller området av betydelse för totalförsvarets militära del. För detta riksintresse utgörs påverkansområdena av påverkansområde *för buller eller annan risk, stoppområde för höga objekt samt MSA-område*.

Påtaglig skada på militära flygplatser som är av riksintresse enligt totalförsvarets militära del kan uppstå då åtgärder medför direkta eller indirekta begränsningar i vilken verksamhet som kan utföras på eller kring flygplatsen.

Exempel på åtgärder som kan medföra påtaglig skada är:

- Tillkommande av ny störningskänslig bebyggelse (ex. bostadsbebyggelse) samt vissa förändringar av befintlig störningskänslig bebyggelse inom det område som utgör *påverkansområde för buller eller annan risk*.

  Försvarsmakten anser att störningskänslig bebyggelse generellt inte skall tillåtas inom det angivna *påverkansområdet för buller eller annan risk*. En prövning bör dock göras i varje enskilt fall, då det kan finnas områden där omgivningspåverkan från buller eller annan risk inte föreligger på sådant sätt att nytillkommen bebyggelse medför påtaglig skada på riksintresset.
- Planer och bestämmelser som uppmuntrar till friluftsliv och rekreation inom det område som utgör *påverkansområde för buller eller annan risk*.
- Uppförandet av höga objekt inom område som utgör *stoppområde för höga objekt eller MSA-område*.

  För höga objekt gäller att samtliga objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållande bebyggelse (enligt LFVs definition) kan utgöra flygsäkerhetsrisk och begränsa verksamheten vid flygplatsen/flottiljen.

  Inom stoppområde för höga objekt kan generellt inga höga objekt uppföras utan att påtaglig skada på riksintresset uppstår.

  Även inom MSA-område (Minimum Sector Altitude) kan höga objekt medföra påtaglig skada. Höga objekt kan eventuellt uppföras inom *MSA-område* om totalhöjden över marken inte uppnår de höjdbegränsningarna som gäller (samt om ingen annan konflikt med riksintresse eller påverkansområde föreligger).
- Förändringar i infrastruktur i närområdet som på något sätt påverkar möjligheterna att transportera fordon, materiel eller personal till och från flygplatsen/flottiljen och dess närområden.
- Införandet av begränsningar så som områdesskydd som på något sätt förändrar möjligheterna till nyttjande av riksintresseområdet, genom exempelvis begränsningar i tillståndspliktig verksamhet, uppförandet av anläggningar m.m.

Möjliga synergier mellan militära intressen och andra verksamheter eller intressen

Försvarsmakten kan konstatera att det kan finnas fördelar ur ett planeringsperspektiv att samlokalisera militära verksamheter med civila verksamheter. Exempel på verksamheter som Försvarsmakten anser kan vara lämpliga i detta avseende när det gäller i närheten av militär verksamhet som har en omgivningspåverkan av buller (ex. skjutfält, flygplatser m m) är bullrande industrier, flygplatser eller annan infrastruktur som vägar eller järnvägar. En prövning behöver dock göras i varje enskilt fall, för att säkerställa att begränsningar på den militära verksamheten inte uppstår.

Övrigt

Med anledning av ovanstående är det av stor vikt att riksintresset med tillhörande påverkansområden tydligt redovisas i kommunernas översiktsplaner.

Remisser behöver tillsändas Försvarsmakten för att säkerställa att alla aspekter av totalförsvarets militära del beaktas i bedömningarna. För mer information om remittering se avsnitt *Remisser till Försvarsmakten*.

TM0075 - RIKSINTRESSET ABISKO FLYGPLATS, KIRUNA KOMMUN

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL
ABISKO FLYGPLATS - TM0075

Kommun: Kiruna - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 500 m

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:20 000
Produkt ID: SE-220252:74
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

Riksintresse på land

Påverkansområden

Påverkansområde för buller eller annan risk

TM0075 - RIKSINTRESSET ABISKO FLYGPLATS, KIRUNA KOMMUN

Värdebeskrivning

Riksintresset Abisko flygplats är lokaliserat vid samhället Abisko i Kiruna kommun. Försvarsmaktens helikopterverksamhet har bedrivit utbildning i Abisko sedan år 1959. Dåvarande helikopterskolan (HkpS) omlokaliserade verksamheten till nuvarande plats i början av 1980-talet när vägen från Kiruna till Narvik anlades. Historiskt har flygplatsen främst nyttjats av divisioner ur helikopterförband, men också av artilleriflyget.

Flygplatsen används idag av flygande förband inom Försvarsmakten med anledning av dess unika läge invid Sveriges enda bergterräng. Flygplatsens unika väderbetingelser möjliggör för Försvarsmaktens helikopterburna förband att öva, utbilda och operera året runt med endast några minuters flygtid från områden där unika förmågor kan utvecklas. Fjällområdet där Abisko flygplats är etablerad är till stora delar obebyggt både norrut, västerut och österut. Detta reducerar risken för att störa boende när verksamhet bedrivs. Detta i kombination med de miljömässiga förutsättningarna utgör en unik möjlighet för Försvarsmakten att skapa och upprätthålla avancerade förmågor som en del i att nå operativ effekt.

Det är främst basdivisioner ur helikopterförband som nyttjar flygplatsen för samtlig initial utbildning liksom repetitionsutbildning av flygning och gruppering vintertid i bergsterräng. Flygplatsen används även för denna typ av utbildning sommartid. Flygplatsen nyttjas därutöver enskilt av samt i samövning med Försvarsmakten av polismyndigheten. Övrigt civilt flyg förekommer på flygplatsen främst i form av verksamhet inom turistnäringen.

Helikopterflottiljen stärker Sveriges försvar genom att våra helikoptrar och vår personal ökar effekten i hela Försvarsmakten. Detta innebär att Helikopterflottiljen skall kunna verka vid alla i Sverige förekommande terräng- och väderförhållanden. Detta kräver att Helikopterflottiljens personal måste kunna verka med helikoptrar även i högalpin fjällterräng samt i områden med liten eller ingen infrastruktur under årets alla årstider såväl under dager som under mörker. De förmågor som personalen uppnår genom träning i detta område kan omsättas i insatser inom ramen för militära operationer nationellt såväl som internationellt, men även i samband med stöd till civil verksamhet såsom till exempel eftersöks- eller räddningsoperationer.

Flygning i bergsterräng är för luftfartyg i allmänhet, och helikoptrar i synnerhet, bedömt som en av de tre enskilt svåraste förmågorna att upprätthålla för besättningarna; detta grundat på de topografiska och meteorologiska ytterligheter (innebärande starka aerodynamiska skiftningar/påfrestning på såväl personal som materiel) som endast uppstår i bergsterräng.

För att kunna verka i sådan terräng och under sådana väderbetingelser som förekommer i Kirunafjällen och norra triangeln krävs såväl grundläggande utbildning som återkommande repetitionsträning. Abiskobasen möjliggör sådan träning på ett mycket bra sätt. Dels genom absolut närhet till aktuella övningsområden men även tack vare de väderbetingelser som råder i just Abisko. Vidare finns en mångårig tradition att genomföra träningen med basering i Abisko vilket skapat kunskap och erfarenhet som grund för hänsynstagande samtidigt som övningsmålsättningarna kan uppfyllas. Förmågan att kunna verka i de terräng-, väder-, vind- och ljusförhållanden med mera som råder i området stärks även personalens förmågor i andra terräng- och uppgiftstyper.

Utöver möjlighet till basering i samband med träning och övning ger basen god möjlighet till basering i samband med såväl militära operationer som vid stöd till civil verksamhet. Historiskt har i huvudsak övningsverksamhet skett under perioden februari till april under cirka en månad med i storleksordningen åtta lätta och medeltunga helikoptrar.

I framtiden bedöms verksamheten vid basen öka. Främst vad avser numerär av helikoptrar vid respektive övningstillfälle. Aktuella helikoptertyper bedöms vara såväl de i Helikopterflottiljen förekommande idag (HKP14, HKP15 och HKP16) som gästande helikoptrar från främst Finland och Norge.

Flygplatsen är sedan 2001-11-01 anmäld till Generalläkaren enligt förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Försvarsmakten inkom 2018 med en ny anmälan enligt miljöprövningsförordningen.

Försvarsmakten kan konstatera att viss typ av verksamhet och övriga intressen riskerar medföra direkt eller indirekt skada på riksintressen för totalförsvarets militära del. Samtidigt kan konstateras att det finns lägen då en samlokalisering med övriga intressen kan ske utan att skada på riksintresset sker. För att underlätta en bedömning om i vilka fall det föreligger en risk för skada på riksintresset redovisas nedan exempel på sådana åtgärder som generellt bedöms medföra påtaglig skada samt sådana åtgärder som Försvarsmakten bedömer i vissa fall kan samexistera med de militära intressena.

Bedömning av påtaglig skada på riksintressen för totalförsvarets militära del

För att förenkla bedömningen av vad som kan medföra påtaglig skada på ett riksintresse har påverkansområden identifierats. Påverkansområdena tydliggör utbredning och typ av omgivningspåverkan för verksamheten som bedrivs inom riksintresset eller området av betydelse. Därtill anger påverkansområden inom vilka områden olika typer av åtgärder riskerar att innebära påtaglig skada på riksintresset eller området av betydelse för totalförsvarets militära del. För detta riksintresse utgörs påverkansområdena av *påverkansområde för buller eller annan risk*.

Påtaglig skada på militära flygplatser som är av riksintresse enligt totalförsvarets militära del kan uppstå då åtgärder medför direkta eller indirekta begränsningar i vilken verksamhet som kan utföras på eller kring flygplatsen.

Exempel på åtgärder som kan medföra påtaglig skada är:

- Tillkommande av ny störningskänslig bebyggelse (ex. bostadsbebyggelse) samt vissa förändringar av befintlig störningskänslig bebyggelse inom det område som utgör *påverkansområde för buller eller annan risk*.

  Försvarsmakten anser att störningskänslig bebyggelse generellt inte skall tillåtas inom det angivna *påverkansområdet för buller eller annan risk*. En prövning bör dock göras i varje enskilt fall, då det kan finnas områden där omgivningspåverkan från buller eller annan risk inte föreligger på sådant sätt att nytillkommen bebyggelse medför påtaglig skada på riksintresset.
- Planer och bestämmelser som uppmuntrar till friluftsliv och rekreation inom det område som utgör *påverkansområde för buller eller annan risk*.
- Förändringar i infrastruktur i närområdet som på något sätt påverkar möjligheterna att transportera fordon, materiel eller personal till och från flygplatsen/flottiljen och dess närområden.
- Införandet av begränsningar så som områdesskydd som på något sätt förändrar möjlighe-

terna till nyttjande av riksintresseområdet, genom exempelvis begränsningar i tillståndspliktig verksamhet, uppförandet av anläggningar m.m.

Möjliga synergier mellan militära intressen och andra verksamheter eller intressen

Försvarsmakten kan konstatera att det kan finnas fördelar ur ett planeringsperspektiv att samlokalisera militära verksamheter med civila verksamheter. Exempel på verksamheter som Försvarsmakten anser kan vara lämpliga i detta avseende när det gäller i närheten av militär verksamhet som har en omgivningspåverkan av buller (ex. skjutfält, flygplatser m m) är bullrande industrier, flygplatser eller annan infrastruktur som vägar eller järnvägar. En prövning behöver dock göras i varje enskilt fall, för att säkerställa att begränsningar på den militära verksamheten inte uppstår.

Övrigt

Med anledning av ovanstående är det av stor vikt att riksintresset med tillhörande påverkansområden tydligt redovisas i kommunernas översiktsplaner.

Remisser behöver tillsändas Försvarsmakten för att säkerställa att alla aspekter av totalförsvarets militära del beaktas i bedömningarna. För mer information om remittering se avsnitt *Remisser till Försvarsmakten*.

RIKSINTRESSET MILITÄR VÄDERTJÄNST

OMRÅDE AV BETYDELSE FÖR TOTALFÖRSVARET
VÄDERRADAR

Översiktskarta - Sverige

För mer information om riksintresset
samt tillhörande påverkansområden,
se värdebeskrivningarna samt
www.forsvarsmakten.se

0 500 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta:
GSD Sverigekartor (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:7 000 000
Produkt ID: SE-220254:5
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

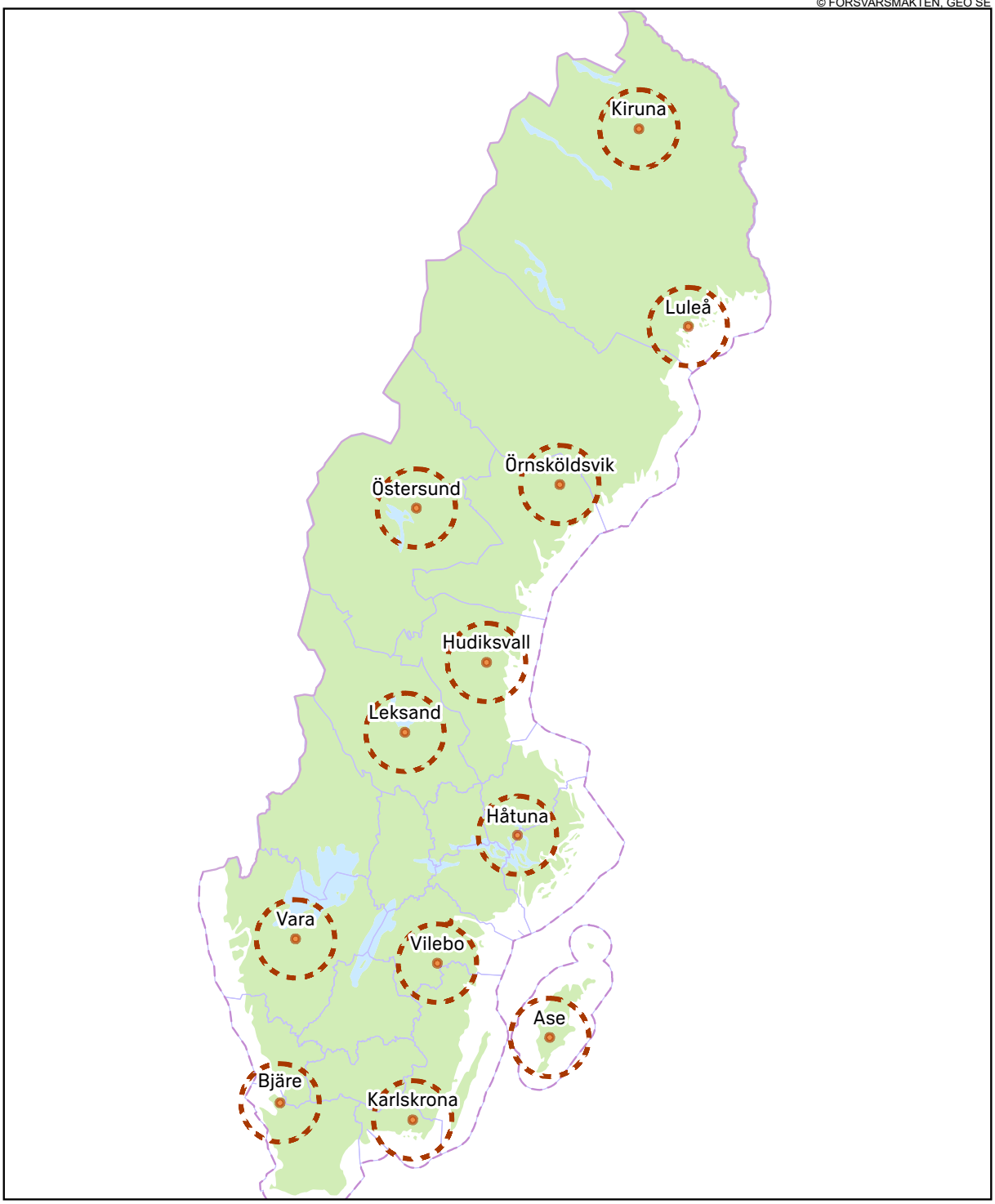

Påverkansområden

Påverkansområde väderradar

Stoppområde för vindkraftverk

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL VÄDERRADAR LULEÅ - TM0099

Kommun: Luleå - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 10 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:600 000
Produkt ID: SE-220252:8
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

Riksintresse på land

Påverkansområden

Påverkansområde väderradar

Stoppområde för vindkraftverk

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL VÄDERRADAR LULEÅ - TM0099

Kommun: Luleå - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 5 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:75 000
Produkt ID: SE-220252:184
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

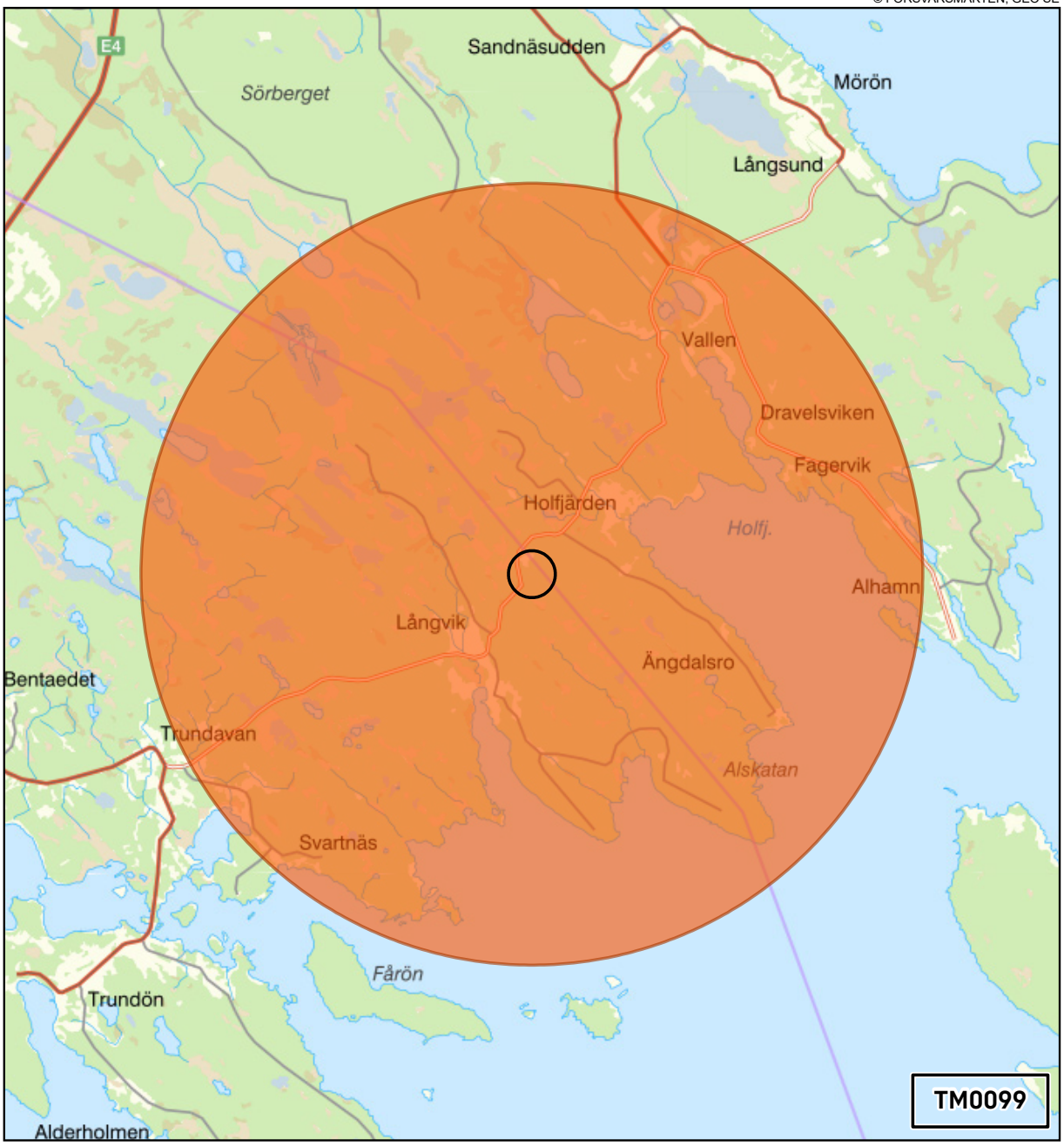

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

Riksintresse på land

Påverkansområden

Påverkansområde väderradar

Stoppområde för vindkraftverk

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL
VÄDERRADAR KIRUNA - TM0100

Kommun: Kiruna - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset
samt tillhörande påverkansområden,
se värdebeskrivningarna samt
www.forsvarsmakten.se

0 10 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan,
skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:600 000
Produkt ID: SE-220252:10
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

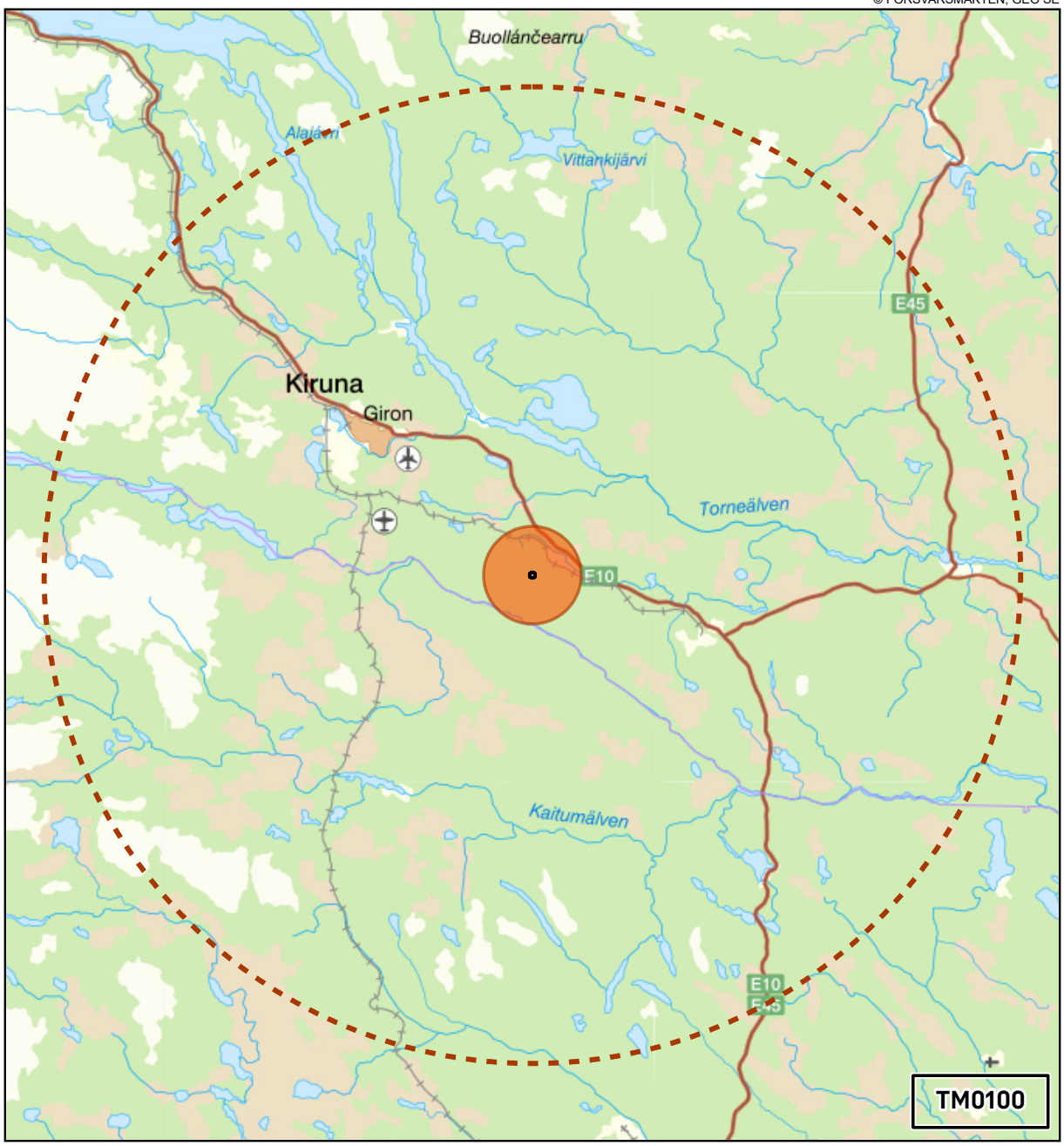

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

Riksintresse på land

Påverkansområden

Påverkansområde väderradar

Stoppområde för vindkraftverk

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL VÄDERRADAR KIRUNA - TM0100

Kommun: Kiruna - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 5 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:75 000
Produkt ID: SE-220252:186
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

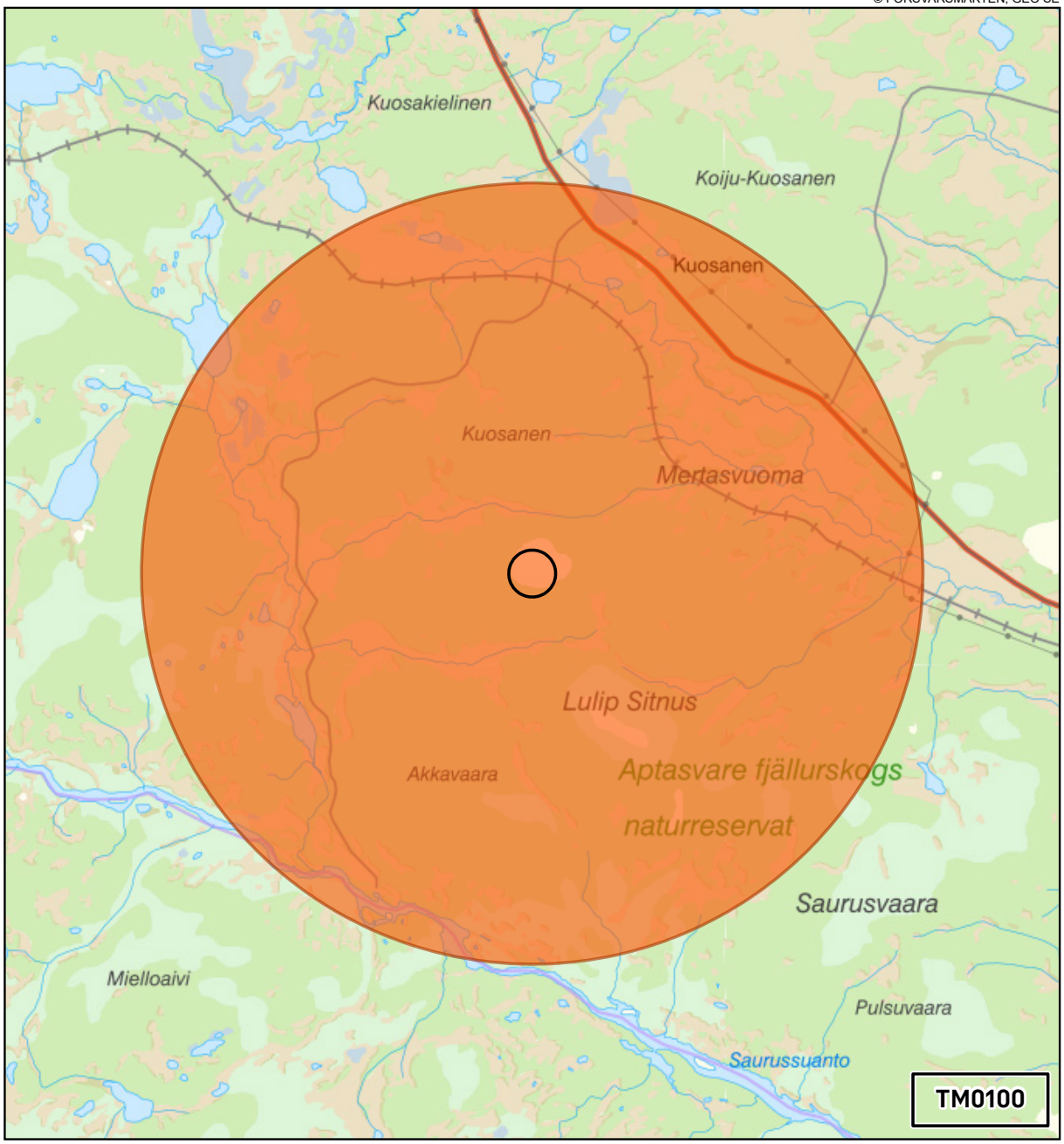

Öppna riksintressen 3 kap 9 § andra stycket MB

Riksintresse på land

Påverkansområden

Påverkansområde väderradar

Stoppområde för vindkraftverk

RIKSINTRESSET MILITÄR VÄDERTJÄNST

Försvarsmaktens Vädertjänst och SMHI har sedan lång tid tillbaka en gemensamt finansierad meteorologisk infrastruktur i Sverige. Denna infrastruktur är en förutsättning för båda myndigheternas funktion inom sina ansvarsområden och måste fungera i samtliga beredskapsnivåer. Myndigheterna har redan idag ett från departementen uttalad vilja att ta ett långsiktigt gemensamt samarbete gällande den meteorologiska infrastrukturen i Sverige, i alla beredskapsnivåer. Därför utgör väderradarer samt tillhörande anläggningar riksintresse för totalförsvarets militära del.

Det finns idag skyddsvärd meterologisk infrastruktur på flera platser och inom viktiga funktioner som ägs av SMHI men kravställs av Försvarsmakten. Väderradar är den tydligaste av dessa riksintressen och beskrivs utförligare nedan. Det finns också sensorer och mottagare av väderdata på SMHI:s anläggning i Norrköping som är vitala för en militär och civil vädertjänst och som är av riksintresse.

I Sverige finns 13 väderradarsystem, där SMHI har övertagit ägandet för Försvarsmaktens sju anläggningar under perioden 2018-2020. Dessa väderradarsystem ingår i ett svenskt gemensamt väderradarnät, SWERAD. Oavsett ägande av själva anläggningen så har både Försvarsmakten och SMHI stort behov av data från samtliga väderradaranläggningarna för sin verksamhet. Nätverket SWERAD ger SMHI och Försvarsmakten tillgång till väderradarinformation som är vital för att utföra sitt samhällsansvar avseende vädertjänst. Denna information är av stor vikt för de prognoser som SMHI framställer för samhället och för Försvarsmaktens prognosverksamhet bl. a. inför militära flygningar. Inom SWERAD förmedlas mätdata från väderradaranläggningar för bland annat central sammanställning av väderradarprodukter i kompositform, d.v.s. flera stationers information samlade i en gemensam bild samt för framtagning av numeriska prognoser och analyser. Denna information distribueras även internationellt.

Riksintresset väderradar riskerar framför allt att skadas av vindkraftsetableringar för nära väderradaranläggningarna. Störningarna på väderinformationen blir då för stora för att säkra prognoser ska kunna tas fram.[1]

Därför finns en internationell överenskommelse att inga vindkraftverk ska uppföras inom 5 km radie *(stoppområde väderradar i kartan)* och i Sverige används en bortre max-gräns på ca 50 km *(påverkansområde väderradar* i kartan) där måste särskilda analyser genomförs. I Sverige används denna överenskommelse sedan flera år och den förstärktes genom flera studier som genomfördes 2010- 2014. Det är dock ovanligt med avslag på avståndet 50 km.

Som ovan nämnts finns även behov av skyddsområde vid SMHI:s huvudkontor i Norrköping, med avseende på störande sändare och höga byggnader. Skyddsområdet delas in i ett närfält som sträcker sig 500 meter ut från antennen och ett fjärrfält som ligger utanför närfältet ut till 2km avstånd från antennen. Närfältet är en horisontell yta på samma höjd som antennens placering (53m (RH 2000). Fjärrfältet är en konisk yta med vinkeln +5° mot horisontplanet räknat från närfältets yttre del. Även i detta område är det främst höga objekt som kan påverka funktionen.

1 Vid varje väderradarstation registreras mätdata från rörliga vattendroppar/ispartiklar. Ett vindkraftverk som snurrar ger därför falska nederbördsekon. Vidare är stationerna utrustade med dopplerfunktion som innebär att relativ rörelsedata kan genereras vilket i sin tur medför att vektorinformation kan skapas. Informationen används för prognoser för Försvarsmakten, allmänheten, luftfarten, vägtrafiken och även för sjöfart i viss mån. Utan radar kan inte nederbördsområden följas, vilket för flyget bl.a. innebär osäkrare eller uteblivna varningar för åska. Väghållare följer också nederbördsområden via radar för att kunna bedöma när t.ex. halkbekämpning skall ske. Mätdatat används också som indata till väderprognos-modeller där felaktiga data från en väderradar innebär större risk för felaktiga prognoser.

De väderradarsystem som utgör riksintresse med utgångspunkt i ovanstående är:

- TM0090 Väderradar Vilebo, Åtvidabergs kommun
- TM0091 Väderradar Ase, Gotlands kommun
- TM0092 Väderradar Karlskrona, Karlskrona kommun
- TM0093 Väderradar Bjäre, Båstads kommun
- TM0094 Väderradar Vara, Vara kommun
- TM0095 Väderradar Leksand, Leksands kommun
- TM0096 Väderradar Hudiksvall, Hudiksvalls kommun
- TM0097 Väderradar Örnsköldsvik, Örnsköldsviks kommun
- TM0098 Väderradar Östersund, Östersunds kommun
- TM0099 Väderradar Luleå, Luleå kommun
- TM0100 Väderradar Kiruna, Kiruna kommun
- TM0101 Väderradar Håtuna, Upplands Bro kommun
- TM0102 SMHI:s huvudkontor i Norrköping, Norrköpings kommun

OMRÅDEN AV BETYDELSE LÅGFLYGNINGSOMRÅDEN

OMRÅDE AV BETYDELSE FÖR TOTALFÖRSVARET
LÅGFLYGNINGSOMRÅDEN

Översiktskarta - Sverige

För mer information om riksintresset
samt tillhörande påverkansområden,
se värdebeskrivningarna samt
www.forsvarsmakten.se

0 500 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta:
GSD Sverigekartor (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:7 000 000
Produkt ID: SE-220254:3
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

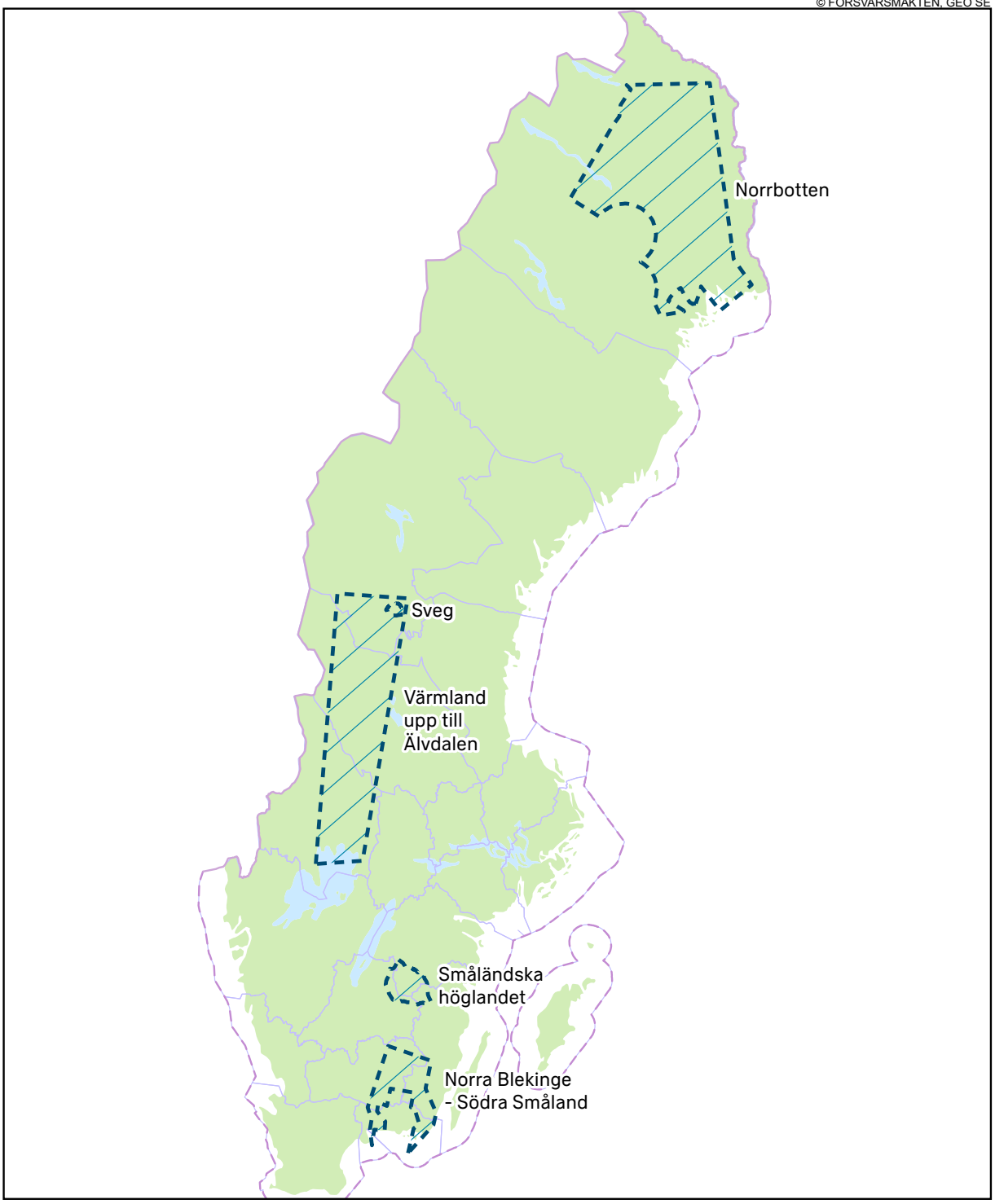

Öppna områden av betydelse 3 kap 9 § första stycket MB

Lågflygningsområde med påverkansområde

OMRÅDE AV BETYDELSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL
LÅGFLYGNINGSOMRÅDE NORRBOTTEN - TM0353

Kommun: Jokkmokk, Överkalix, Kalix, Övertorneå, Pajala, Gällivare, Älvsbyn, Luleå, Piteå, Boden, Haparanda, Kiruna - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 50 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:2 000 000
Produkt ID: SE-220252:117
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

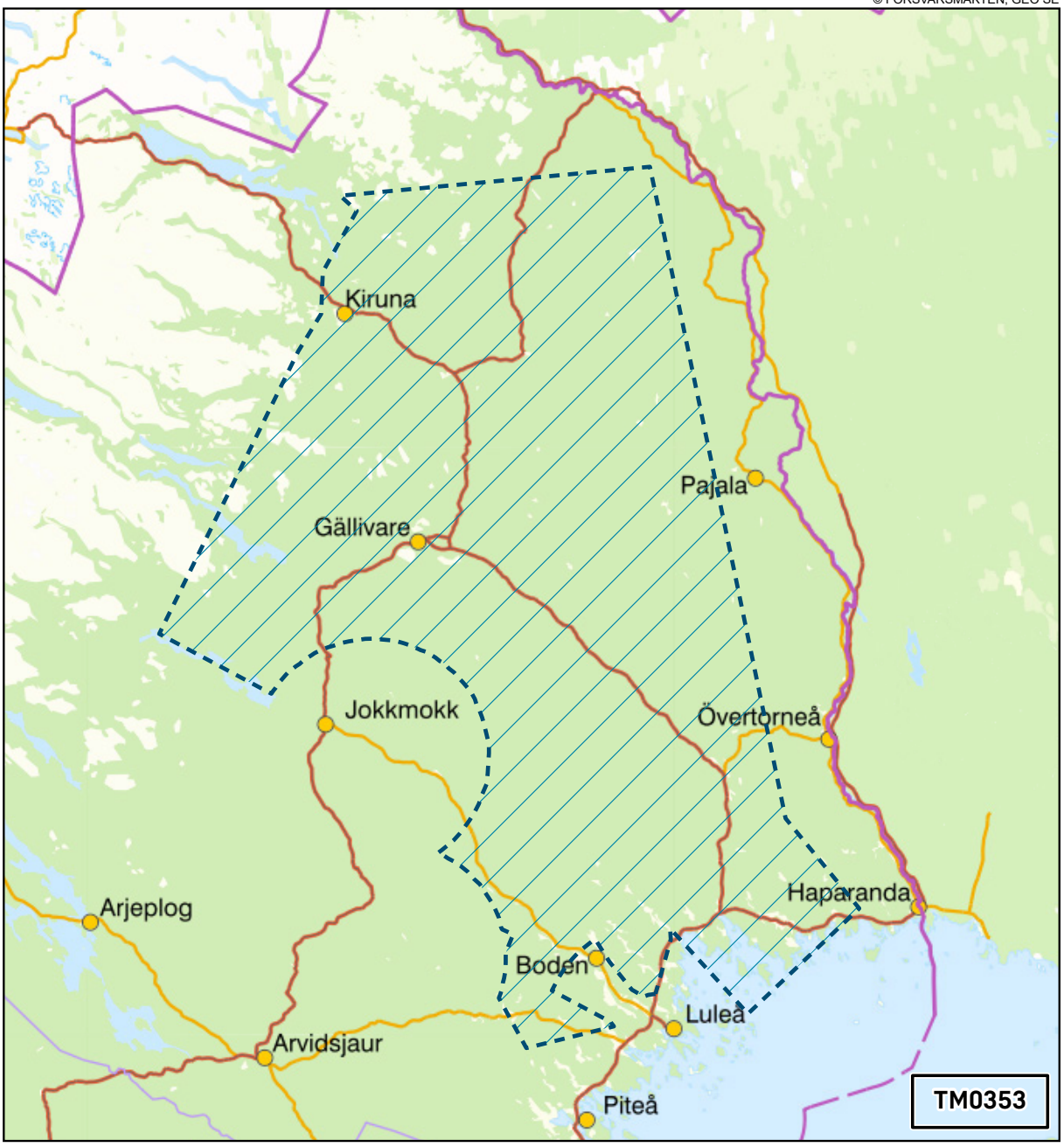

Öppna områden av betydelse 3 kap 9§ 1:a stycket MB

Lågflygningsområde med påverkansområde

OMRÅDEN AV BETYDELSE LÅGFLYGNINGSOMRÅDEN

Försvarsmaktens lågflygningsområden utgör område av betydelse för totalförsvarets militära del enligt MB 3 kap 9 § första stycket och är belägna på följande platser:

- Värmland upp till Älvdalen
- Småländska höglandet (Området kring sjön Sommen)
- Södra Småland - Norra Blekinge
- Norrbotten
- Sveg

Samtliga områden utom Sveg har brukats för lågflygningsändamål sedan mitten av 1970-talet och framåt. Lågflygningsområdet Sveg har använts för helikopterflygets träning och utbildning sedan slutet av 1990-talet.

Lågflygningsområdena kan skadas av uppförandet av höga objekt. Det är därför särskilt viktigt med tidiga samråd för ärenden som rör höga objekt inom dessa områden, så att Försvarsmakten tidigt kan yttra sig och beskriva om ärendet medför skada på området eller inte.

Behovet av områden för lågflygning

Lågflygning är en av de mest riskfyllda flygoperationella procedurer som utförs med Försvarsmaktens luftfartyg. Beroende på vilket flygsystem som avses, kan lågflygning utifrån rådande bestämmelser bedrivas på ända ned till en meters höjd. Samtidigt som lågflygning utgör en riskfylld verksamhet finns ett stort behov av att säkerställa att Försvarsmaktens flygbesättningar kan utbildas i samt öva sådan förmåga. I vissa operativa situationer är lågflygning det bästa skyddet piloter har för att undvika bekämpning. Det är också ibland det bästa eller enda sättet att kunna genomföra ett flyguppdrag med hänsyn till rådande väderförhållanden, samt ibland det enda sättet att kunna slutföra en flygning med försämrade väderbetingelser.

Med hänsyn till vad som ovan beskrivs föreligger ett behov för Försvarsmaktens piloter att öva lågflygningsprocedurer, varför sådan övningsverksamhet utgör ett naturligt inslag i Försvarsmaktens flygverksamhet. Som vid all annan verksamhet av riskfylld art, såväl militär som civil, är utbildning och övning nödvändig för den personal som behöver ha förmåga att utföra verksamheten i ett skarpt läge.

Vid samtlig utbildning och övning av lågflygningsförmåga måste Försvarsmakten säkerställa att myndighetens flygbesättningar kan öva i miljöer där yttre påverkan minimeras och riskerna är så låga som möjligt. Detta medför ett behov av områden som medger att sådan riskfylld övningsverksamhet kan fortsätta bedrivas med så låg risk som är möjligt. Försvarsmakten kan även konstatera att teknisk utveckling bidrar till ett ökat hot avseende upptäcktsförmåga och bekämpning av luftfartyg. Detta är en faktor som bidrar till att ytterligare accentuera behovet av lågflygningsområden. Senare års politiska beslut om Försvarsmaktens tillväxt och ökade krav på operativ förmåga är ytterligare en sådan faktor.

Val av platser

Den största risken vid lågflygning är kollision med höga objekt, oavsett om dessa är master, hus, anläggningar, kraftledningar eller vindkraftverk. När behoven av vad som behöver övas, hur luftfartygen behöver framföras för att nå övningsmålen samt den varierade terräng som krävs

för att uppnå målen är definierade utkristalliserar sig kriterier för att bedöma olika platsers användbarhet för övningsverksamheten. Då detta förfarande i grunden även går att applicera vid planering av flygning i en krigssituation kan kriterierna med hänsyn till försvarssekretess enligt 15 kap 2 § offentlighets- och sekretesslagen inte redovisas öppet.

De områden som är utpekade som lågflygningsområden av betydelse för totalförsvarets militära del uppfyller väl flera av kriterierna när det gäller möjligheten att utbilda och öva flygbesättningar i lågflygning. Vissa områden är mer lämpade för viss typ av verksamhet medan andra är mer lämpade för annan. Vid utpekandet av områdena har hänsyn även tagits till dess lokalisering i förhållande till de flottiljer som har behov av att nyttja dem, så att samtliga Försvarsmaktens flygflottiljer har tillgång till ett eller flera områden för sin verksamhet.

Beskrivning av de specifika områdena

- **Norrbotten** (stridsflyg, transportflyg och helikopter)

  Den del som benämns Norrbotten kännetecknas främst av att vara mycket glesbefolkat vilket medför mycket stora ytor som kan användas för egna övningar och samövningar av stor kvantitet med många luftfartyg (nationellt och internationellt). De stora ytorna medger också möjlighet för manövrering ända ut till gränsen för vad människa och maskin klarar av med bibehållen säkerhet. Norrbotten har tillika nära avstånd till de flygplatser som används som baser för verksamheten. Den speciella topografin i denna del av landet medför träningsmässigt bra utmaningar genom dels vegetationsvariationen men även meteorologiska förhållanden som är viktiga att uppleva/träna på.

- **Småländska höglandet** (skolflygplan och skolhelikoptrar, specialflyg och helikopter)

  Området är glesbefolkat vilket erfarenhetsmässigt bedöms medföra liten störning på befolkningen. Karaktären på topografin erbjuder, som i Norrbotten, träningsmässigt bra utmaningar men av lite annorlunda typ. Likheterna finns i att hela området nästan helt saknar plana ytor och utgörs av dalar, raviner och höjder/åsar medan skillnaden är att andra meteorologiska förhållanden kan uppträda här. Kopplingen mellan terrängen och det nära avståndet till aktuella flygplatser för skolflygning gör detta område extremt lämpat för grundutbildning av besättningar.

- **Sveg** (helikopterskolflyg samt operativa helikopterförband)

  Mycket glesbefolkat och som i detta område dessutom generellt innehåller mycket få ljuskällor (Sveg används för flygning med Night Vision Device [NVD], hjälpmedel för att se i mörker) gör att detta område kan användas av helikopterförband både från norra och södra Sverige för all utbildning-övning och utveckling av flygning med NVD. Sveg har dessutom viss bergterräng i området som ger mereffekt genom att kunna erbjuda möjligheten till flygning NVD i lågbergsterräng.

- **Södra Småland - Norra Blekinge** (stridsflyg och helikopter)

  Även detta område ses som glesbefolkat men till skillnad från flertalet av de övriga områdena utgör topografin här andra utmaningar. Det mer platta landskapet medför andra typer av flygprofiler för att ge en så liten målyta som möjligt för luftfartygen gentemot t.ex. radarbelysning. Detta område används främst, med anledning av mer eller mindre försumbart avstånd till aktuell flygplats, av förbanden i söder. Dock baserar förband från norr regelbundet här och samövar i större förband varvid området nyttjas i större utsträckning.

- **Värmland upp till Älvdalen** (skolflygplan, stridsflyg, helikoptrar och transportflyg)

  Uppvisar stora likheter med området i Norrbotten; mycket glesbefolkat, stora ytor för manövrering och kvantitativa samövningar. Det som är specifikt med detta område är,

förutom närheten till i stort sett de flesta av flygförbanden, kopplingen till Älvdalens skjutfält som medger möjligheten till samkoordinerade övningar med verksamhet på marken inne på fältet. Dessa övningar sker med ett flertal markförband vars förmågor delvis är uppbyggda på flygunderstöd i olika former (transportflyg, helikopter och stridsflyg).

Hur lågflygningsområdena hör samman med riksintressen

Lågflygningsområdena brukas av förband som är baserade på flygplatser och flygflottiljer som utgör riksintressen för totalförsvarets militära del. Åtgärder som inskränker möjligheten att nyttja lågflygningsområdena påverkar därför i förlängningen värdet för ett eller flera av dessa riksintressen och möjligheten för förbanden att lösa de uppgifter som ligger till grund för riksintressenas utpekanden.

- Norrbotten
  - Riksintresset Luleå/Kallax flottiljflygplats, Norrbottens flygflottilj F21
  - Riksintresset Malmens flottiljflygplats, Försvarsmaktens Helikopterflottilj
  - Riksintresset Abisko flygplats, Försvarsmaktens Helikopterflottilj

- Småländska höglandet
  - Riksintresset Såtenäs flottiljflygplats, Skaraborgs flygflottilj F7
  - Riksintresset Ronneby flottiljflygplats, Blekinge flygflottilj F17
  - Riksintresset Malmens flottiljflygplats, Försvarsmaktens Helikopterflottilj
  - Riksintresset Uppsala flottiljflygplats, Luftstridsskolan

- Sveg
  - Riksintresset Malmens flottiljflygplats, Försvarsmaktens Helikopterflottilj

- Södra Småland - - - Norra Blekinge
  - Riksintresset Såtenäs flottiljflygplats, Skaraborgs flygflottilj F7
  - Riksintresset Ronneby flottiljflygplats, Blekinge flygflottilj F17
  - Riksintresset Malmens flottiljflygplats, Försvarsmaktens Helikopterflottilj

- Värmland upp till Älvdalen
  - Riksintresset Såtenäs flottiljflygplats, Skaraborgs flygflottilj F7
  - Riksintresset Luleå/Kallax flottiljflygplats, Norrbottens flygflottilj F21
  - Riksintresset Malmens flottiljflygplats, Försvarsmaktens Helikopterflottilj
  - Riksintresset Uppsala flottiljflygplats, Luftstridsskolan

OMRÅDE AV BETYDELSE FÖR TOTALFÖRSVARET
CIVILA FLYGPLATSER

Översiktskarta - Sverige

För mer information om riksintresset
samt tillhörande påverkansområden,
se värdebeskrivningarna samt
www.forsvarsmakten.se

0 500 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta:
GSD Sverigekartor (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:7 000 000
Produkt ID: SE-220254:1
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

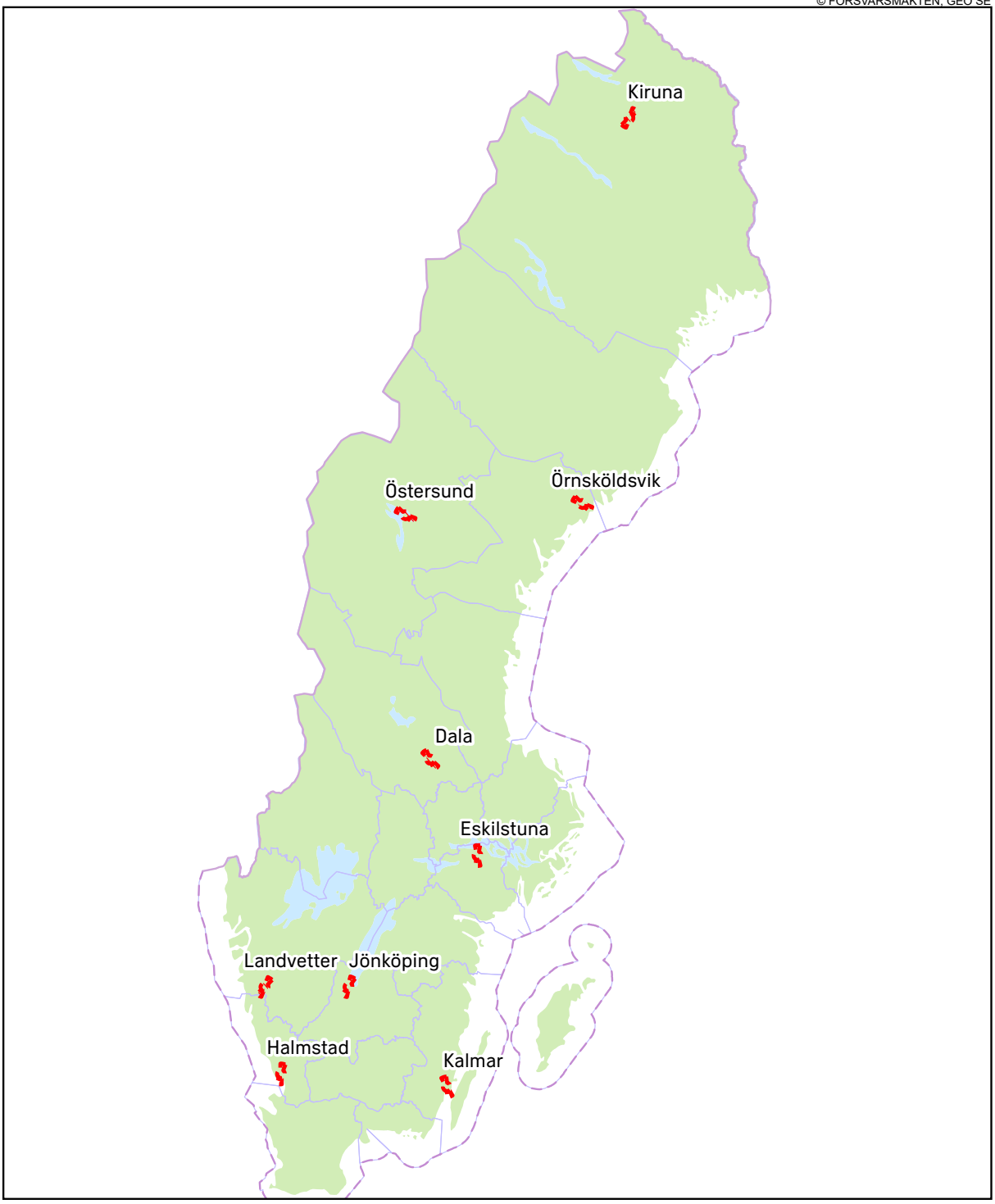

Påverkansområden

Påverkansområde civil flygplats

OMRÅDE AV BETYDELSE FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL
KIRUNA FLYGPLATS - TM0366

Kommun: Gällivare, Kiruna - Län: Norrbotten

För mer information om riksintresset samt tillhörande påverkansområden, se värdebeskrivningarna samt www.forsvarsmakten.se

0 5 km

Producerad av Försvarsmakten Geo SE
Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan, skiktindelad (©Lantmäteriet)
Överlagrad information: Försvarsmakten
Kartprojektion: SWEREF99 TM
Skala: 1:150 000
Produkt ID: SE-220252:175
© FÖRSVARSMAKTEN, GEO SE

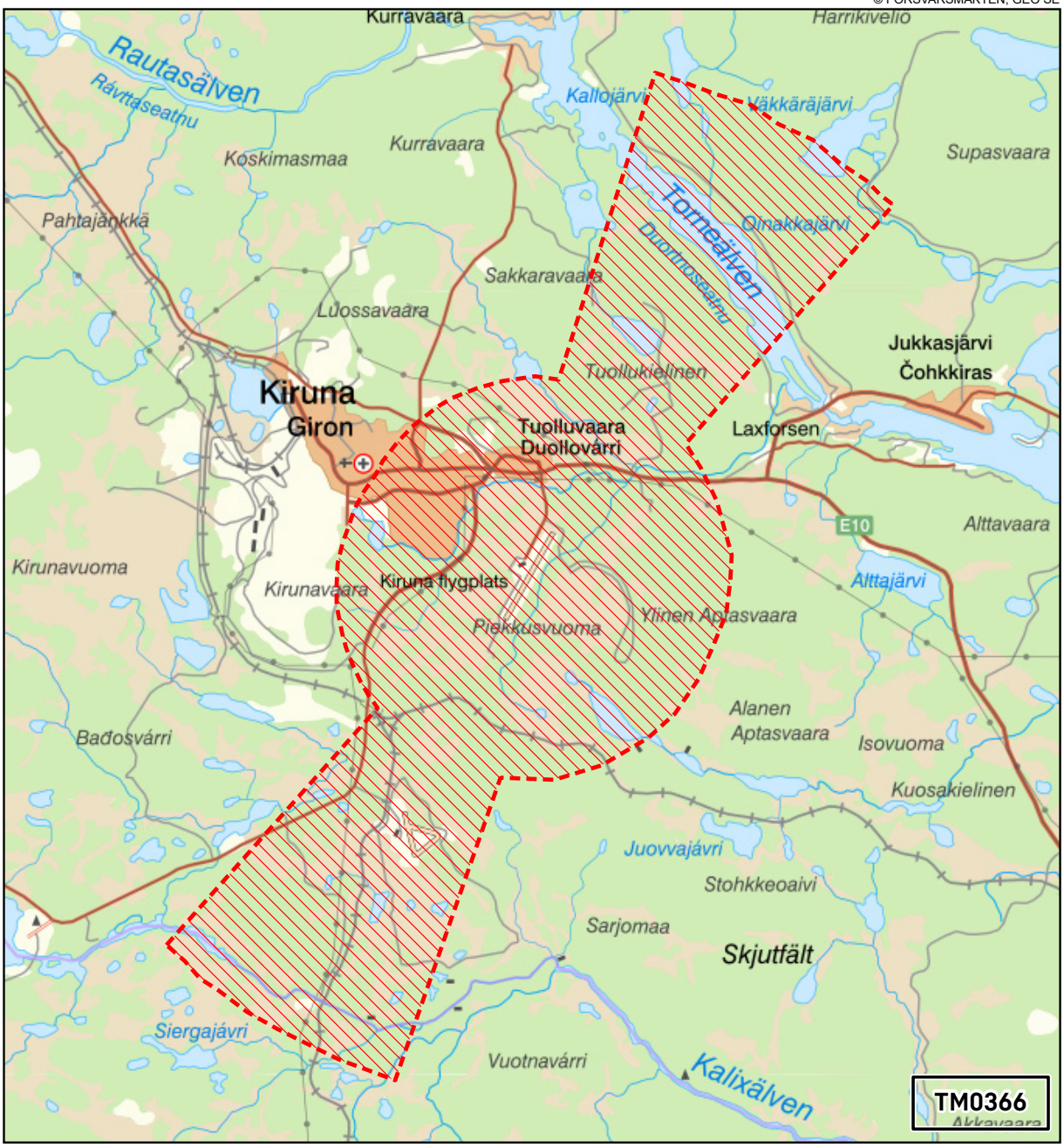

Påverkansområden

Påverkansområde civil flygplats

OMRÅDEN AV BETYDELSE CIVILA FLYGPLATSER

Försvarsmakten har i händelse av kris och väpnad konflikt behov av att nyttja civil infrastruktur. Förvarsbeslutet 2015 med en ändrad inriktning mot ett högre krav på operativ effekt har inneburit att behovet av civil infrastruktur har ökat. Civila flygplatser är en sådan resurs som Försvarsmakten har behov av att nyttja för att lösa det uppdrag som beslutats av riksdag och regering.

Försvarsmakten har idag fyra flottiljflygplatser och fem övriga flygplatser samt avtal gällande nyttjande av Visby flygplats. Samtliga dessa flygplatser är riksintressen för totalförsvarets militära del.

Försvarsmakten har med grund i Förvarsbeslutet 2015 inventerat och analyserat vilka civila flygplatser som myndigheten har ett behov av. Det har därefter prövats om dessa uppfyller kriterierna för att utgöra riksintresse enligt MB 3 kap 9§ för totalförsvarets militära del. Analysen har lett till att flygplatsen bedöms uppfylla kriterierna för att pekas ut som område av betydelse enligt MB 3 kap 9§ första stycket.

De flygplatser som utgör område av betydelse för totalförsvaret med utgångspunkt i ovanstående är:

- Kalmar flygplats
- Halmstads flygplats
- Göteborg Landvetter flygplats
- Dala airport (Borlänge)
- Östersunds flygplats
- Örnsköldsviks flygplats
- Kiruna flygplats
- Eskilstuna flygplats
- Jönköpings flygplats

För samtliga flygplatser redovisas ett påverkansområde i form av område med utökat behov av hinderfrihet. Detta för att säkerställa möjligheten att bedriva militär luftfart på flygplatserna vid behov.

Bedömning av påtaglig skada

Försvarsmaktens behov av flygplatserna består främst av att i händelse av höjd beredskap eller väpnad konflikt nyttja flygplatsen för militärt flyg. Det som främst utgör risk för påtaglig skada på områdena är:

- Höga objekt, såsom master och vindkraftverk. Höga objekt är objekt högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse och 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse. Dessa kan utgöra flygsäkerhetsrisker vid placering inom de särskilt angivna områdena för hinderfrihet enligt gällande luftfartsbestämmelser vid start och landning, samt vid flygning på låg höjd i flygplatsens närområde.

Även enstaka åtgärder kan utgöra påtaglig skada genom lovbeslut eller miljötillstånd som kan antas får prejudicerande verkan. Det är därför väsentligt att områden av betydelse med påverkansområden tydligt anges och beskrivs i översiktsplanerna inom de berörda kommunerna.

BEGREPPSFÖRKLARINGAR

Anmälningspliktig verksamhet	Verksamhet som enligt 9 kap. miljöbalken ska anmälas till en myndighet innan verksamheten får påbörjas eller åtgärden får vitas.
CBRN	CBRN är en förkortning av kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot och risker.
dBAI	Enheten används för att beskriva buller från finkalibriga vapen.
dBC, Lx	Enheten används för att beskriva buller från grovkalibriga vapen.
Fortifikationsverket	Fortifikationsverket är en myndighet som ansvarar för att bland annat förvalta fastigheter avsedda för försvarsändamål samt bistår Försvarsmakten i lokalförsörjningsfrågor, enligt förordning 2007:758 med instruktion för Fortifikationsverket
Förband	Förband är en enhet organiserad för en viss uppgift i fred eller krig.
Försvarets materielverk (FMV)	Försvarets materielverk är en myndighet som ansvarar bland annat för upphandling av varor, tjänster och byggentreprenader och biträder Försvarsmakten i planering av material och logistik-försörjning enligt förordning 2007:854 med instruktion för Försvarets materielverk.
Försvarets radioanstalt (FRA)	Försvarets radioanstalt är en myndighet som bedriver signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet genom att bland annat följa förändringen av signalmiljön i omvärlden, teknisk utveckling och signalskydd, enligt förordning (2007:937) med instruktion för Försvarets radioanstalt.
Försvarsmakten (FM)	Försvarsmakten är den myndighet som ansvarar för landets försvar. Försvarsmakten ska upprätthålla och utveckla ett militärt försvars som ytterst kan möta ett väpnat angrepp.
Flottiljflygplats	Flygplats med en organisationsenhet (flottilj) på samma plats.
Flygbas	Flygplats utan organisationsenhet på samma plats, i Sverige finns Vidsel (F 21), Jokkmokk (F 21), Hagshult (F 17).
Flyghinder/Höga objekt	Definitionen av vad ett flyghinder är återfinns i Luftfartslagen. Utanför sammanhållen bebyggelse utgör alla objekt med en totalhöjd över 20 meter över marken flyghinder. Inom samman-hållen bebyggelse utgör alla objekt med en totalhöjd över 45 meter över marken flyghinder. Med sammanhållen bebyggelse avses de tätorter på Lantmäteriets översiktskarta i skala 1:250 000 som anges i gult på kartan. Master eller vindkraftverk är exempel på objekt som kan utgöra ett flyghinder. I flera fall används begreppet ”höga objekt” synonymt med flyghinder och åsyftar då objekt som definieras som flyghinder.

Flygplats	På land, fartyg eller vatten angivet område (med hinderfria ytor, byggnader, anläggningar och utrustning) som helt eller delvis är avsett för luftfartygs landning, start och rörelser.
Garnison	Garnison är en benämning för all militära verksamhet som bedrivs på samma ort eller plats. Under senare delen av 1900-talet har militära staber, förband, skolor och flottiljer som varit förlagda på samma ort, samlats inom en garnison. Vanligtvis är det ortens namn som givit namn till garnisonen, exempelvis Bodens garnison.
Hinderfri yta	Olika typer av hinderfria ytor krävs vid flygplatser för att garantera säker in- och utflygning. Exempel på dessa ytor baseras på internationella specifikationer för civila flygbehov och ett säkerställande av de militära flygsäkerhetsbehoven såsom; stoppområde för höga objekt och MSA-ytor (se definition nedan).
LA max	LA max är den högsta ljudnivån som registreras under en bullerhändelse. Enheten används för beskriva militärt flygbuller.
Luftfartsverket (LFV)	Luftfartsverket är ett statligt affärsverk vars uppdrag innefattar att tillse flygtrafiktjänst för civil och militär luftfart.
MB	Miljöbalken (1998:808), är en svensk lag syftande till hållbar utveckling.
Miljöprövning	Tillståndsprocess för miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken.
NRL	Lag (1987:12) om hushållning med naturresurser m. m. även kallad naturresurslagen var en av de lagar miljöbalken ersatte 1999.
OSL	Offentlighets- och sekretesslag (2009:400) är en lag som reglerar tystnadsplikt och frågor om utlämnande av offentliga handlingar i svensk förvaltning.
OXA	Står för oexploderad ammunition. Ammunition som efter skjutning, tändning, kast, läggning eller fällning oavsiktligt inte har exploderat.
PBL	Plan- och bygglag (2010:900) är en lag som reglerar planläggning och byggnation av mark och vatten i Sverige.
Störningskänslig bebyggelse	Bebyggelse som normalt anses påverkas av buller, ex bostäder, skolor/utbildningslokaler och vårdlokaler.
Skjutfält	Ett avgränsat område där Försvarsmakten kan genomföra övningar med skarp ammunition. Verksamheten omfattas oftast av ett miljötillstånd.
Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)	Myndigheten har till uppgift att bedriva forskning, metod och teknikutveckling samt utredningsarbete för totalförsvaret enligt förordning (2007:861) med instruktion för Totalförsvarets forskningsinstitut.
Övningsområde/-fält	Ett avgränsat område där Försvarsmakten övar. Verksamheten kan innefatta övning med lös ammunition. Kan ibland inrymma skjutbanor där skjutning med skarp ammunition kan ske. Omfattas oftast inte av miljötillstånd.

FÖRSVARSMAKTEN

107 85 Stockholm
www.forsvarsmakten.se